

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

CURRICULUM PENTRU EDUCAȚIE TIMPURIE

Chișinău, 2019

Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1699 din 15 noiembrie 2018)

COORDONATORI GENERALI:

Angela CUTASEVICI, Secretar de Stat în domeniul educației, MECC

Valentin CRUDU, doctor în științe pedagogice, șef Direcție Învățământ General, MECC

EXPERTI-COORDONATORI NAȚIONALI:

Vladimir GUȚU, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor, USM

Maria VRÂNCEANU, psiholog, consultant principal, Direcția Învățământ General, MECC

ECHIPA DE ELABORARE:

Mihaela PAVLENCO, doctor în științe pedagogice, lector, UPS „Ion Creangă”, mun. Chișinău

Liuba MOCANU, doctor în științe pedagogice, conferențiar, UPS „Ion Creangă”, mun. Chișinău

Veronica CLICHICI, doctor în științe pedagogice, cercetător științific, IȘE

Stella DUMINICĂ, cercetător științific, IȘE

Angela DASCAL, cercetător științific, IȘE

Cristina STRAISTARI-LUNGU, cercetător științific, IȘE

Efimia MUSTEAȚĂ, metodist, grad didactic superior, IET nr. 52, mun. Chișinău

Viorica ARMAN-ROTARU, manager, grad didactic II, IET s. Tuzara, r. Călărași

CONTRIBUȚII:

Valentina BODRUG-LUNGU, doctor habilitat în științe pedagogice, USM, consultantă UN Women în egalitatea de gen

Curriculum pentru educație timpurie / Min. Educației, Culturii și Cercet. al Rep. Moldova ; echipa de elab.: Maria Vrânceanu [et al.] ; coord. gen.: Angela Cutasevici, Valentin Crudu ; experți-coord. naț.: Vladimir Guțu; contribuții: Valentina Bodrug-Lungu. – Chișinău : Lyceum, 2019 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"). – 128 p.

Bibliogr.: p. 131-132 (52 tit. în lb. rom., rusă). – 2500 ex.

ISBN 978-9975-3285-7-9.

Redactor: **Natalia Cimpac**

Editura Lyceum

Chișinău, strada 2 Aerodromului 2, of. 7

tel/fax: +(373) 22 212636; gsm: +(373)69177975, +(373)76770175

e-mail: editura.lyceum@mail.ru

www.lyceum.md; [fb.editura_lyceum](https://fb.com/editura_lyceum)

ISBN 978-9975-3285-7-9.

© Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova

CUPRINS

ABREVIERI	4
PRELIMINARII	5
1. CADRUL CONCEPTUAL	7
2. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR EDUCAȚIONALE	13
3. COMPETENȚE GENERALE ALE <i>EDUCAȚIEI TIMPURII</i>	16
4. UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE ALE DOMENIILOR DE ACTIVITATE	17
4.1. Sănătate și motricitate	17
4.1.1. Educație pentru sănătate	18
4.1.2. Educație fizică	25
4.2. Eu, familia și societatea	31
4.2.1. Dezvoltare personală	32
4.2.2. Educație pentru societate	39
4.3. Limbaj și comunicare	46
4.3.1. Educație pentru limbaj și comunicare	47
4.4. Științe și tehnologii	70
4.4.1. Formarea reprezentărilor elementare matematice	71
4.4.2. Educație pentru mediu	87
4.4.3. Educație digitală	96
4.5. Arte	97
4.5.1. Educație plastică	98
4.5.2. Educație muzicală	109
5. SUGESTII DE ORGANIZARE A PROGRAMELOR DE <i>EDUCAȚIE TIMPURIE</i>	119
5.1. Dimensiunea organizatorică	119
5.2. Dimensiunea proiectivă	123
5.3. Dimensiunea strategică	124
5.4. Dimensiunea evaluativă	125
BIBLIOGRAFIE	127

ABREVIERI

- CET** – Curriculum pentru Educație Timpurie
- CRET** – Cadrul de referință al educației timpurii
- IET** – Instituție de educație timpurie
- SÎDC** – Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani
- DFFS** – Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății
- DPES** – Dezvoltarea personală, emoțională și socială
- DLC** – Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii
- DC** – Dezvoltarea cognitivă
- DD** – Domeniu de dezvoltare
- DA** – Domeniu de activitate
- CES** – Cerințe educaționale speciale
- TREDI** – Tehnologii și resurse educaționale digitale interactive

PRELIMINARII

Curriculumul pentru Educație Timpurie (CET) este conceput în concordanță cu *Cadrul de referință al educației timpurii*. Curriculumul pentru Educație Timpurie reprezintă un produs/document curricular reglator – parte componentă a Curriculumului pentru Educație Timpurie ca sistem (alături de *Cadrul de referință al educației timpurii*, *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*, *Ghiduri metodologice* etc.).

Prezentul document își propune să realizeze o reactualizare și o restructurare a abordării curriculare centrate pe copil¹, având ca bază următoarele argumente:

- funcționarea curriculumului anterior [5] mai mult de un deceniu (2006-2018), prin care se solicită revizuirea periodică a acestui document pentru racordarea lui la rezultatele cercetărilor în domeniu, precum și la documentele normative și documentele de politică educațională;
- promovarea unor noi politici educaționale și curriculare cu referire la dezvoltarea sistemului de învățământ (elaborarea și implementarea standardelor în educația timpurie, reconceptualizarea evaluării/monitorizării dezvoltării copilului în cadrul educației timpurii, conceptualizarea unui sistem al managementului curriculumului etc.);
- schimbările operate la celelalte niveluri de învățământ.

Demersul dezvoltativ a fost bazat pe paradigma curriculară, construită în *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*, 2017 [1] și *Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova*, 2018 [2]. Totodată, s-au urmărit atât tendințele dezvoltării curriculare pe plan internațional, cât și pe cel național.

Modificările, inclusiv elementele de noutate, introduse în prezentul *Curriculum pentru Educație Timpurie*, vizează următoarele aspecte:

- ✓ concretizarea funcțiilor *Curriculumului pentru Educație Timpurie* din perspectiva integrării documentului în structura sistemului curricular național, care include: repere, criterii, abordări și principii, racordarea lui la *Cadrul de Referință al Curriculumului Național*;
- ✓ racordarea *Curriculumului pentru Educație Timpurie* la *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani*;
- ✓ utilizarea termenilor specifici educației timpurii și a semnificației acestora în conformitate cu documentele normative, inclusiv *Codul educației*;
- ✓ centrarea pe competență;
- ✓ o nouă abordare a formării premiselor *citit – scrisului*;
- ✓ o nouă abordare a corelării *domeniului de activități – domeniului de dezvoltare* etc.;

¹ Noțiunea „copil” cuprinde „fete” și „băieți” de vârsta abordată.

- ✓ valorizarea competențelor prezentate prin modul în care copiii știu să gândească, să acționeze, să învețe, să transfere, să aplice cunoștințele și să caute soluții noi și originale pentru rezolvarea problemelor concrete, care apar în contexte reale de existență;
- ✓ promovarea *valorilor naționale și abordarea multiculturală* a conținuturilor activităților, care se vor manifesta prin atașament față de pământul natal, prin identificarea deplină cu poporul din care face parte, prin aprecierea și respectarea limbii materne, a valorilor culturale, a tradițiilor și obiceiurilor neamului său;
- ✓ abordarea centrată pe copil pentru întemeierea unei instituții prietenoase copilului;
- ✓ asigurarea *șanselor de învățare pentru toți copiii și pentru fiecare*, fără niciun fel de discriminare – socială, religioasă, de gen, de statut, rasă, etnie, limbă vorbită, grad/nivel de dezvoltare, mediu socioeconomic din care provine etc.;
- ✓ asigurarea unei treceri armonioase de la o treaptă de învățământ la alta;
- ✓ asigurarea parteneriatului *instituție de educație timpurie – familie – comunitate* etc.

CET concretizează finalitățile generale ale educației timpurii, reglementează cadrul de organizare a procesului de dezvoltare și învățare a copiilor de la 1,5 ani până la 6-7 ani, în baza reperelor conceptuale ale educației timpurii, prezentate în CRET. Structura și conținutul *Curriculumului pentru Educație Timpurie* derivă din CRET și prezintă transpunerea viziunii asupra Copilului, Copilăriei și Educației timpurii în parcursul educațional al copilului de la 1,5 ani până la 7 ani, evidențiind aspectele esențiale ale multitudinii interacțiunilor, experiențelor, tranzițiilor și rutinelor planificate și neplanificate/spontane, care au loc într-un mediu conceput pentru stimularea dezvoltării holistice a copiilor, în scopul atingerii finalităților educaționale.

Funcțiile *Curriculumului pentru Educație Timpurie* sunt:

- concretizează, la nivel național, finalitățile educației timpurii derivate din CRET;
- prezintă reperele pentru transpunerea didactică a fundamentelor axiologice și psihopedagogice ale educației timpurii în raport cu SÎDC.

Curriculumul pentru Educație Timpurie este destinat adulților care se ocupă de educația copiilor cu vârsta de până la 7 ani (cadre didactice², părinți³, tutori etc.), concepturilor de materiale didactice, suport pentru dezvoltarea copiilor, suport pentru eficientizarea practicilor educaționale ale cadrelor didactice.

² În calitate de cadre didactice, educatori, îndrumători, personal, se subînțeleg și femeii și bărbați, pentru a depăși stereotipul de responsabilizare exclusivă a femeilor pentru îngrijirea și educarea preșcolariilor, pentru a oferi oportunități și bărbaților de a se implica activ în acest proces.

³ În calitate de părinți se subînțelege și mama, și tata, pentru a depăși stereotipul de responsabilizare exclusivă a mamelor pentru îngrijirea și creșterea copilului, pentru a oferi oportunități și taților de a se implica activ în acest proces.

1. CADRUL CONCEPTUAL

Curriculumul pentru Educație Timpurie (CET) reprezintă un *subsistem* al Curriculumului Național, fiind unul dintre documentele de politici educaționale, care reflectă concepția pedagogică asupra educației și dezvoltării copilului de la naștere până la intrarea în școală. Acest document normativ, în integritatea sa, ca și concept, finalitate, conținut, proces/acțiune, produs, asigură funcționalitatea și dezvoltarea educației timpurii, în corelare cu *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani* (SÎDC) și *Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova* (CRET).

Conceptul de *educație timpurie*, în accepția prezentului document, cuprinde atât perioada de 1,5-3 ani/educație antepreșcolară, cât și perioada 3-7 ani/educație timpurie, aprobate în *Codul educației*.

Educația timpurie, în sistemul de învățământ din Republica Moldova, se bazează pe **abordarea holistică a dezvoltării copilului și abordarea centrată pe copil** în procesul educațional. De aceea, dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă și a limbajului în copilărie constituie aspecte decisive pentru viitorul adult.

Cadrul de referință al educației timpurii

În procesul de elaborare a *Curriculumului pentru Educație Timpurie*, s-a ținut cont de valorificarea principiilor fundamentale ale educației timpurii:

- *Principiul educației centrate pe copil* – respectarea și valorizarea unicității copilului, a nevoilor, trebuințelor și caracteristicilor acestuia.
- *Principiul respectării drepturilor copilului* – dreptul la educație, dreptul la libera exprimare etc.
- *Principiul învățării active* – crearea situațiilor de învățare în care copilul este autorul propriei învățări.
- *Principiul dezvoltării integrate* – printr-o abordare integrată a activităților transversale: corelarea domeniilor de activitate cu domeniile de dezvoltare a copilului [9].
- *Principiul interculturalității* – cunoașterea, recunoașterea și respectarea valorilor naționale și ale celorlalte etnii.
- *Principiul respectării diversității și incluziunii educaționale și sociale a fiecărui copil, diferențierii și individualizării* – dezvoltarea unui curriculum care să asigure, în egală măsură, oportunități de dezvoltare tuturor copiilor, indiferent de sex, etnie, religie, abilitate sau statut socioeconomic.

- *Principiul educației ca interacțiune dintre părinte/educator și copilul educat* – abordarea psihocentristă și sociocentristă: rezultatul educației depinde de ambele părți participante la proces – atât de individualitatea copilului, cât și de personalitatea educatorului/părintelui.
- *Principiul asigurării continuității/tranziției* – crearea unei perspective integrate asupra perioadei copilăriei ca un întreg continuu, cu caracteristicile pe care le comportă fiecare etapă de învățare și dezvoltare din acest interval (antepreșcolar – preșcolar), atât de necesare învățământului primar (școlar).
- *Principiul parteneriatului socio-educățional* – dezvoltarea unui curriculum care necesită implicarea familiei și a instituțiilor destinate serviciilor de educație timpurie privind accesul tuturor copiilor la educație de calitate.

Aplicarea *Curriculumului de Educație Timpurie* solicită respectarea unor principii care orientează practica didactică a cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie. În corelație cu valorile promovate de curriculumul dat, acestea sunt:

- *principiul individualizării* – organizarea activităților trebuie să se realizeze ținându-se cont de ritmul propriu de dezvoltare a copilului, de nevoile și interesele sale, asigurându-se libertatea copiilor de a alege activitățile în funcție de interesele și nevoile lor.
- *principiul învățării bazate pe joc* – jocul este activitatea fundamentală a copilului între 0-7 ani, prin care acesta se dezvoltă natural, motiv pentru care jocul trebuie să constituie baza conceperii activităților didactice.
- *principiul diversității contextelor și situațiilor de învățare* – crearea, în mediul educațional, a diverselor contexte și situații de învățare, care să solicite implicarea copilului din punct de vedere: cognitiv, emoțional, social, motric.
- *principiul alternării formelor de organizare a activității* – abordarea activităților educaționale din instituțiile de educație timpurie sub diferite forme: frontal, în grupuri mici, în perechi și individual, precum și utilizarea diferitor strategii de învățare.
- *principiul parteneriatului cu familia și comunitatea* – este necesar ca, între cadru didactic și familie, să se stabilească relații de parteneriat, care să asigure continuitate și coerență în demersul educațional; familia și societatea trebuie să fie parteneri activi, nu doar receptori ai informațiilor furnizate de către educator/educatoare cu referire la progresele realizate de către copil.

Documentul *Curriculumul pentru Educație Timpurie* operează cu următoarele noțiuni-cheie care se regăsesc în CRET: *educație timpurie, abordare holistică a copilului, activități integrate, stare de bine a copilului, curriculum centrat pe competențe, corelarea domeniilor de dezvoltare cu domeniile de activitate, bucuria și plăcerea de a învăța prin joc, mediu educațional securizat, parteneriat socio-educățional.*

Curriculumul pentru Educație Timpurie asigură calitatea și eficiența procesului educației și dezvoltării tuturor copiilor de la 1,5 ani până la intrarea în școală, fără a neglija specificul educației, îngrijirii, sănătății și protecției sociale ale copilului

În perioada de până la 3 ani și, respectiv, în perioada preșcolară. În acest context, *Curriculum pentru Educație Timpurie* valorifică conceptele multispectuale: **interesul superior al copilului, starea de bine a copilului și bucuria de a învăța prin joc** în această perioadă a **copilăriei timpurii**. Prin urmare, *Curriculum pentru Educație Timpurie* constituie un program inițial în sistemul de educație din Republica Moldova, fundamentat pe teoriile psihologice și pedagogice [2], care subliniază nevoia **dezvoltării holistice și individuale a copiilor**. Respectivale referiri ale educației timpurii se regăsesc în diverse documente ale Uniunii Europene [6, 7], care au trasat liniile directoare ale politicilor privind dezvoltarea copilului în perioada timpurie.

Prezentul document se distinge printr-o nouă perspectivă conceptuală – *Curriculum pentru Educație Timpurie axat pe competențe*. Astfel, componenta-cheie a *Curriculumului pentru Educație Timpurie* o constituie sistemul de finalități exprimate în termeni de competențe.

„Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică.”

*Codul educației
al Republicii Moldova,
Art. 11 (1)*

„Educația timpurie are drept scop principal dezvoltarea multilaterală a copilului și pregătirea pentru integrarea în activitatea școlară.”

*Codul educației
al Republicii Moldova,
Art. 23 (1)*

„Competențele se formează gradual și formarea lor continuă pe tot parcursul vieții în conformitate cu particularitățile dezvoltării graduale ale copilului.”

*Cadrul de referință
al educației timpurii*

Finalitățile (rezultatele) educației timpurii reprezintă o schimbare și o reorientare a gândirii de la un sistem bazat pe personal și îndreptat spre intrări (**input**) spre **un sistem centrat pe copil** și pe **produsul de calitate (output)**. Finalitățile se referă la ambele perioade – educație antepreșcolară și învățământ preșcolar – gestionate de către personalul calificat din cadrul instituțiilor de educație timpurie.

Competența copilului vizează un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori achiziționate, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații [1].

Competențele-cheie/transversale au cel mai înalt grad de generalitate, se definesc pe întreaga durată a educației timpurii și școlarității și se formează prin intermediul tuturor activităților și disciplinelor de învățământ.

În procesul educațional, educatorii vor crea **modalități de valorificare a competențelor transversale în cadrul educației timpurii**:

1. Competențe de comunicare
2. Competențe civice, sociale, morale
3. Competențe interpersonale, acțional-strategice
4. Competențe culturale, interculturale, artistice
5. Competențe antreprenoriale
6. Competențe digitale
7. Competența de a învăța să înveți pe parcursul întregii vieți
8. Competențe de bază/specifice din cadrul domeniilor de activitate

Competențele generale au un grad înalt de generalitate și complexitate, se definesc și se formează pe întreaga perioadă a educației timpurii (antepreșcolară 1,5-3 ani și preșcolară 3-7 ani). Competențele generale aferente educației timpurii corelează cu competențele transversale și contribuie la formarea acestora:

- Manifestarea autonomiei și respectului față de sine și ceilalți în diferite contexte;
- Deschiderea spre învățare continuă, manifestând activism, creativitate și responsabilitate;
- Orientarea în sistemul de valori (*Binele versus răul* etc.) în calitate de mic cetățean;
- Manifestarea premiselor necesare la intrare în școala primară: comportament psihosocial, emoțional, autocontrol, abilități cognitive, psihomotorii și de comunicare.

Competențele specifice formate pe domenii de activitate, de regulă, sunt comune pentru etapele educației timpurii (antepreșcolară și preșcolară), în cadrul cărora se abordează integrat activitățile. Ele derivă din competențele generale și se proiectează pe baza taxonomiilor. Competențele specifice reprezintă *sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini, pe care fiecare domeniu de activitate le creează și le dezvoltă pe întreaga perioadă a educației timpurii.*

Unitățile de competență (preachiziții) sunt părți constituente ale competențelor. Ele facilitează formarea competențelor specifice, reprezentând etape în achiziționarea acestora. Unitățile de competență sunt structurate pe parcursul celor 3 perioade: 1,5-3 ani; 3-5 ani; 5-7 ani. În comparație cu toate competențele specifice, ele sunt sisteme specifice (analitice), integrând cunoștințe, abilități și atitudini/valori. Prin gradul lor de concretitudine, sunt sugestive pentru selectarea conținuturilor învățării pe diferite domenii de activitate.

Domeniile de activitate reprezintă activități de învățare dirijate, ce permit organizarea experiențelor de învățare, pornind de la nevoile identificate la nivelul grupei de copii. Domeniile caracteristice educației timpurii sunt: *Sănătate și motricitate, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Științe, Arte* în cadrul *Curriculumului de Educație Timpurie.*

Domeniile de dezvoltare urmăresc evoluția copilului în funcție de creștere și de maturizare a sistemului nervos, corelat cu procesul de achiziții în plan psihologic. Ele sunt *intercondiționate* (dezvoltare fizică, socio-emoțională, cognitivă și lingvistică) și nu se produc dispersat, ceea ce înseamnă că dezvoltarea unui domeniu condiționează dezvoltarea copilului într-un alt domeniu, iar experiențele de învățare sunt cu atât mai semnificative pentru progresul copilului, cu cât ele se adresează *simultan tuturor domeniilor dezvoltării*. Copiii învață holistic, astfel încât fiecare domeniu le influențează pe celelalte și niciunul nu operează independent [2, p. 32].

Curriculumul pentru Educație Timpurie, axat pe competențe, asigură *abordarea holistică și individuală a copiilor* prin racordarea concomitentă a **domeniilor de dezvoltare**: fizică, socio-emoțională, cognitivă și lingvistică. Totodată, *Curriculumul pentru Educație Timpurie*, din perspectiva postmodernă, cu sens de proiect pedagogic organizat pe baza *competențelor copilului*, determină eficiența **domeniilor de activitate**: Sănătate și motricitate, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Științe, Arte, prin alegerea anumitor experiențe de învățare, a strategiei de organizare a învățării, a mijloacelor de evaluare/monitorizare realizate prin *joc*. Acest document stabilește, prin sistemul de competențe transversale, competențele generale și specifice domeniilor de activitate, corelate și fundamentate pe domeniile de dezvoltare a copilului, prezentate în *figura 1*.

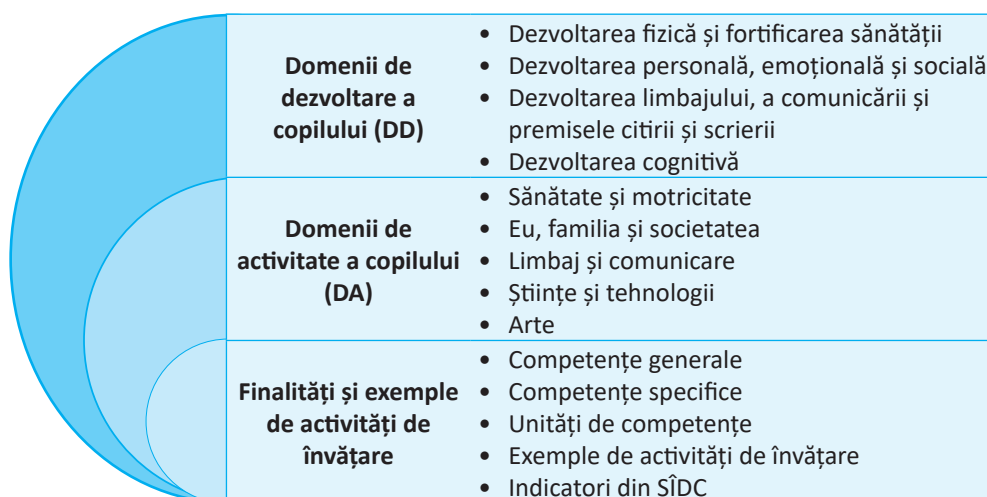

Fig. 1. Elemente integratoare în *Curriculum pentru Educație Timpurie*

Misiunea curriculumului dat este de a orienta cadrele didactice/personalul din sistemul educației timpurii în proiectarea, organizarea și realizarea activităților educaționale din perspectiva unei noi viziuni pedagogice asupra copilului și educației.

În instituția de educație timpurie, monitorizarea dezvoltării copiilor de vârstă antepreșcolară și preșcolară se realizează atât în cadrul activităților educaționale, cât și în timpul rutinelor, tranzițiilor și altor momente de regim, în conformitate cu *Curriculumul pentru Educație Timpurie*, în conexiune cu *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. În acest context, structura *Curriculumului pentru Educație Timpurie*, conform CRET, reflectă patru elemente indispensabile procesului educației timpurii (a se vedea *figura 2*):

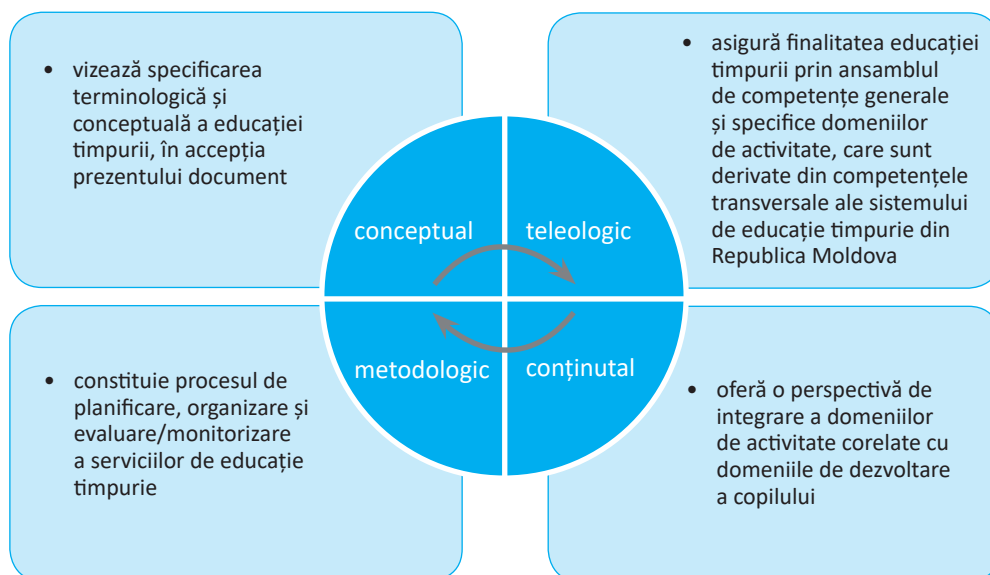

Fig. 2. Structura *Curriculumului pentru Educație Timpurie*

Drept rezultat, *Curriculumul pentru Educație Timpurie* oferă repere, încurajează și, concomitent, solicită cadrului didactic:

- realizarea unui proces educațional de calitate și dezvoltarea continuă a calității prin prisma corelării cu *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*, inclusiv prin reflectarea asupra practicii zilnice;
- asigurarea stării de bine a copilului;
- colaborarea cu părinții copiilor, implicarea familiei/îngrijitorilor în activitățile organizate cu copii și asigurarea continuității educației timpurii acasă, în familie.

2. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR EDUCAȚIONALE

Administrarea orientativă a activităților desfășurate în instituțiile de educație timpurie vizează numărul de ore săptămânale, distribuite pe tipuri de activități de învățare desfășurate în instituțiile de educație timpurie, conform celor 3 perioade de vârstă prezente în instituția de educație timpurie, fiind schematizate în următorul tabel:

Tabelul 2.1. Planul-cadru de învățământ pentru nivelul 0 „Educație Timpurie”
Program de lucru 10 h

Vârsta	Tipuri de activități de învățare		Numărul de ore săptămânale	Total
1,5-3 ani	Activități de dezvoltare personală		4 h 35 min × 5 zile = 22 h 50 min	30 h
	Activități integrate	Activități comune	15 min/20 min × 5 zile = 1 h 15 min/ 1 h 40 min	
		Activități în centre de interes	1 h 10 min × 5 zile = 5 h 50 min	
3-5 ani	Activități de dezvoltare personală		4 h 15 min × 5 zile = 21 h 15 min	30 h
	Activități integrate	Activități comune	20 min/25 min × 5 zile = 1 h 40 min/ 2 h 5 min	
		Activități în centre de interes	1 h 20 min × 5 zile = 6 h 40 min	
5-7 ani	Activități de dezvoltare personală		4 h 10 min × 5 zile = 20 h 50 min	30 h
	Activități integrate	Activități comune	30 min/35 min × 5 zile = 2 h 30 min/ 2 h 55 min	
		Activități în centre de interes	1 h 20 min × 5 zile = 6 h 40 min	

Notă:

Categoriile de activități menționate în Planul de învățământ sunt desfășurate cu întreaga grupă de copii sau pe grupuri mici, în decursul unei săptămâni.

- ✓ Prezentul plan de învățământ este valabil pentru toate tipurile de servicii de educație și îngrijire, oferite copiilor de la vârsta de 1,5 ani până la 7 ani, inclusiv copiilor cu dizabilități din învățământul special, caz în care li se va acorda mai multă atenție, se va oferi mai mult timp pentru formularea unui răspuns sau pentru încadrarea/participarea lor la diverse activități, alături de ceilalți etc., și, dimpotrivă, se va reduce din numărului de activități pe care aceștia trebuie să le realizeze. Totodată, menționăm că, în cazul grupelor din învățământul

special, cu excepția acestor tipuri de activități, copiii beneficiază și de terapii specifice, care nu sunt contabilizate în Planul de învățământ.

- ✓ Caracterul reglator al Planului de învățământ se evidențiază prin prisma faptului că, pornind de la Planul-cadru, personalul didactic (educatorul/educatoarea) își poate stabili o schemă orară proprie, un program zilnic de activitate. Se recomandă ca, în fiecare zi, cadrul didactic să alterneze activitățile de dezvoltare personală cu activitățile integrate și activitățile pe centre de interes.
- ✓ Durata *activităților integrate* poate varia în funcție de particularitățile copiilor și, implicit, în funcție de interesul manifestat de către copil/grupul de copii, de conținutul activităților, precum și în funcție de maniera de desfășurare. În medie, o activitate durează: 15/20 de minute – grupa de creșă, 15/20 de minute – grupa mică, 20/25 de minute – grupa medie, 30/35 de minute – grupa mare; 35/40 de minute – grupa pregătitoare. În funcție de nivelul grupei, de particularitățile individuale ale copiilor, de unitățile de competență și conținuturile propuse spre realizare, cadrul didactic va decide care este timpul efectiv, necesar pentru desfășurarea fiecărei activități.

Activitățile în centrele de interes sunt la libera alegere a copiilor, în cadrul activităților integrate sau în perioada dintre rutine/momentele de regim.

Activitatea personalului didactic de educație și îngrijire este completată cu activități de pregătire metodică-științifică, în care se realizează: proiectarea tematică, proiectarea și pregătirea activității zilnice, studiul individual, confecționarea materialului didactic, consemnarea observațiilor asupra copiilor în *Caietul de observații/Observer* și a progresului individual al copiilor în *Fișele de monitorizare a progresului preșcolarului*, proiectarea activităților extrașcolare sau a unor activități din cadrul proiectelor educaționale derulate, amenajarea sau reorganizarea ambiantului educațional, organizarea expozițiilor cu produse ale activității copiilor, conceperea și realizarea fișelor de lucru, desfășurarea activităților de consiliere a părinților, participări la cursuri de formare, la întâlniri metodice, la schimburi de experiență, la activități de parteneriat cu familia sau alți parteneri educaționali etc.

Propunem, în continuare, un program de activitate orientativ, care include toate componentele zilei, cu mici diferențe de timp, de la o grupă la alta (*Tabelul 2.3.*).

Tabelul 2.3. Programul zilnic de activitate al grupei (12 h)

Orarul activităților	Activitățile zilei		
	Activități de dezvoltare personală	Activități integrate/pe domenii de activitate	Jocuri și activități pe centre de interes
7.00 – 8.30	Rutină: primirea copiilor, discuții cu părinții despre starea generală a copiilor, termometria în grupele de creșă		Jocuri și activități pe centre (la alegere)
8.30 – 9.00	Rutină: gimnastica matinală, deprinderi de igienă individuală și colectivă etc. Rutină: dejunul		
9.00 – 11.00	Rutină: întâlnirea de dimineață (15-20 min.): mesajul, calendarul, prezența, jocuri de socializare Rutină și tranziție: pregătirea de activități: distribuirea materialelor, necesități individuale, pauze dinamice, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de igienă personală și colectivă, exerciții de grupare și regrupare	Activități integrate pe domenii de activitate	Activități pe centre de interes (la alegere)
11.00 – 13.00	Activități recreative: jocuri și plimbări în aer liber Rutină și tranziție: deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire, deprinderi de disciplină, ordine etc. Rutină: prânzul		
13.00 – 15.00	Rutină: somnul de zi		
15.00 – 15.30	Rutină și tranziție: trezirea copiilor, activități de călire, deprinderi de autoservire, deprinderi de igienă personală, necesități personale		
15.30 – 16.00	Rutină: gustarea		
16.00 – 17.30	Activități opționale: dezvoltarea aptitudinilor individuale la alegere: dans, limbi moderne, dezvoltarea vorbirii etc. Activități recreative și de relaxare: jocuri și plimbări în aer liber Rutină și tranziție: deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire, deprinderi de disciplină, ordine	Activități recuperatorii pe domenii de activitate	Jocuri și activități pe centre (la alegere)
17.30 – 18.00	Rutină: cina		Jocuri și activități pe centre (la alegere)
18.00 – 19.00	Rutină: plecarea acasă		

După cum se poate observa, reperele orare, precum și ordinea activităților au caracter strict orientativ, fiind vorba despre un model posibil și nu despre un program impus, fiecare cadru didactic având libertatea de a-și stabili schema orară personală, în funcție de nevoile copilului și opțiunea proprie în ceea ce privește ordinea activităților de învățare.

3. COMPETENȚE GENERALE ALE EDUCAȚIEI TIMPURII

Noua paradigmă a învățământului preșcolar se axează pe abordarea holistică, pornind de la premisa centrării pe cel ce învață. Acest învățământ solicită formarea competențelor la copiii de vârstă timpurie și preșcolară.

În contextul dat, apare necesitatea creării unui curriculum bazat pe competențe, care să reflecte așteptările sociale, referitoare la ceea ce *va ști*, *ce va ști să facă* și *cum va ști să relaționeze cu ceilalți* copilul la treapta educației timpurii. Prin urmare, curriculumul vizat nu este rezultatul acțiunii educaționale pe domeniul cognitiv și psihomotor, ci se raportează și la domeniul socio-emoțional.

Luând în considerare prevederile *Codului educației*, precum și afirmațiile relatate mai sus, distingem următoarele competențe generale ale educației timpurii:

1. Manifestarea autonomiei și respectului față de sine și ceilalți în diferite contexte;
2. Deschiderea spre învățare continuă, manifestând activism, creativitate și responsabilitate;
3. Orientarea în sistemul de valori (*Binele versus răul* etc.) în calitate de mic cetățean;
4. Manifestarea premiselor necesare la intrare în școala primară: *comportament psihosocial, emoțional, autocontrol, abilități cognitive, psihomotorii și de comunicare.*

4. UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE ALE DOMENIILOR DE ACTIVITATE

Domeniile de activitate sunt sistematizate pe trei vârste (1,5-3 ani, 3-5 ani și 5-7 ani), având o structură unică a unităților de învățare: *competențe specifice, unități de competență, exemple de activități de învățare și indicatori din SÎDC*. *Competențele specifice și unitățile de competență* sunt elemente obligatorii, care nu pot fi transformate sau modificate de către cadrele didactice. Spre deosebire de acestea, *exemplele de activități de învățare și indicatorii din SÎDC* reprezintă două elemente, care au un caracter sugestiv. Cadrul didactic va propune cele mai oportune situații de învățare, racordate la subiectul zilei, conținutul desfășurat și la particularitățile de vârstă ale grupului de copii. De asemenea, se vor selecta indicatori din SÎDC și se vor dezvolta în situația vizată. Ca excepție, apare dimensiunea *Educație digitală* din cadrul domeniului *Științe și tehnologii*, fiind aplicată începând cu vârsta de 5-7 ani.

În această ordine de idei, unitățile de învățare ale domeniilor de activitate sunt următoarele:

4.1. Sănătate și motricitate

EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE

EDUCAȚIE FIZICĂ

Competențe specifice

1. Identificarea și aplicarea regulilor igienico-sanitare în diferite contexte, asigurând menținerea sănătății;
2. Practicarea unui mod sănătos de viață, manifestând interes pentru o alimentație corectă;
3. Determinarea și respectarea regulilor de securitate, dând dovadă de înțelegere și interes.

1. Exersarea deprinderilor motrice în activități individuale și colective, demonstrând interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism;
2. Manifestarea calităților motrice în diverse activități, dând dovadă de independență și perseverență;
3. Aplicarea achizițiilor dobândite în diverse activități individuale și colective, manifestând interes pentru sporirea potențialului motric.

4.1.1. Educație pentru sănătate

Unități de învățare (vârsta de 1, 5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Identificarea și aplicarea regulilor igienico-sanitare în diferite contexte, asigurând menținerea sănătății</p> <p>1.1. Realizarea unor acțiuni de igienă cu sprijinul unui adult.</p> <p>1.2. Identificarea și folosirea obiectelor de igienă personală și menținerea lor în ordine și curățenie.</p> <p>1.3. Exprimarea confortului/disconfortului propriu în raport cu o situație de igienă corporală specifică vârstei.</p> <p>1.4. Recunoașterea unor stări de sănătate.</p>	<p>Discuții despre regulile de păstrare a igienei în diferite situații și momente ale zilei;</p> <p>Exerciții, simulări de realizare a unor elemente de igienă personală și colectivă;</p> <p>Jocuri de imitație, cântece;</p> <p>Discuții libere/în baza imaginilor, ilustrațiilor, filmulețelor despre igiena corporală, igiena colectivă în familie, pe stradă, în mediu înconjurător, la grădiniță;</p> <p>Simularea diferitor momente: spălarea pe mâini și pe dinți, utilizarea toaletei, folosirea șervețelilor pentru a-și șterge nasul;</p> <p>Prezentarea și comentarea unor imagini sau filmulețe scurte, cu tematică specifică igienei/obiectelor de igienă personală, îngrijirii vestimentației, încălțămintei, curățării și păstrării lor;</p> <p>Activități în care se numesc stări de disconfort fizic, cauzate de simptomele unor boli, de exemplu: „Mă doare burta.”, „Simt că-mi este cald, că mi-e frig.”;</p> <p>Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale.</p> <p><i>Indicatori:</i> 130, 131, 132, 133.</p>
<p>Competența specifică 2. Practicarea unui mod sănătos de viață, manifestând interes pentru o alimentație corectă</p> <p>2.1. Recunoașterea felurilor de bucate și gustul diferitor alimente.</p> <p>2.2. Diferențierea produselor comestibile de cele necomestibile.</p>	<p>Discuții despre importanța alimentației și a apei pentru sănătatea organismului;</p> <p>Activități de încurajare și motivare a copilului de a bea apă pe parcursul zilei, de a consuma legume, fructe, mâncăruri atât din cele preferate, cât și noi;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.</p> <p><i>Indicatori:</i> 115, 116, 117.</p>

<p>2.3. Respectarea deprinderilor cultural-igienice în timpul servirii mesei.</p>	<p>Exerciții și jocuri de recunoaștere a produselor alimentare, reguli de igienă în timpul pregătirii și servirii mesei, comportament corect;</p> <p>Activități practice de aranjare și servire a mesei, de preparare a salatelor ș.a.;</p> <p>Jocuri didactice, de rol etc.;</p> <p>Exersări libere, favorizate de momente de rutină, observate și îndrumate cu atenție de către educator/adult, în care copilul e încurajat și ajutat;</p> <p>Etc.</p>	<p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale. <i>Indicatori:</i> 133.</p>
<p>Competența specifică 3. Determinarea și respectarea regulilor de securitate, dând dovadă de înțelegere și interes</p>		
<p>3.1. Recunoașterea regulilor de protecție și anticiparea consecințelor nerespectării acestora.</p>	<p>Exerciții de descriere a situațiilor de risc, de elaborare a regulilor de prevenire și comportament adecvat în situații de risc;</p> <p>Discuții în baza imaginilor cu ilustrarea situațiilor de risc (conștientizarea necunoscute, apropierea de un fier de călcat conectat sau de o flacăra etc.) și elaborarea, de către copii, a regulilor de comportament într-o astfel de situație;</p> <p>Povești, povestiri ce prezintă situații periculoase, discuții despre posibilitatea evitării lor sau a riscurilor pe care le presupun;</p> <p>Conversații despre accidente care se pot petrece și consecințele grave/impactul acestora (pe stradă, în locuri publice, în parcul de joacă, în timpul discuțiilor cu persoane necunoscute etc.);</p>	<p>DFFS <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 148, 149, 150, 151.</p>
<p>3.2. Diferențierea unor comportamente periculoase prin semnale, vorbe, mișcări.</p>	<p>Povești, povestiri ce prezintă situații periculoase, discuții despre posibilitatea evitării lor sau a riscurilor pe care le presupun;</p> <p>Conversații despre accidente care se pot petrece și consecințele grave/impactul acestora (pe stradă, în locuri publice, în parcul de joacă, în timpul discuțiilor cu persoane necunoscute etc.);</p>	<p>DPES <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 241.</p>
<p>3.3. Identificarea situațiilor de pericol în încăperea/în afara ei și a persoanelor sau surselor de încredere.</p>	<p>Povești, povestiri ce prezintă situații periculoase, discuții despre posibilitatea evitării lor sau a riscurilor pe care le presupun;</p> <p>Conversații despre accidente care se pot petrece și consecințele grave/impactul acestora (pe stradă, în locuri publice, în parcul de joacă, în timpul discuțiilor cu persoane necunoscute etc.);</p>	<p>DFFS <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 148, 149, 150, 151.</p>
<p>3.4. Respectarea regulilor de conduită în mijloacele de transport și pe stradă, sub supravegherea unui adult.</p>	<p>Povești despre regulile de securitate personală în diverse contexte (pe stradă, în magazine, în locuri publice, în parcul de joacă etc.);</p> <p>Realizarea cărțuțelor, posterelor;</p> <p>Vizionarea filmelor documentare sau educaționale, prezentate copiilor cu scopul familiarizării acestora cu diverse situații, pentru anticiparea/excluderea consecințelor nefaste;</p>	<p>DFFS <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 148, 149, 150, 151.</p>

	<p>Discuții despre: experiența personală avută în cazul unei intimidări sau al unui pericol din partea celor mai mari; identificarea persoanei de încredere, căreia i-ar putea împărtăși experiența și, respectiv, i-ar putea cere ajutor;</p> <p>Jocuri didactice, jocuri cu text și cânt, jocuri de rol cu utilizarea simbolurilor care indică pericole, semne de circulație rutieră, mijloace de transport;</p> <p>Exerciții/simulări de comportament în stradă și în diferite mijloace de transport;</p> <p>Etc.</p>
--	--

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Identificarea și aplicarea regulilor igienico-sanitare în diferite contexte, asigurând menținerea sănătății</p> <p>1.1. Diferențierea obiectelor de igienă personală/colectivă.</p> <p>1.2. Determinarea rolului curățeniei în menținerea sănătății.</p> <p>1.3. Păstrarea în ordine și curățenie a jucăriilor, bunurilor personale și locului de joacă.</p> <p>1.4. Respectarea regulilor de igienă personală și colectivă.</p>	<p>Exerciții de argumentare a importanței respectării regulilor de igienă: se spală și se șterge de sine stătător pe mâini, își acoperă gura cu mâna când strănută/tușește, folosește independent toaleta, folosește batista, se spală pe dinți;</p> <p>Exersarea și aplicarea regulilor igienico-sanitare;</p> <p>Activități de simulare a acțiunilor de igienă personală;</p> <p>Jocul de identificare a obiectelor de igienă, de exemplu: „Nu-mește obiectul și descrie-l.”;</p> <p>Activități practice;</p> <p>Crearea contextelor/situațiilor de învățare;</p> <p>Transformarea tranzițiilor și momentelor de rutină în activități de învățare;</p>	<p>DFFS Standard 6. Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale. Indicatori: 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Jocuri liber alese/cu subiect, prin care copiii ar putea utiliza produse de igienă personală (șăpunuri, șampoane, geluri de duș, pastă de dinți, bureți de baie etc.); ✎ Povestirea și prezentarea materialelor ce reactualizează anumite experiențe de viață ale copilului; ✎ Discuții despre sănătate și simptomele unor boli; ✎ Realizarea albumelor, desenelor, cărților despre prieteni, persoane cunoscute; ✎ Discuții despre regulile de igienă personală și importanța respectării lor; ✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; ✎ Etc. 	
Competența specifică 2. Practicarea unui mod sănătos de viață, manifestând interes pentru o alimentație corectă		
<p>2.1. Identificarea diferențelor dintre stările de bine și boală.</p> <p>2.2. Enumerarea factorilor de menținere a sănătății și de îmbolnăvire.</p> <p>2.3. Aplicarea regulilor sanitar-igienice și ale unui comportament corect în timpul servirii mesei.</p> <p>2.4. Distingerea alimentelor sănătoase.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de implicare a copiilor în prepararea unor salate; ✎ Discuții despre fiecare aliment utilizat și despre importanța igienei alimentare și a unei alimentații sănătoase; ✎ Discuții despre fructele și legumele preferate ale copiilor; ✎ Activități practice de preparare a unor salate de fructe și de decorare a tartinilor cu legume feliate: roșii, castraveți, ardei, ridiche etc.; ✎ Intervievarea copiilor despre alimentația corectă și comportament adecvat; ✎ Implicarea copiilor în aranjarea mesei; ✎ Exersarea regulilor de igienă individuală și alimentare sănătoasă; ✎ Etc. 	<p>DFFS <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase. <i>Indicatori:</i> 118, 119, 120, 121.</p> <p>DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 191, 192.</p>

Competența specifică 3. Determinarea și respectarea regulilor de securitate, dând dovadă de înțelegere și interes

<p>3.1. Recunoașterea comportamentelor sănătoase și de risc.</p> <p>3.2. Reacționarea adecvată în situații periculoase.</p> <p>3.3. Exersarea modalităților de acțiune în caz de pericol/abuz.</p> <p>3.4. Aplicarea regulilor de circulație rutieră și comportament corect în mijloacele de transport.</p>	<p>✎ Exerciții de descriere a situațiilor de risc, de elaborare a regulilor de prevenire și excludere a situațiilor excepționale, de identificare a comportamentului corect în situații de risc;</p> <p>✎ Utilizarea imaginilor cu ilustrarea situațiilor de risc (consumul de lichide necunoscute, apropierea de un fier de călcat conectat sau de o flacăra etc.) și elaborarea, de către copii, a regulilor de comportament într-o astfel de situație;</p> <p>✎ Povești, povestiri ce prezintă situații periculoase și discutarea posibilității de evitare a acestora sau a riscurilor pe care le presupun;</p> <p>✎ Realizarea afișelor, cărțușilor despre obiecte periculoase, pentru evitarea pericolelor;</p> <p>✎ Expunerea exemplorilor elocvente despre comportamentele dăunătoare și periculoase din viața personală a copiilor și/sau a unor personaje literare;</p> <p>✎ Discuții despre regulile de protecție și evitare a pericolelor;</p> <p>✎ Studiu de caz/analiza diferitor situații de utilizare a obiectelor periculoase, încalcarea regulilor de securitate rutieră și comportament adecvat în transport;</p> <p>✎ Discuții despre sănătate, pericole, servicii și persoane de încredere, securitate rutieră;</p> <p>✎ Simularea unor situații corecte/incorecte, exersarea acțiunilor corecte;</p> <p>✎ Jocuri didactice, jocuri cu text și cânt, jocuri de rol, cu utilizarea simbolurilor care indică eventuale pericole;</p> <p>✎ Întâlniri cu ofițeri de poliție, medici, psihologi, excursii la stația de pompieri;</p> <p>✎ Observații referitoare la traficul rutier, la străzile pe care merg mașinile ș.a.;</p> <p>✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DFFS <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 152, 153, 154, 155, 156, 157.</p> <p>DPES <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 266, 267, 269.</p> <p>DC <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 581.</p>
---	--	---

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SİDC
<p>Competența specifică 1. Identificarea și aplicarea regulilor igienico-sanitare în diferite contexte, asigurând menținerea sănătății</p> <p>1.1. Respectarea regulilor de comportare și igienă personală.</p> <p>1.2. Descrierea și respectarea regulilor de îngrijire și igienă a organismului uman.</p> <p>1.3. Păstrarea, îngrijirea și ordonarea lucrurilor personale și a locului de joacă.</p> <p>1.4. Determinarea elementelor principale ale regimului zilei.</p> <p>1.5. Argumentarea importanței igienei personale în viața de zi cu zi.</p>	<p>✎ Exerciții și jocuri de identificare a obiectelor de igienă personală, colectivă;</p> <p>✎ Exersarea deprinderilor de igienă personală și colectivă;</p> <p>✎ Studiu de caz despre importanța respectării constante a regulilor de igienă și consecințele nerespectării lor;</p> <p>✎ Realizarea posterelor, cârților despre sănătate;</p> <p>✎ Realizarea desenelor, afișelor, poezioarelor sau cântececelor despre regulile sanitar-igienice;</p> <p>✎ Discuții/lecturi referitoare la sănătate și igienă;</p> <p>✎ Corelarea experienței proprii cu alte surse de informații, utilizând cărți, lecturi literare, casete video și audio, ilustrații, reviste, emisiuni radio și TV;</p> <p>✎ Transformarea momentelor de tranziție și rutină în activități de învățare;</p> <p>✎ Crearea contextelor de învățare;</p> <p>✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale.</p> <p><i>Indicatori:</i> 141, 142, 143.</p>
<p>Competența specifică 2. Practicarea unui mod sănătos de viață, manifestând interes pentru o alimentație corectă</p> <p>2.1. Explicarea funcțiilor benefice sau dăunătoare ale anumitor alimente pentru organismul uman.</p>	<p>✎ Activități de implicare a copiilor în prepararea, servirea și luarea unei gustări sănătoase;</p> <p>✎ Discuții despre alimentele care sunt mai sănătoase și mai nutritive, beneficiile consumului de apă, legume, fructe și riscurile consumului de băuturi îndulcite etc.; igienă și comportament;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.</p> <p><i>Indicatori:</i> 122, 123, 124.</p>

<p>2.2. Recunoașterea produselor alimentare sănătoase/ nesănătoase și optarea pentru consumarea zilnică a fructelor și legumelor.</p> <p>2.3. Aplicarea deprinderilor cultural-igienice în timpul servirii mesei.</p> <p>2.4. Participarea la servirea mesei și la prepararea unor bucate.</p>	<p>Activități practice, în care copilul exersează diferite roluri: jocuri privind alimentația, servirea mesei și comportamentul sănătos în timpul mesei;</p> <p>Jocuri didactice, joc de rol, simulări;</p> <p>Activități de simulare a acțiunilor de igienă personală, de aranjare și servire a mesei, de preparare a bucatelor;</p> <p>Realizarea desenelor, cărților, afșelor, posterelor;</p> <p>Povestirea explicativă;</p> <p>Comentarea filmulețelor, imaginilor din cărți;</p> <p>Vizionarea filmulețelor educative;</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/ închise;</p> <p>Etc.</p>	<p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale. <i>Indicatori:</i> 141.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 194.</p>
<p>Competența specifică 3. Determinarea și respectarea regulilor de securitate, dând dovadă de înțelegere și interes</p>		
<p>3.1. Recunoașterea comportamentelor sănătoase și de risc.</p> <p>3.2. Respectarea regulilor privind protecția vieții proprii și a celor din jur.</p> <p>3.3. Identificarea situațiilor de pericol și a persoanelor de încredere.</p> <p>3.4. Utilizarea elementelor de acordare a primului ajutor.</p> <p>3.5. Aplicarea regulilor de comportament civilizat în diferite mijloace de transport, pe stradă, și a regulilor de circulație rutieră.</p>	<p>Discuții despre impactul calamităților naturale și a acțiunilor pe care trebuie să le întreprindă omul în timpul lor;</p> <p>Joc de rol cu diverse personaje, care pot oferi ajutor în situații de risc (medici, pompieri, polițiști etc.);</p> <p>Reguli de protecție în utilizarea unor obiecte precum: foarfece, ciocanul, cuțitul, obiecte ascuțite, instrumente;</p> <p>Discuții despre utilizarea chibriturilor; probarea/consumarea alimentelor noi; interacțiunea cu persoanele necunoscute;</p> <p>Conversații despre comportamente corecte și periculoase în baza exemplelor din viața personală a copiilor;</p> <p>Vizualizarea filmelor, desenelor animate despre situații de risc, accidente rutiere, violență, abuz sexual și comportament adecvat în asemenea cazuri;</p> <p>Exersarea situațiilor de risc la plimbare, în excursii, în încăperi;</p> <p>Studiu de caz despre pericole și căi de acțiune în situații de risc, abuz sexual, violență;</p> <p>Exerciții de identificare a surselor și persoanelor de încredere, compararea stărilor de sănătate și boală;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 259.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 270.</p>

	<p>Exerciții și activități despre respectarea regulilor de comportament la grădiniță, pe stradă, în curte, în transport, în timpul circulației rutiere;</p> <p>Întâlniri cu ofițeri de poliție, medici, psihologi, excursii la stația de pompieri;</p> <p>Observații asupra traficului rutier, informații despre agenții de poliție;</p> <p>Conversații despre fluidizarea transportului, străzilor pe care merg mașinile ș.a.;</p> <p>Discuții despre pericolele la care sunt supuși atunci când utilizează timp îndelungat gadgeturile;</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din surse deschise/închise;</p> <p>Etc.</p>
--	--

4.1.2. Educație fizică

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Exersarea deprinderilor motrice în activități individuale și colective, demonstrând interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism</p> <p>1.1. Coordonarea acțiunilor fizice de bază.</p> <p>1.2. Explorarea variațiilor de mers, a alergărilor și săriturilor.</p> <p>1.3. Demonstrarea acțiunilor motrice utilitar-aplicative: aruncări, prinderi, târâri, urcări și coborâri.</p>	<p>Activități și jocuri de mișcare în interior/încăpere sau în aer liber, unde copiii vor exersa mișcărilor respective;</p> <p>Jocuri dinamice, prin care se vor exercita aruncări și prinderi de mingi;</p> <p>Jocuri cu text și cânt, în care sunt prezente mișcările de bază;</p> <p>Exerciții și jocuri cu mingea (de apucare, de aruncare);</p> <p>Activități de mișcare cu diferite jucării (căluți pentru a fi călăriți, cărucioare sau mașini pe care să le împingă, sărituri prin- tre cercuri);</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 14, 15, 18, 19, 20, 24.</p>

	<p>Jocuri de mișcare în interior/încăpere sau în aer liber, în care copiii sunt încurajați să urce trepte sau diferite denivelări;</p> <p>Trasee mici, în care se pot combina deprinderile motrice;</p> <p>Etc.</p>	
Competența specifică 2. Manifestarea calităților motrice în diverse activități, dând dovadă de independență și perseverență		
<p>2.1. Demonstrarea vitezei de reacție și de repetiție la solicitarea cadrului didactic.</p> <p>2.2. Reproducerea mișcărilor de brațe și a pașilor în gimnastica ritmică.</p> <p>2.3. Demonstrarea îndemânării în acțiuni motrice.</p>	<p>Balansări și fluturări simultane de brațe înainte și lateral, cu și fără acompaniament;</p> <p>Îndeplinirea pașilor ritmici: gimnastică cu și fără acompaniament;</p> <p>Mișcări de brațe și pași ritmici cu acompaniament;</p> <p>Jocuri și activități care implică alergări pe loc, în tempou maximal (5-10 sec); mișcarea brațelor înainte-jos; sărituri pe ambele picioare în tempou diferit;</p> <p>Activități bazate pe jocuri de atenție, de imitare, jocuri pentru echilibru, reacție, jocuri pentru ținere, prindere, aruncări;</p> <p>Ștafete cu transmiterea mingii, a cercurilor;</p> <p>Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 16, 21, 22.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 96.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 219.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne. <i>Indicatori:</i> 444.</p>
Competența specifică 3. Aplicarea achizițiilor dobândite în diverse activități individuale și colective, manifestând interes pentru sporirea potențialului motric		
<p>3.1. Încadrarea în activitatea comună de deplasare în perechi.</p>	<p>Aranjări în formații la comanda cadrului didactic, cu schimbul locului formației, perechii;</p> <p>Jocuri de mișcare pentru exersarea acțiunilor motrice în formații;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 17,25.</p>

<p>3.2. Practicarea exercițiilor fizice pentru dezvoltarea fizică armonioasă din poziții de bază ale corpului.</p> <p>3.3. Încadrarea în activități motrice de grup.</p> <p>3.4. Aplicarea achizițiilor motrice în condiții de joc.</p>	<p>✎ Jocuri de atenție, de imitare etc.;</p> <p>✎ Jocuri pentru echilibru, reacție etc.;</p> <p>✎ Jocuri pentru ținerre, prindere, aruncări;</p> <p>✎ Ștafete cu transmiterea mingii, a cercurilor;</p> <p>✎ Etc.</p>	
--	---	--

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Exersarea deprinderilor motrice în activități individuale și colective, demonstrând interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism</p> <p>1.1. Coordonarea mișcărilor fizice de bază.</p> <p>1.2. Utilizarea variațiilor de mers după semnal, cu schimbarea direcției.</p> <p>1.3. Demonstrarea acțiunilor motrice utilitar-aplicative: aruncări, prinderi, tăări, urcări, coborâri, mers cu pas încrucișat, sărituri.</p> <p>1.4. Recunoașterea importanței gimnasticii matinale în activitatea motrică.</p>	<p>✎ Discuții despre rolul și efectele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practicării sistematice a gimnasticii matinale; - practicării independente a exercițiului fizic; - compoziției corporale; <p>✎ Activități și jocuri care cuprind variate forme de deplasări, treceri peste obstacole, diferite forme de mers, alergări, sărituri;</p> <p>✎ Mici trasee, care implică mers: pe vărfuri, ridicând genunchii; cu pași alăturați; în coloană; în cerc, fără a se ține de mâini; în perechi; în coloană, câte doi; cu oprire; cu întoarceri; șerpuit;</p> <p>✎ Jocuri dinamice, ce implică alergare în coloană, respectând distanța; alergare în grup; alergare pe o linie dreaptă și șerpuit; alergare cu opriri;</p> <p>✎ Exerciții dinamice, cu sarcini de aruncare și prindere a mingii; mișcări cu brațele în diferite direcții; mișcări de rotație a brațelor, corpului; mișcări cu obiecte în mâini (săculețe cu nisip, cercuri);</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 26, 29, 30, 34.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 100, 103.</p>

	<p>✎ mișcări cu talpa și degetele piciorului (îndoiri-dezdoiri, ridi-cări, adunarea sforii cu degetele); întoarcerea corpului în dife-rite direcții: înainte, înapoi, lateral;</p> <p>✎ Etc.</p>	
Competența specifică 2. Manifestarea calităților motrice în diverse activități, dând dovadă de independență și perseverență		
<p>2.1. Dezvoltarea vitezei de reacție în cadrul exercițiilor și jocurilor care necesită reacții prompte la semnalele auditive și vizuale.</p> <p>2.2. Perfecționarea îndemănării în condiții variate (parcursuri aplicative).</p> <p>2.3. Demonstrarea rezistenței în cadrul exercițiilor fizice, jocurilor, ștafetelor și parcursurilor exersate.</p> <p>2.4. Coordonarea mișcărilor de brațe și a pașilor de bază în ritmică și dans cu acompaniament.</p>	<p>✎ Activități și jocuri de mișcare în interior/încăpere sau în aer liber, unde copiii vor exersa mișcări de dezvoltare a vitezei, forței, rezistenței, îndemănării, detentei, coordonării, simțului echilibrului;</p> <p>✎ Jocuri dinamice, care implică exerciții de aruncare – prindere a mingii; de prindere – transmitere a mingii; de aruncare a mingii (altui obiect) în țintă verticală/orizontală;</p> <p>✎ Trasee mici, în care copiii vor exersa alergarea lentă și de vite-ză; cu ocolirea obstacolelor, trecere peste obstacole; alergare la deal – la vale; alergare ridicând genunchii; alergare în coloa-nă; alergare șerpuit;</p> <p>✎ Balansări și fluturări simultane de brațe înainte și lateral, cu și fără acompaniament;</p> <p>✎ Îndeplinirea pașilor ritmici: gimnastică cu și fără acompania-ment;</p> <p>✎ Mișcări de brațe și pași ritmici cu acompaniament;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DFFS <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efec-tueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 33, 36, 37.</p> <p>DPES <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să co-opereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 344.</p>
Competența specifică 3. Aplicarea achizițiilor dobândite în diverse activități individuale și colective, manifestând interes pentru sporirea potențialului motric		
<p>3.1. Încadrarea în activitatea comună de deplasare în perechi și coloană.</p>	<p>✎ Aranjări în formații la comanda cadrului didactic, cu schimbul locului formației, regrupări din una în două coloane;</p> <p>✎ Exerciții pentru întoarceri la stânga, la dreapta, prin săritură și împrejur, în diferite formații;</p> <p>✎ Jocuri de mișcare pentru exersarea și aplicarea achizițiilor do-bândite în activitățile motrice colective și de grup;</p>	<p>DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 27, 28, 31, 32.</p>

<p>3.2. Explorarea deprinderilor motrice de bază pentru consolidarea variațiilor de deplasări cu caracter aplicativ.</p> <p>3.3. Aplicarea achizițiilor motrice și de interacționare de grup în condiții de joc.</p>	<p>☞ Exerciții cu caracter aplicativ, care implică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mers: pe vârfuri, pe călcâi, cu spatele înainte, cu genunchii ridicați; - alergări: lente, cu ridicarea genunchilor, printre și peste obstacole; - sărituri: pe ambele picioare, peste obstacole, într-un picior și altul; - transportări: săculețe cu nisip, mingi, bastoane, cercuri de diferite dimensiuni; <p>☞ Etc.</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.</p> <p><i>Indicatori:</i> 278.</p>
--	---	--

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Exersarea deprinderilor motrice în activități individuale și colective, demonstrând interes pentru cunoașterea și dezvoltarea propriului organism</p> <p>1.1. Coordonarea acțiunilor motrice individuale la organizarea grupului de copii.</p> <p>1.2. Practicarea acțiunilor motrice utilitar-aplicative în explorarea deplasărilor, depășirea obstacolelor și manipularea obiectelor individual și în grup.</p> <p>1.3. Descrierea formelor de practicare a gimnasticii matinale.</p>	<p>☞ Aranjări în formații și formații de adunare la comanda cadrului didactic, schimbul formației;</p> <p>☞ Activități care implică întoarceri la stânga, la dreapta și împrejur; întoarceri prin săritură;</p> <p>☞ Jocuri de mișcare cu realizarea sarcinilor în coloană;</p> <p>☞ Activități care implică mers, alergări și sărituri în tempou variat, cu întoarceri, cu pași încrucișați, cu ocolirea obstacolelor, cu transportarea obiectelor, individual și în grup;</p> <p>☞ Discuții despre rolul și efectele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - practicării sistematice a gimnasticii matinale; - practicării independente a exercițiului fizic; - compoziției corporale; <p>☞ Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 38, 42, 43.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 109, 104.</p>

Competența specifică 2. Manifestarea calităților motrice în diverse activități, dând dovadă de independență și perseverență		
<p>2.1. Încadrarea în activitatea comună de deplasare în perechi și coloană.</p> <p>2.2. Explorarea deprinderilor motrice de bază pentru consolidarea variațiilor de deplasări cu caracter aplicativ.</p> <p>2.3. Aplicarea achizițiilor motrice și de interacționare de grup în condiții de joc.</p>	<p>☒ Aranjări în formații de adunare la comanda cadrului didactic, schimbul formației;</p> <p>☒ Exerciții pentru întoarceri la stânga, la dreapta, prin săritură și împrejur, în diferite formații;</p> <p>☒ Jocuri de mișcare pentru exersarea acțiunilor motrice în formații;</p> <p>☒ Jocuri de mișcare pentru exersarea și aplicarea achizițiilor dobândite prin activități motrice colective și de grup;</p> <p>☒ Jocuri dinamice, care implică alergare lentă și de viteză; cu ocolirea obstacolelor, cu trecere peste obstacole; alergare la deal – la vale; alergare ridicând genunchii; alergare în coloană; alergare șerpuit;</p> <p>☒ Jocuri mobile, care cuprind sărituri pe ambele picioare, în lungime de pe loc (cu elan); sărituri cu atingerea obiectului suspendat; sărituri din cerc în cerc; sărituri de la înălțimi, cu aterizări moale pe saltea; sărituri de pe un picior pe altul;</p> <p>☒ Etc.</p>	<p>DFFS Standard 1. Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 39, 40, 41.</p> <p>DPES Standard 8. Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 315. Standard 10. Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 354.</p>
Competența specifică 3. Aplicarea achizițiilor dobândite în diverse activități individuale și colective, manifestând interes pentru sporirea potențialului motric		
<p>3.1. Explorarea capacităților motrice individuale, de interacțiune și colaborare, în funcție de regulile jocului.</p> <p>3.2. Practicarea exercițiilor cu obiecte pentru dezvoltarea fizică armonioasă.</p> <p>3.3. Încadrarea în activități comune de deplasare în coloană cu viteză variată.</p>	<p>☒ Jocuri de mișcare și ștafete, care implică dezvoltarea calităților motrice (coordonarea, viteza, suplețea, rezistența); jocuri pentru realizarea sarcinilor în echipă;</p> <p>☒ Ștafete cu depășirea obstacolelor, individual și în grup;</p> <p>☒ Exerciții și jocuri pentru dezvoltarea fizică armonioasă, care implică utilizarea pozițiilor de bază a picioarelor (stând depărtat, mult depărtat, pe genunchi etc.) și a brațelor (înainte, lateral, sus etc.);</p> <p>☒ Jocuri de imitare a diferitor mișcări;</p> <p>☒ Aranjări în formații la comanda cadrului didactic, cu schimbul locului formației, cu regrupări din una în două coloane cu viteză variată;</p> <p>☒ Exerciții pentru întoarceri la stânga, la dreapta, prin săritură și împrejur, în diferite formații și cu viteză diferită;</p> <p>☒ Etc.</p>	<p>DFFS Standard 1. Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 45, 46, 47.</p>

4.2. Eu, familia și societatea

DEZVOLTARE PERSONALĂ

EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

Competențe specifice

1. Recunoașterea identității personale în diverse situații, manifestând încredere în sine și independență.
2. Demonstrarea emoțiilor în raport cu persoane/lucruri/fenomene, dând dovadă de atitudine pozitivă.
3. Aprecierea valorilor culturii naționale, demonstrând atitudine respectuoasă față de apartenența sa.

1. Identificarea relațiilor cu adulții și semenii, manifestând politețe în familie și societate.
2. Aplicarea regulilor de comportament în familie/comunitate, demonstrând responsabilitate față de sine și cei din jur.
3. Respectarea diferențelor/diversității culturale, promovând valorile culturii naționale.

4.2.1. Dezvoltare personală

Unități de învățare (vârsta de 1,5–3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea identității personale în diverse situații, manifestând încredere în sine și independență</p> <p>1.1. Reacționarea la numele și unele date proprii într-un mod adecvat.</p> <p>1.2. Identificarea unor obiecte din mediu în raport cu propriile posibilități.</p> <p>1.3. Realizarea unor elemente de autoservire.</p>	<p>✎ Exerciții despre nume și prenume;</p> <p>✎ Ghicitori-descrieri ale părților corpului;</p> <p>✎ Jocuri de autocunoaștere: vizualizarea în oglindă a elementelor corporale și denumirea acestora;</p> <p>✎ Discuții despre părțile corpului și rolul acestora. Jocuri de continuare a frazelor: „Când mănânc, folosesc ...”;</p> <p>✎ Exerciții privind formularea răspunsurilor la întrebări despre propriul exterior, despre activitățile, dorințele și jucăriile personale, despre viața în creșă;</p> <p>✎ Activități de autoservire și menaj;</p> <p>✎ Exerciții creative: „Ce poate/ce nu poate”;</p> <p>✎ Activități situaționale, de demonstrare a propriului <i>Eu</i>, răspunzând „Nu!” la cererile adultului sau insistând „Eu – singuri!”;</p> <p>✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DPEs</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 95, 96, 97, 98.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale.</p> <p><i>Indicatori:</i> 130, 131, 132, 133.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit.</p> <p><i>Indicatori:</i> 372.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni.</p> <p><i>Indicatori:</i> 552, 554.</p>

		Standard 12. Copilul va fi capabil să descopere omul ca parte a mediului înconjurător și ființă socială. Indicatori: 695.
Competența specifică 2. Demonstrarea emoțiilor în raport cu persoane/lucruri/fenomene, dând dovadă de atitudine pozitivă		
2.1. Demonstrarea emoțiilor pozitive față de persoane cunoscute, animale, jucării, folosind expresii non-verbale și verbale.	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Jocuri-exercițiu de recunoaștere a emoțiilor de bază: bucurie, tristețe, furie, mulțumire, teamă; ✎ Jocuri de imitație a emoțiilor mimate de către adult; ✎ Jocuri-simboluri; ✎ Exerciții de explorare, în grup sau individual, a unor imagini despre oameni, animale, plante și discuții pe baza ilustrațiilor; ✎ Lucrări practice; ✎ Jocuri de rol, în grupuri mici, pentru alegerea activităților preferate: „De-a vânzătorul”, „De-a doctorul” etc.; ✎ Jocuri interactive, în baza resurselor educaționale deschise (video); ✎ Etc. 	<p>DPES</p> <p>Standard 2. Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive. Indicatori: 200, 201.</p> <p>Standard 3. Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. Indicatori: 215, 216, 217, 218, 219, 220.</p>
2.2. Exprimarea emoțiilor în cadrul jocurilor și al activităților preferate.		
Competența specifică 3. Aprecierea valorilor culturii naționale, demonstrând atitudine respectuoasă față de apartenența sa		
3.1. Recunoașterea apartenenței sale la familie, comunitate, țară.	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Conversații pe baza unor imagini despre sărbători; ✎ Jocuri de creație popular-artistică; ✎ Cântece și poezii din folclor despre familie, neam, țară; 	<p>DPES</p> <p>Standard 1. Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. Indicatori: 172.</p>
3.2. Exprimarea interesului pentru cunoașterea unor tradiții și obiceiuri ale neamului.	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Fotografii, ilustrații, plante, albumuri sugestive pentru subiectele: „Familia mea”, „Satul/orașul meu”; ✎ Jocuri de imitare a portului național; 	

	<p>☒ Povestii despre familie și neam;</p> <p>☒ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>☒ Etc.</p>	<p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia.</p> <p><i>Indicatori:</i> 246.</p>
--	--	---

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea identității personale în diverse situații, manifestând încredere în sine și independență</p>		
<p>1.1. Prezentarea informațiilor despre sine și membrii familiei.</p> <p>1.2. Recunoașterea obiectelor proprii și ale celor comune, având grijă de ele.</p>	<p>Jocuri de prezentare;</p> <p>☒ Jocuri de identificare și denumire a trăsăturilor în funcție de: culoarea ochilor – „Cine are ochii albaștri se ridică în picioare” –, lungimea părului, înălțime, greutate, forma feței etc. și valorizarea diferențelor;</p> <p>☒ Exerciții de creare a situațiilor în care copilul să-și exprime propria opinie („Eu cred ...”);</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 178, 180, 181, 182, 183, 184.</p>
<p>1.3. Participarea în alegerea activităților pe care vrea să le realizeze.</p>	<p>☒ Discuții despre obiectele din jur;</p> <p>☒ Jocuri interactive de prezentare, în fața grupului, a unor obiecte personale, care exprimă cel mai bine ceea ce îi place fiecăruia să facă/preferințele fiecăruia;</p> <p>☒ Lectura în imagini despre profesii/meserii: medic, artist, pictor, polițist, preot, cercetător, pompier, contabil, prezentator de televiziune etc.;³</p> <p>☒ Jocuri de identificare: „Ghicește cui îi aparține ...?”</p> <p>– educatorul arată un anumit obiect sau o imagine a obiectului, iar copiii vor ghici profesia/meseria în care este utilizat obiectul dat;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine.</p> <p><i>Indicatori:</i> 60, 61, 62.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale.</p> <p><i>Indicatori:</i> 134, 135, 137, 136, 138, 139, 140.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.</p> <p><i>Indicatori:</i> 396, 400.</p>

³ Să se opereze cu imaginea femeii și bărbatului la prezentarea diverselor meserii, în vederea evitării stereotipurilor de gen.

	<p>☒ Desene: „Eu – în familie”, „Familia mea”;</p> <p>☒ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>☒ Etc.</p>	<p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical.</p> <p><i>Indicatori:</i> 425.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/țipărit în activitățile zilnice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 533.</p>
Competența specifică 2. Demonstrarea emoțiilor în raport cu persoane/lucruri/fenomene, dând dovadă de atitudine pozitivă		
<p>2.1. Recunoașterea unor emoții/stări emoționale.</p> <p>2.2. Implicarea în joc a principalelor instrumente și activități ale unor profesii/meserii cunoscute, apreciind rolul lor.</p>	<p>☒ Jocuri prin care să se cultive răbdarea;</p> <p>☒ Jocuri de rol prin care să recunoască și să denumască stări, emoții, sentimente;</p> <p>☒ Jocuri didactice de ordonare, grupare, selectare a imaginilor care redau stări emoționale;</p> <p>☒ Povestiri create, având ca temă exprimarea unor emoții din viața copiilor;</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive.</p> <p><i>Indicatori:</i> 202, 203, 204, 205, 206.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții.</p> <p><i>Indicatori:</i> 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227.</p>
<p>2.3. Evidențierea stării de spirit și a sentimentelor, în diverse situații/activități.</p>	<p>☒ Exerciții de redare a emoțiilor, prin intermediul desenelor, semnelor etc.;</p> <p>☒ Teatru cu măști;</p> <p>☒ Jocuri de mimă;</p> <p>☒ Vizionări de filme/desene animate;</p> <p>☒ Activități practice de menaj în sala de grupă (pregătirea mesei, aranjarea jucăriilor etc.), în curtea grădiniței, acasă, împreună cu părinții;</p> <p>☒ Jocuri/activități comune de menaj cu educatorul, părinții, bunicii, alți copii;</p> <p>☒ Jocuri de imitare privind profesii/meserii cunoscute;</p> <p>☒ Exerciții despre starea emoțională: „Sunt fericit/trist/supărat/speriat.”;</p> <p>☒ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>☒ Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.</p> <p><i>Indicatori:</i> 467.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură.</p> <p><i>Indicatori:</i> 501.</p>

Competența specifică 3. Aprecierea valorilor culturii naționale, demonstrând atitudine respectuoasă față de apartenența sa	
<p>3.1. Prezentarea informațiilor despre apartenența sa la familie, comunitate, țară.</p> <p>3.2. Demonstrarea interesului pentru tradițiile și obiceiurile neamului.</p>	<p>DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 181, 184.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 248, 249, 250.</p>
<p>Discuții despre apartenența sa la familie, comunitate, țară;</p> <p>Jocuri de imitare, de exemplu: „Masa de sărbătoare în familie” etc.;</p> <p>Exerciții creative despre apartenența sa la familie, comunitate, țară;</p> <p>Jocuri cu subiecte și roluri diverse, cum ar fi: „Plușorul”, „Casa mare”, „în ospeție la bunici”, „Noi primim oaspeți” etc.;</p> <p>Conversații pe baza unor imagini despre sărbători;</p> <p>Jocuri aplicative de confecționare a unor obiecte necesare pentru tradițiile și obiceiurile neamului;</p> <p>Etc.</p>	

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SîDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea identității personale în diverse situații, manifestând încredere în sine și independență</p> <p>1.1. Prezentarea informației despre sine și membrii familiei, descriind apartenența sa.</p> <p>1.2. Demonstrarea atitudinii grijului față de bunurile publice și cele comune.</p> <p>1.3. Confecționarea unor obiecte, apreciind unicitatea și valoarea lor.</p>	<p>Jocuri orientate spre memorizarea și reproducerea adresei domiciliului, a grădiniței;</p> <p>Jocuri de descriere a propriei personalități și a membrilor de familie, evidențiind rolurile de gen (cu ce se ocupă mama, tata, alți membri ai familiei)⁴ și povestind cum își imaginează armonia în viitoarea sa familie;</p> <p>Jocuri și activități de identificare a unor organe interne și funcțiile acestora;</p> <p>Conversații despre rolul organelor interne în funcționarea organismului omului;</p>	<p>DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 185, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197.</p> <p>DFFS <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 63, 64, 65.</p>

⁴ Orientare și ghidare în activitățile realizate în parteneriat, în vederea depășirii stereotipurilor de gen.

<p>1.4. Argumentarea deciziei în alegerea activității pe care vrea să o realizeze.</p>	<p>Jocuri prin care se solicită realizarea sarcinilor de diversă complexitate; Povești, poezii, ghicitori despre profesii/meserii, redate prin imagini/planșe; Vizite, excursii la locuri de muncă, care să trezească interesul copiilor (cabinetul de stomatologie, fabrica de ciocolată etc.); Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; Etc.</p>	<p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 104, 105, 106, 108. <i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale. <i>Indicatori:</i> 141.</p>
Competența specifică 2. Demonstrarea emoțiilor în raport cu persoane/lucruri/fenomene, dând dovadă de atitudine pozitivă		
<p>2.1. Identificarea emoțiilor adecvate contextului. 2.2. Descrierea profesiilor/meseriilor cunoscute, apreciind valoarea lor. 2.3. Exprimarea dorințelor, necesităților și opiniilor în diverse situații. 2.4. Demonstrarea răbdării/stăpânirii de sine în cadrul activităților zilnice.</p>	<p>Jocuri-exercițiu, lecturi după imagini, exerciții de identificare a emoțiilor; Activități de lectură, povestire, recitare (exprimarea satisfacției, uimirii, bucuriei, utilizând mimica, gesturile, comunicarea paraverbală); Jocuri-exercițiu, jocuri de masă cu imagini, pentru realizarea legăturii dintre acțiuni și emoții; Excursii tematice la unitățile comerciale din localitate și la locul de muncă al părinților; Observări fragmentare, direcționate spre activitatea oamenilor determinată de un conținut economic sau orientare economică; Exerciții verbal-logice, care dezvăluie indicii esențiali ai reprezentărilor economice; Activități independente, de exemplu: repararea tablourilor, jocurile de masă, cărților etc.; Activități de confecționare a jucăriilor-cadou pentru copii din grupele mici; Expoziție de lucrări: „Eu sunt gospodar”;</p>	<p>DPES <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive. <i>Indicatori:</i> 207, 208, 209, 211. <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236. DLC <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 471. <i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/țipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 538.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de redare a emoțiilor prin creații artistico-plastice (desen, pictură, modelaj); ✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; ✎ Etc. 	
Competența specifică 3. Aprecieria valorilor culturii naționale, demonstrând atitudine respectuoasă față de apartenența sa		
3.1. Descrierea apartenenței sale la familie, comunitate, țară.	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Discuții-panel privind apartenența sa; ✎ Poezii și povești; 	DPEs
3.2. Respectarea tradițiilor și obiceiurilor neamului, apreciind valoarea lor.	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de participare la pregătirea și desfășurarea zilelor de sărbătoare împreună cu rudele; ✎ Excursii în atelierele meșterilor populari, la Muzeul Ținutului Natal din comunitate, la Muzeul de Etnografie și Istorie Naturală; ✎ Jocuri cu diverse subiecte: „De-a meșterii”, „În atelier”, „Casa mare”; ✎ Convoorbiri cu meșterii despre confecționarea obiectelor tradiționale; ✎ Audierea colindelor, cântecelor pascale, legendelor etc.; ✎ Activități practice: desen, confecționarea unor lucruri naționale, de exemplu mărțișoare; ✎ Vizionări de spectacol, filme tematice, concerte „Limba și cultura poporului nostru, locuri pitorești, simboluri de stat”; ✎ Etc. 	<p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 197.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 256, 257.</p>

4.2.2. Educație pentru societate

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SîDC
<p>Competența specifică 1. Identificarea relațiilor cu adulții și cu semenii, manifestând politețe în familie și societate</p> <p>1.1. Recunoașterea unor situații reale privind inițierea interacțiunilor pozitive cu membrii familiei, cu adulții și semenii.</p> <p>1.2. Aplicarea celor mai simple formule de politețe în diverse contexte.</p> <p>1.3. Adaptarea comunicării cu adulții și semenii în diverse situații, prin înțelegere și respect.</p>	<p>Jocuri de rol: „Eu, în cadrul familiei mele”;</p> <p>Sarcini care necesită ajutor reciproc;</p> <p>Exerciții de exprimare a formelor de politețe;</p> <p>Exerciții de exprimare a solicitării ajutorului față de colegi, educatori sau părinți;</p> <p>Citirea și analiza unor povești despre solicitarea ajutorului;</p> <p>Jocuri energizante, realizate cu alți copii;</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din surse deschise/închise;</p> <p>Etc.</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 263, 264.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 274, 275, 276, 277.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 55, 58, 59.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 149, 150.</p>
<p>Competența specifică 2. Aplicarea regulilor de comportament în familie/comunitate, demonstrând responsabilitate față de sine și cei din jur</p> <p>2.1. Perceperea regulilor de comportament pentru înțelegerea efectelor acestora.</p>	<p>Jocuri de formare a grupurilor;</p> <p>Exerciții de identificare a unui anumit tip de comportament din viața cotidiană;</p> <p>Desene: „Familia mea”, „Grupa mea”, „Prietenii mei”;</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246.</p>

<p>2.2. Demonstrarea unui comportament grijuliu față de sine și cei din jur.</p> <p>2.3. Exercitarea unor acțiuni, demonstrând o atitudine responsabilă față de bunurile materiale, exploatându-le/ utilizându-le cu atenție.</p>	<p>✎ Exerciții de dialog și jocuri privind regulile de conduită;</p> <p>✎ Activități bazate pe softuri educaționale din surse deschise/închise.</p> <p>✎ Etc.</p>	<p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie.</p> <p><i>Indicatori:</i> 264.</p>
<p>Competența specifică 3. Respectarea diferențelor/diversității culturale, promovând valorile culturii naționale</p>		
<p>3.1. Recunoașterea asemănarilor și deosebirilor dintre oameni.</p> <p>3.2. Demonstrarea abilităților de cooperare cu ceilalți.</p> <p>3.3. Descoperirea principalelor aspecte despre țară, despre valorile copiilor din grupă.</p>	<p>✎ Exerciții de stimulare a unor comportamente adecvate în diferite situații;</p> <p>✎ Interviu despre persoanele din casă, din curte, din sala de grupă;</p> <p>✎ Planșe interactive;</p> <p>✎ Exerciții în care să împartă și să înapoieze jucării altor copii;</p> <p>✎ Jocuri de imitare a portului național și a diferitor naționalități;</p> <p>✎ Activități bazate pe softuri educaționale din surse deschise/închise;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.</p> <p><i>Indicatori:</i> 289, 290, 291.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora.</p> <p><i>Indicatori:</i> 309, 310.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 323, 324.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți.</p> <p><i>Indicatori:</i> 338, 339, 340, 341.</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane.</p> <p><i>Indicatori:</i> 357, 358.</p>

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
Competența specifică 1. Identificarea relațiilor cu adulții și cu semenii, manifestând politețe în familie și societate		
1.1. Prezentarea unor situații reale privind inițierea interacțiunilor pozitive cu membrii familiei, cu adulții și semenii.	<p>✘ Exerciții de descriere a relațiilor dintre sine și membrii familiei în diverse momente ale zilei sau la anumite evenimente, în timpul realizării diferitor sarcini și responsabilități;</p> <p>✘ Caracterizarea/prezentarea părinților (exteriorul lor, ocupațiile lor, relațiile cu copiii etc.);</p> <p>✘ Situații problematice, de inițiere a interacțiunilor cu alți adulți, atunci când se despart de membrii familiei (activități desfășurate în baza unor surse din povești, povestiri);</p> <p>✘ Exerciții de identificare a unor pași pe care trebuie să-i urmeze la solicitarea ajutorului în diferite situații;</p> <p>✘ Jocuri de cooperare și comunicare;</p> <p>✘ Jocuri de imitare, manifestând politețea în familie, la grădiniță, în comunitate;</p> <p>✘ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>✘ Etc.</p>	<p>DPES <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 247, 248, 249, 250, 251, 252. <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 265, 266, 267, 268, 269. <i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 278, 279, 280, 281.</p> <p>DDFS <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 152.</p> <p>DLC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 398.</p> <p>DC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni. <i>Indicatori:</i> 556.</p>
1.2. Utilizarea formulelor de politețe în diverse contexte.		
1.3. Exprimarea verbală a sentimentelor față de adulți, semenii, inițiind și realizând lucruri care știu că le vor plăcea, îi vor bucura pe adulți (părinți, bunici, educatori etc.).		

Competența specifică 2. Aplicarea regulilor de comportament în familie/comunitate, demonstrând responsabilitate față de sine și cei din jur

<p>2.1. Recunoașterea responsabilităților microgrupului din care face parte pentru a le respecta.</p> <p>2.2. Adoptarea/manifestarea toleranței și grijii față de persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale.</p> <p>2.3. Exprimarea atitudinii responsabile față de bunurile materiale, exploataându-le/ utilizându-le cu atenție.</p>	<p>✘ Jocuri de formare a grupurilor; ✘ Vizionarea teatrului de păpuși; ✘ Jocuri interactive referitoare la grija față de persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale; ✘ Lecturi în imagini tematice; ✘ Dialoguri despre normele de conduită; ✘ Jocuri-exercițiu privind păstrarea bunurilor materiale în familie, la grădiniță, în comunitate; ✘ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; ✘ Etc.</p>	<p>DPEs</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 247, 249, 250, 251, 252.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 266, 267, 268, 269.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 281.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 292, 294.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 311, 312, 313, 314.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 325, 326, 327, 328.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 343.</p>
---	---	--

Competența specifică 3. Respectarea diferențelor/diversității culturale, promovând valorile culturii naționale

<p>3.1. Identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre oameni, acceptând diversitatea.</p> <p>3.2. Adaptarea comportamentului la regulamentul grupei și al grădiniței.</p>	<p>✘ Convorbiri despre drepturile și obligațiile copilului; ✘ Studiu de caz privind necesitatea respectării membrilor familiei; ✘ Discuții despre importanța și necesitatea respectării regulilor de conduită civilizată; ✘ Povestiri, poezii, scenete;</p>	<p>DPEs</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni. <i>Indicatori:</i> 292, 293, 294, 295.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 311, 312, 313, 314.</p>
---	---	--

<p>3.3. Respectarea culturii sale și recunoașterea aspectelor altor culturi.</p>	<p>☒ Lectura imaginilor; ☒ Jocuri organizate împreună cu diferiți copii; ☒ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; ☒ Etc.</p>	<p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 325, 326, 327, 328. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 342, 344, 345. <i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane. <i>Indicatori:</i> 359, 360.</p>
---	---	---

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Identificarea relațiilor cu adulții și semenii, manifestând politețe în familie și societate</p> <p>1.1. Descrierea unor situații reale privind inițierea interacțiunilor pozitive cu membrii familiei, cu adulții și semenii, în diverse contexte.</p> <p>1.2. Utilizarea formulelor de politețe în diverse contexte, argumentând valoarea lor.</p> <p>1.3. Exprimarea respectului față de semenii, față de părinți și bunici, acordându-le ajutor când aceștia au nevoie în activitățile gospodărești, în curte, pe stradă.</p>	<p>☒ Dialoguri despre membrii familiei; ☒ Exerciții de stimulare a unor comportamente în diferite situații și contexte; ☒ Jocuri de rol de manifestare a politeții; ☒ Poezii, povești și fabule despre solicitarea ajutorului; ☒ Desene, picturi, colaje: „Casa părinților/a bunicii”, „Patria/plaiul natal”; ☒ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; ☒ Etc.</p>	<p>DPEs <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259. <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 270, 271. <i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 282, 283, 284, 285.</p> <p>DFFS <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 46. <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 159, 162.</p>

		<p>DLC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 384.</p> <p>DC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 569. <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 583, 584, 585.</p>
<p>Competența specifică 2. Aplicarea regulilor de comportament în familie/comunitate, demonstrând responsabilitate față de sine și cei din jur</p>		
<p>2.1. Descrierea particularităților de comportament al unei persoane oneste, responsabile, grijulii.</p> <p>2.2. Acceptarea și aplicarea regulilor de comportament respectuos față de persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale.</p> <p>2.3. Demonstrarea spiritului de cetățean prin luarea deciziilor și respectarea codurilor de conduită, a valorilor și regulilor stabilite.</p>	<p>Jocuri de formare a grupurilor; Exerciții de stimulare a unor comportamente adecvate în diferite situații; Jocuri de rol privind aspecte de negociere și de participare la luarea deciziilor; Lecturi cu imagini despre persoanele în etate și persoanele cu nevoi speciale; Jocuri interactive de învățare a regulilor de comportament în familie, la grădiniță, în comunitate; Studiu de caz privind necesitatea respectării membrilor familiei/comunității; Desene, picturi, colaje: „Familia mea”, „Grupul meu”, „Prietenii mei”; Jocuri de echipă; Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise; Etc.</p>	<p>DPES <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni. <i>Indicatori:</i> 303, 305, 306. <i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 315, 316, 317, 318, 139, 320. <i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 346, 351, 352. <i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane. <i>Indicatori:</i> 361, 362, 363, 364.</p>

Competența specifică 3. Respectarea diferențelor/diversității culturale, promovând valorile culturii naționale

<p>3.1. Identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre persoane după diferite criterii (gen, aspect exterior, vârstă, profesie, mediu cultural și lingvistic etc.).</p> <p>3.2. Adaptarea comportamentului la solicitările parvenite din partea celorlalți, asumându-și diverse roluri în grup: de lider, de facilitator, de prezentator.</p> <p>3.3. Aprecierea și respectarea propriului patrimoniu cultural și pe cel al altor copii.</p>	<p>✘ Convorbiri despre drepturile și obligațiile copilului;</p> <p>✘ Discuții despre importanța și necesitatea respectării regulilor de conduită civilizată;</p> <p>✘ Demonstrarea și descrierea propriului patrimoniu cultural și al altor copii;</p> <p>✘ Vizite, excursii cu scop cultural;</p> <p>✘ Filme educative, cu conținut intercultural;</p> <p>✘ Dialog intercultural;</p> <p>✘ Jocuri interactive;</p> <p>✘ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>✘ Etc.</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.</p> <p><i>Indicatori:</i> 302, 303, 304.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora.</p> <p><i>Indicatori:</i> 315, 316, 317, 318, 139, 320.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți.</p> <p><i>Indicatori:</i> 347, 352, 353.</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane.</p> <p><i>Indicatori:</i> 362, 363, 364, 365.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.</p> <p><i>Indicatori:</i> 569.</p> <p><i>Standard 12.</i> Copilul va fi capabil să descopere omul ca parte a mediului înconjurător și ca ființă socială.</p> <p><i>Indicatori:</i> 701.</p>
--	--	---

4.3. Limbaj și comunicare

EDUCAȚIE PENTRU LIMBAJ ȘI COMUNICARE

Competențe specifice

1. Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atenție și atitudine pozitivă.
2. Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, non-verbal, paraverbal, în contexte de comunicare cunoscute.
3. Receptarea și reproducerea conținutului emotiv și ideatic al unui text literar, apreciind valoarea educativă a acestuia.
4. Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diferite contexte.
5. Producerea de mesaje simple scrise, manifestând interes și creativitate.

4.3.1. Educație pentru limbaj și comunicare

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atenție și atitudine pozitivă</p>		
<p>1.1. Reacționarea adecvată la sunete, cuvinte simple, rostite clar de către adult.</p> <p>1.2. Identificarea unor persoane, jucării, vietăți din mediul apropiat, după sunetele produse de către acestea.</p> <p>1.3. Recunoașterea denumirilor unor obiecte, însușiri, acțiuni uzuale din mediul familiar.</p> <p>1.4. Reacționarea corespondențiar la audierea unei comenzi, a unui enunț simplu.</p> <p>1.5. Recepționarea și recunoașterea, după intonație, a tipului de enunț transmis (o întrebare, o bucurie etc.).</p> <p>1.6. Exprimarea interesului pentru conținutul mesajelor.</p>	<p>Localizarea sunetelor, obiectelor, persoanelor;</p> <p>Indicarea vietății, persoanei, jucăriei etc. după sunetul produs;</p> <p>Jocuri de recunoaștere a cuvintelor ce denumesc obiecte, însușiri, acțiuni (de exemplu: „Ridică imaginea!”, „Arată jucăria!”, „Cine dese-nează?” „Arată ce este mare!” etc.);</p> <p>Realizarea unor comenzi („Dă!”, „Pune!”, „Deschide!”, a unui enunț („Adă mingea roșie!”);</p> <p>Activități de înțelegere a tipului de enunț: întrebare, bucurie (de exemplu: „Strada cu surprize”, „Vesel-trist” etc.);</p> <p>Exerciții de corelare a mesajului cu anumite mișcări;</p> <p>Jocuri de atenție pentru receptarea mesajului (de exemplu: „Surpriza activității”, „Cutiuța fermecată”);</p> <p>Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 372, 373, 374, 375, 376.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 459, 460, 461, 462.</p> <p>DPEs</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 242.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutorul lui când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 263, 264.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 275, 276.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 564.</p>

		<p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu. <i>Indicatori:</i> 639.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 57.</p>
Competența specifică 2. Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, non-verbal, paraverbal, în diverse contexte		
<p>2.1. Repetarea unor sunete, grupuri de sunete simple, cuvinte.</p> <p>2.2. Repetarea/formularea răspunsurilor simple, pe teme familiare sau în baza unor materiale prezentate (imagini, filme animate etc.).</p> <p>2.3. Producerea ghidată de enunțuri, folosind intonația, gesturile, mimica.</p> <p>2.4. Repetarea/ofertarea informațiilor elementare referitoare la sine și la apropiații săi.</p> <p>2.5. Manifestarea dorinței de a vorbi.</p>	<p>✎ Exerciții de repetare a unor sunete, onomatopee, a cuvintelor-răspunsuri (de exemplu: „Mașinuțele”, „Cum face gășca, pisica?”, „Trenuțul” etc.);</p> <p>✎ Jocuri de determinare a obiectului, acțiunii ce se aude (de exemplu: apa curge „s-s-s”, o mașină merge „br-br-br” etc.) și pronunțarea grupurilor de sunete;</p> <p>✎ Jocuri de mișcare, pentru exersarea corectă a actului respirator (de exemplu: „Mirosim floarea”, „Menținem balonașele în aer” etc.);</p> <p>✎ Activități de formulare a răspunsurilor la întrebările adresate (de exemplu: „Cine este acesta/aceasta?”, „Ce face Maria/Ion?”, „Cum este mingea?”);</p> <p>✎ Completarea enunțurilor simple (de exemplu: „Mașina este...”);</p> <p>✎ Exerciții de utilizare a formulelor de salut, de rămas bun, de politețe etc.;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 391, 392, 393, 394, 395.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne. <i>Indicatori:</i> 443, 444.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 461, 462.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 185, 186, 188, 189, 190.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 215, 216.</p>

	<p>✘ Repetarea/verbalizarea elementară a imaginilor (de exemplu: „Ce vezi?”, „Cine este ...?”, „Ce face ...?”, „Unde este ...?”);</p> <p>✘ Verbalizarea elementară a unor imagini ce reprezintă activități zilnice (de exemplu: „Fetița/Băiețelul/Păpușa doarme. Fetița/Băiețelul/Păpușa s-a trezit. Fetița/Băiețelul/Păpușa mănâncă.” etc.);</p> <p>✘ Activități de reproducere expresivă a enunțurilor simple, însoțite de mișcări, intonație (de exemplu: „Gâsca-ga-ga! Cine face-așa?” Copiii răspund: „Gâsca face-așa: ga-ga-ga! / Gâsca înnoită, uite-așa. / Să facem și noi ca ea!” etc.);</p> <p>✘ Simularea unei situații din mediul cunoscut (de exemplu: „La grădiniță”, „De-a prințesele”, „La telefon”);</p> <p>✘ Activități de utilizare a resurselor educaționale digitale interactive;</p> <p>✘ Joc în perechi (adult – copil) prin formulare de întrebări-răspunsuri: „Cum te numești?”, „Câți ani ai?”, „Cum o/îl cheamă pe mama/tata?”;</p> <p>✘ Relaționare în joc cu colegii și adulții;</p> <p>✘ Etc.</p>	<p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia. <i>Indicatori:</i> 246.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutorului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 263.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 563.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte. <i>Indicatori:</i> 572, 573.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 57.</p>
--	---	--

Competența specifică 3. Receptarea și reproducerea conținutului emotiv și ideatic al unui text literar, apreciind valoarea educativă a acestuia	
<p>3.1. Reacționarea emoțională la audierea conținutului poveștilor/poeziilor în baza imaginilor/marionetelor.</p> <p>3.2. Repetarea/formularea răspunsurilor simple la întrebările adresate în baza textului.</p> <p>3.3. Recunoașterea personajelor din text în baza imaginilor/cardurilor.</p> <p>3.4. Reproducerea ghidată a textelor simple.</p> <p>3.5. Înscenarea unor texte simple.</p> <p>3.6. Exprimarea interesului pentru audierea repetată a textelor literare.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 372, 373, 374, 375, 376.</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 392, 394.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne. <i>Indicatori:</i> 440, 442.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 495, 496, 497, 498.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 215.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 276, 277.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 563, 564.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte. <i>Indicatori:</i> 572, 573.</p>
<p>Vizionarea teatrului de păpuși: „Ridichea”, „Gogoșa” etc.;</p> <p>Redarea expresivă și elementară a mișcărilor, gesturilor și mimicii în baza conținutului poeziei, poveștilor;</p> <p>Răspunsuri la întrebări simple în baza imaginilor;</p> <p>Completări de enunțuri audiate (de exemplu: „Trăia odată o...”, „Car-car/ M-a pus mama nuci să ... (car)” etc.;</p> <p>Recitarea poeziilor cu onomatopee (de exemplu: „Gâște, gâște”);</p> <p>Ordonarea fișelor/cardurilor cu personaje în baza conținutului poveștii;</p> <p>Activități de identificare a personajelor: „Cine este ... ?” „Arată ...”, „Aceasta este ...”, „Da – Nu!” etc.;</p> <p>Selectarea marionetelor-personaje dintr-o poveste;</p> <p>Recitarea poeziilor din folclor/literatură pentru copii;</p> <p>Înscenarea unui episod din povești (teatru de masă) cu sprijinul adultului;</p> <p>Reproducerea textelor scurte, concomitent sau în urma vizionării de filme animate (povești), cu anumite repetări;</p> <p>Activități de utilizare a resurselor educaționale digitale interactive;</p> <p>Teatru de masă: „Foișorul”, „Gogoșa” etc.;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 372, 373, 374, 375, 376.</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 392, 394.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne. <i>Indicatori:</i> 440, 442.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 495, 496, 497, 498.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 215.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 276, 277.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 563, 564.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte. <i>Indicatori:</i> 572, 573.</p>

	<p>✎ Activități de simulare a unor situații (de exemplu: adoarme păpușa și cântă „Na-ni-na, dormi, adormi, fetița mea!”, „Trop-trop merge calul!” etc.);</p> <p>✎ Jocuri liber alese;</p> <p>✎ Solicitare repetată a audierii/vizionării textului;</p> <p>✎ Manifestarea dorinței de a opera de sine stătător cu marionetele – personaje din povești (teatru de masă);</p> <p>✎ Etc.</p>	<p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 579, 580.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 55, 57.</p>
Competența specifică 4. Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diferite contexte		
<p>4.1. Explorarea elementară a cărții prin intermediul unor simțuri.</p> <p>4.2. Determinarea prenumelui după pozele prezentate.</p> <p>4.3. Reproducerea ghidată a conținutului simplu al cardurilor/imaginilor.</p> <p>4.4. Manifestarea interesului pentru a răsfoi o carte și a dorinței de a audia conținutul ei.</p>	<p>✎ Diferențierea tipurilor de cărți (muzicale, senzoriale, moi, cu imagini etc.);</p> <p>✎ Activități cu Loto mare;</p> <p>✎ Jocuri: „Cine este acesta/aceasta?”, „Adevărat – Fals”, „Cum o cheamă pe ... ?” etc.;</p> <p>✎ Căutarea unor obiecte, vietăți dintr-o carte;</p> <p>✎ Repetarea/verbalizarea imaginilor;</p> <p>✎ Corelarea mesajului oral cu anumite imagini, cu sprijinul adultului;</p> <p>✎ Examinarea, răsfoirea cărților (cărți de colorat, cărți cu imagini mari etc.);</p> <p>✎ Lecturarea ghidată a imaginilor din cartea cu povești;</p> <p>✎ Audierea repetată a textului solicitat;</p> <p>✎ Simularea citirii imaginii/textului;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 495, 496, 497, 498.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 530.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 174.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 55, 57.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 579.</p>

Competența 5. Producerea de mesaje simple scrise, manifestând interes și creativitate	
<p>5.1. Deosebirea tipăriturii (scrisului) de imagine.</p> <p>5.2. Realizarea unor elemente grafice.</p> <p>5.3. Manifestarea dorinței de a scrie.</p>	<p>Jocuri: „Arată imaginea”, „Unde este scris ... ?”;</p> <p>Scrierea unor semne mari, cu diferite instrumente, pe diverse suprafețe (foaie, tablă, nisip etc.);</p> <p>Jocuri cu mânuțele, degețelele etc.;</p> <p>Jocuri cu șireturi, năsturei, clește etc. sub supravegherea adultului;</p> <p>Determinarea obiectului ascuns (de exemplu, într-un bol cu orez sunt ascunse bile mici);</p> <p>Redare de măzgălituri și verbalizarea/prezentarea lor;</p> <p>Simularea scrisului pe diferite suporturi;</p> <p>Etc.</p>
	<p>DLC</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme.</p> <p><i>Indicatori:</i> 540.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații).</p> <p><i>Indicatori:</i> 68, 69, 70, 72.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 97, 98.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.</p> <p><i>Indicatori:</i> 564.</p>

Creații literare orientative

Poezii, jocuri: „Băița” de I. Hadârcă, „Tăpușele” – creație populară, „Tăpușele” de Iu. Filip, „Iată bunicul” – joc popular francez, „Cine și cum strigă”, „În curtea de pășări”, „Gădilici”, „Car-car”, „Cine ce vrea” de Iu. Filip, „Gâștele” de Iu. Filip, „Căluțul” de Iu. Filip, „Cățeluș cu părul creț” – creație populară, „Apușoară, apușoară” – creație populară, „Vine trenul” de V. Romanciuc, „Păsărică, păsărea” de Iu. Filip, „Vine ca-pra de la piață” de C. Dragomir, „Iepurașul” de A. Suceveanu, „Cântec de leagăn” etc.;

Povestiri: „Toamna” de Sp. Vangheli, „Bobocel” de I. Druță etc.;

Povești: „Gogoșa” (text adaptat), „Ridichea” (text adaptat), „Găinușa porumbacă”, „Foișorul” (text adaptat) etc.;

Culegeri: „Învățăm împreună limba română”; „Culegere de povești, snoave și povestiri”, Chișinău, 2016; „Culegere de texte” (Supliment pentru proiectarea activităților integrate în instituțiile preșcolare), Chișinău, 2012 etc.

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
Competența specifică 1. Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atenție și atitudine pozitivă		
<p>1.1. Perceperea și diferențierea unor sunete din cuvinte cu sonoritate asemănătoare.</p> <p>1.2. Recunoașterea unor surse sonore (persoane, jucării, viețuitoare, obiecte) din mediul apropiat după sunetele produse.</p> <p>1.3. Recunoașterea denumirilor unor obiecte, clase de obiecte uzuale, acțiuni, însușiri din mediul familiar.</p> <p>1.4. Recepționarea și recunoașterea după intonație a tipului de enunț transmis (o întrebare, o bucurie, o rugămintă etc.).</p> <p>1.5. Exprimarea interesului pentru receptarea și înțelegerea mesajelor verbale, a unor îmbinări de cuvinte.</p>	<p>Diferențierea unor cuvinte cu sonoritate asemănătoare (de exemplu: moș-coș, coș-cos, punte-munte);</p> <p>Activități de determinare a erorilor în pronunție;</p> <p>Exerciții de dezvoltare a aparatului fono-articular;</p> <p>Jocuri de mișcare pentru exersarea corectă a actului respirator, cu accent pe pronunția corectă (de exemplu: „Conducem corăbioara”, „Strămbăturile” etc.);</p> <p>Identificarea obiectului, acțiunii ce se aude (de exemplu: atunci când curge apa/merge o mașină/sună clopoțelul);</p> <p>Stabilirea mărimii unor obiecte, viețuitoare, după sunetele produse (de exemplu, pentru cazurile: câine-cățel, pui-găină, clopot-clopoțel);</p> <p>Selectarea și ordonarea unor imagini/carduri în baza mesajului audiat;</p> <p>Găsirea imaginilor ce redau obiecte, clase de obiecte, fenomene, acțiuni, însușiri;</p> <p>Gruparea imaginilor ce reprezintă acțiuni, însușiri cu caracter opus (de exemplu: „casă mare – casă mică”, „minge albă – minge neagră”, „fata babei doarme – fata moșneagului muncește” etc.);</p> <p>Determinarea tipului de enunț: întrebare, solicitare, bucurie etc. (de exemplu: prin mimare, mișcare);</p> <p>Jocuri prin alegerea emoticonului (de exemplu: „Dispoziția mea”, „Cum te simți?” etc.);</p> <p>Executarea unor solicitări didactice simple, cum ar fi: „Ascultă!”, „Aranjează!”, „Desenează!”, „Arată!”, „Deschide!”, „Colorează!” etc.;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 377, 378, 379, 380, 381.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 501.</p> <p>DPSE</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 226.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 266, 267.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 311.</p> <p>DFSIP</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 37.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 99.</p>

	<p>Efectuarea a 2-3 comenzi corelate între ele (de exemplu: „la pixul și desenează!”);</p> <p>Redare prin mimare, mișcări, comunicare non-verbală, a înțelegerii mesajului;</p> <p>Semnalare prin răspuns non-verbal/verbal scurt a înțelegerii mesajului audiat;</p> <p>Participare la jocuri libere, alese ca urmare a înțelegerii regulilor;</p> <p>Reacționare la sensul unor îmbinări de cuvinte (de exemplu: „harnici ca albinele”, „puternici ca un stejar”, „înalți ca bradul”);</p> <p>Etc.</p>
Competența specifică 2. Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, non-verbal, paraverbal, în diverse contexte	
<p>2.1. Articularea unor sunete, grupuri de sunete în cuvinte, îmbinări de cuvinte.</p> <p>2.2. Alcătuirea de întrebări și răspunsuri simple în diferite situații de comunicare.</p> <p>2.3. Reproducerea/produceră de mesaje scurte, recurgând la expresivitatea verbală (accent, intonație).</p> <p>2.4. Povestirea coerentă a anumitor situații/evenimente din viața cotidiană (trecut, prezent).</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 396, 397, 398, 399, 400.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 424, 425, 426, 427, 428, 429.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne. <i>Indicatori:</i> 445, 446, 447.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 463, 464, 465, 466, 467.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 178, 180, 181, 182, 184.</p>

<p>2.5. Formularea enunțului, respectând ordinea corectă a părților de propoziție.</p> <p>2.6. Descrierea ghidată a unor obiecte, vietăți, imagini/carduri, după diferite criterii, aspecte.</p> <p>2.7. Oferirea de informații elementare referitoare la sine și la alte persoane apropiate.</p> <p>2.8. Manifestarea dorinței de a discuta cu adulții și colegii săi, respectând unele norme elementare de etichetă verbală.</p>	<p>Exerciții de utilizare a numărului și genului substantivului („Una-multe”);</p> <p>Jocuri verbale, de exemplu: „Eu întreb, tu răspunzi”, „Mirofonul fără fir”, „Răspunde – aruncă – întreabă” (variantă simplificată), „Alcătuiește cât mai multe întrebări”;</p> <p>Construire de dialoguri în situații de comunicare familiară etc.</p> <p>Jocul „Ce putem face cu o batistă?”;</p> <p>Jocuri verbale, de activare a pronumelui (de exemplu: „A cui este ...?”, „Cine a desenat balonul?” etc.);</p> <p>Joc de rol (de exemplu: „La telefon”, „La magazin”, „La bu-nica”, „La grădiniță” etc.), folosind norme elementare de etichetă verbală;</p> <p>Construirea mesajelor cu alternarea ritmului și intonației;</p> <p>Reproducerea mesajelor concomitent sau în urma vizionării de texte ecranizate (mp4);</p> <p>Crearea mesajelor pe teme libere;</p> <p>Reproducerea anumitor evenimente familiare (de exemplu: „Cum ai petrecut ziua de duminică?”, „Ce ai făcut azi dimineață?” etc.);</p> <p>Jocuri verbale (de exemplu: „Numește ce vezi”, „Ce face ...?” „Cum este ...?”, „Unde este ...?”) și completare/alcă-tuire de propoziții;</p> <p>Activitate de utilizare a gradelor de comparație („Înalt/mai înalt decât/cel mai înalt” etc.);</p> <p>Verbalizarea imaginii cu subiect (se va urmări respectarea ordinii corecte a părților de propoziție: subiect, predicat);</p> <p>Activități de descriere elementară și recunoaștere a obiectului, a vietății etc.;</p> <p>Caracterizarea persoanelor (de exemplu: jocul „Spune cine este ...?”, „Cubul” (variantă simplificată), folosind limbajul textului etc.);</p>	<p>Standard 3. Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții.</p> <p>Indicatori: 221, 222, 223, 224, 225.</p> <p>Standard 4. Copilul va fi capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți și să interacționeze cu aceștia.</p> <p>Indicatori: 248, 249, 250.</p> <p>Standard 5. Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie.</p> <p>Indicatori: 265.</p> <p>DC</p> <p>Standard 1. Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni.</p> <p>Indicatori: 556, 557.</p> <p>Standard 2. Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.</p> <p>Indicatori: 566.</p> <p>Standard 11. Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător.</p> <p>Indicatori: 686.</p> <p>DFFS</p> <p>Standard 1. Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p>Indicatori: 37.</p>
--	--	---

	<p>Relatare despre sine, despre persoanele apropiate; Conversații pe teme familiare; Răspunsuri la întrebări simple, de identificare: „Eu sunt/ mă numesc ... Am ochii ...”; Jocuri de rol (de exemplu: „De-a mama și de-a tata”)⁵; Prezentare elementară a autoportretului, a portretului altor persoane; Relatare despre mediul în care locuiesc; Expunerea întâmplărilor din experiența zilnică; Participarea activă la discuțiile dintr-un grup; Întreținere de dialoguri în perechi, în grupuri a câte 3-4 copii, respectând unele norme elementare de etichetă verbală; Solicitare de informații de la adult, de la colegi; Etc.</p>	<p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 99.</p>
Competența 3. Receptarea și reproducerea conținutului emotiv și ideatic al unui text literar, apreciind valoarea educativă a acestuia		
<p>3.1. Perceperea conținutului textului literar (povești, poezii) în baza imaginilor/cardurilor/ filmulețelor educative și raportarea imaginilor la textul audiat. 3.2. Crearea răspunsurilor la întrebările adresate în baza textului. 3.3. Caracterizarea personajelor preferate și aprecierea faptelor lor.</p>	<p>Stabilirea denumirii cărții în baza imaginii de pe copertă; Reconstituirea imaginilor (puzzle) și prezentarea elementară a celor obținute; Evidențierea ideii textului (cu sprijinul adultului/educatorului); Deosebirea poveștii de poezie sau ghicitoare; Jocuri verbale, cum ar fi: „Spune ce este ... ?” etc.; Redarea unor poezii/fragmente din text, recurgând la mesajul non-verbal, paraverbal; Vizionarea teatrului de păpuși/textelor ecranizate și manifestarea emoțiilor; Răspunsuri la întrebări în baza textului (relativ desfășurat); Jocul verbal: „Ghici personajul”;</p>	<p>DLC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 378, 380. <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 396, 397, 398, 399, 400. <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 465, 467, 468, 469. <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 501, 502, 503.</p>

⁵ Încurajarea exersării diferitor roluri de către fete și băieți, în vederea depășirii stereotipurilor de gen.

<p>3.4. Reproducerea expresivă/creativă a textelor literare cu/fără imagini.</p> <p>3.5. Exprimarea interesului pentru audierea/reproducerea textelor literare.</p>	<p>Identificarea personajelor în baza imaginilor;</p> <p>Aprecierea elementară a comportamentului unor personaje;</p> <p>Recunoașterea personajelor după descrierea făcută de către adult;</p> <p>Dezlegarea ghicitorilor/descrierii, de exemplu: „Cine este vicleană, roșcată și iubește găinile?” etc.;</p> <p>Ordonarea fișelor/cardurilor cu personaje în baza conținutului poveștii;</p> <p>Simularea mișcărilor personajelor și recunoașterea lor;</p> <p>Reproducerea poveștilor (fragmente);</p> <p>Recitarea expresivă a poeziilor din folclor/poeziilor pe roluri;</p> <p>Înscenări de povești;</p> <p>Completarea enunțului, a ultimului vers al poeziei audiate etc.;</p> <p>Repovestirea textului în baza întrebărilor;</p> <p>Jocuri: „Desaga cu povești”, „Împărăția poveștilor” etc.;</p> <p>Folosirea, în limbaj, a formulelor de început specifice poveștilor;</p> <p>Construirea propozițiilor;</p> <p>Compunerea sfârșitului unui text (poveste, poezie);</p> <p>Completarea unui text ce conține omisiuni;</p> <p>Găsirea cuvintelor-rimă (de exemplu: „casă – masă”; „ouă – rouă – plouă – nouă” etc.);</p> <p>Compunerea unei povestiri pe temă liberă;</p> <p>Alcătuire, în baza imaginii, a unei noi povești/povestiri;</p> <p>Participare în prezentarea teatrului de masă, de păpuși etc.;</p> <p>Crearea unor jocuri de rol;</p> <p>Jocuri creative (de exemplu: „Telefonul fără fir”);</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 221, 226.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni. <i>Indicatori:</i> 292, 293.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 326, 327</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să manifeste empatie față de celelalte persoane. <i>Indicatori:</i> 360.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 565, 566.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte. <i>Indicatori:</i> 574.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 581, 582.</p>
---	---	---

	<p>Activități de utilizare a resurselor educaționale digitale interactive;</p> <p>Manifestarea dorinței de a audia, viziona, înscena poezii, povestiri, povești și a le reproduce/repovesti;</p> <p>Participare la concursul „Cel mai bun recitator” etc.</p>	
Competența 4. Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diferite contexte		
<p>4.1. Recunoașterea diferitor tipuri de cărți: cartea cu povești, cartea de colorat, cartea cu imagini etc. și a componentelor ei;</p> <p>4.2. Recunoașterea prenumelui său scris cu litere mari de tipar.</p> <p>4.3. Distingerea mesajului simplu din imagini/o serie de 2-3 imagini corelate, care prezintă evenimente familiare.</p> <p>4.4. Recunoașterea unor simboluri/semne care transmit mesaje simple.</p>	<p>Identificarea diferitor tipuri de cărți: cartea cu povești, cartea de colorat, cartea cu imagini etc. și a componentelor ei;</p> <p>Recunoașterea titlului unei cărți după imaginea de pe copertă;</p> <p>Excursie la bibliotecă (librărie);</p> <p>Examinarea cărților, verbalizarea/prezentarea lor;</p> <p>Jocuri: „Cine astăzi nu-i la grădiniță?”, „Eu numesc prenumele, tu arăți poza”;</p> <p>Citirea globală și ghidată a numelui scris cu litere mari de tipar;</p> <p>Lectura a 2-3 imagini (benzi desenate), ce reprezintă evenimente consecutive: „Ne pregătim de grădiniță” etc.;</p> <p>Jocul „Ordonează imaginile”;</p> <p>Corelarea simbolurilor cu diverse mesaje simple (de exemplu: soarele semnifică timp frumos; zebra – trecere de pietoni);</p> <p>Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să de-monstreze interes față de cartea și lectură.</p> <p><i>Indicatori:</i> 499, 500, 501, 502, 504.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să efectueze corespondențe între sunet și literă.</p> <p><i>Indicatori:</i> 515, 516, 517.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/țipărit în activitățile zilnice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 531, 532, 534.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie.</p> <p><i>Indicatori:</i> 262.</p>

Competența specifică 5. Producerea de mesaje simple scrise, manifestând interes și creativitate

<p>5.1. Recunoașterea existenței scrisului (tipăritul) și importanței acestuia.</p> <p>5.2. Trasarea elementelor grafice în anumite contexte.</p> <p>5.3. Utilizarea desenelor, diverselor tipuri de linii, pentru a transmite semnificații.</p> <p>5.4. Manifestarea dorinței de a scrie.</p>	<p>Jocul de rol „La magazin” (redarea sumei de bani prin diverse metode/semne);</p> <p>Desenarea diferitor obiecte, ce conțin unele elemente grafice (decorarea șervețelului de masă, a ulciorului, desenarea și decorarea umbreliei etc.);</p> <p>Efectuarea diferitor exerciții de dezvoltare a musculaturii fine a mâinii (de exemplu: alegerea, cu fiecare deget, a boabelor de porumb și orez; apropierea fiecărui deget, în parte, de centrul palmei și îndreptarea lor etc.);</p> <p>Folosirea corectă a instrumentelor de scris;</p> <p>Jocul „Ghici: ce ți-am scris?”;</p> <p>Verbalizarea/prezentare a ceea ce a desenat, a scris (prin simboluri);</p> <p>Crearea medalioanelor cu desene ale copiilor în cheia unui text;</p> <p>Desenarea emoticoanelor (de exemplu: emoticoane care reprezintă o persoană veselă/tristă/indispusă etc.).</p>	<p>DLC <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 541, 542.</p> <p>DPSE <i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să interacioneze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată. <i>Indicatori:</i> 278.</p> <p>DDFS <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 76, 77, 81, 82.</p>
--	--	--

Creării literare orientative

Poezii, jocuri: „Tăpușele” de I. Hadârcă, „Tăpușele” de Iu. Filip, „Mărul” de V. Rusnac, „Familia mea” de C. Dragomir, „Degețele” – joc popular, „Pisicuță, pis-pis-pis” – creație populară, „O broscuță” de L. Lari, „Nourășul” de L. Butnaru, „Vine moșul de la vie” – creație populară, „Liliacul” de C. Dragomir, „O broscuță” de L. Lari, „Floarea din farfurie” de C. Dragomir, „Trenule, trenule” de L. Deleanu, „Mama” de Gr. Vieru, „Lună” – creație populară, „Fugi, nor, fugi” – creație populară, „Buburuză” – creație populară, „Melcul” – creație populară, „Colind” – creație populară, „Cucul și cocoșul” de Gr. Vieru etc.;

Povestiri: „Două baloane”, „Familia mea” de T. Argezi, „Bucurie” de I. Bejenaru, „Pâine de la iepure” de P. Darie etc.;

Povești: „Vulpea și racul” – creație populară rusească, „De ce ursul n-are coadă” – creație populară românească, „Ridichea”, „Foișorul” etc.;

Legende: „Legenda omului de zăpadă”, „Legenda primăverii” etc.;

Culegeri: „Învățăm împreună limba română”; „Culegere de povești, snoave și povestiri”, Chișinău, 2016; „Culegere de texte” (Supliment pentru proiectarea activităților integrate în instituțiile preșcolare), Chișinău, 2012 etc.

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atitudine pozitivă, concentrare și atenție</p> <p>1.1. Perceperea semnificației unor sunete din cuvinte, a cuvintelor, enunțurilor cu sonoritate asemănătoare.</p> <p>1.2. Identificarea unor surse sonore (persoane, vietăți, obiecte, acțiuni etc.), a mărimii și depărtării acestora, după sunetele produse.</p> <p>1.3. Identificarea obiectelor, claselor de obiecte, a acțiunilor, însușirilor, caracteristicilor etc., potrivit denumirii lor.</p> <p>1.4. Recepționarea, recunoașterea, după intonație, a tipului de mesaj transmis (o întrebare, o rugămintă, o nedumerire, o bucurie, o indignare, o cerință etc.).</p> <p>1.5. Înțelegerea semnificațiilor diferitor structuri verbale orale.</p> <p>1.6. Manifestarea interesului pentru receptarea expresiilor în contexte de comunicare cunoscute.</p>	<p>Recunoașterea semnificației unor sunete din cuvinte (casă-case, dorm-dormi), a cuvintelor (că-să-clasă, gard-card, vânt-cânt etc.), a enunțurilor cu sonoritate asemănătoare („Am un cos cu fructe” sau „Am un coș cu fructe”, „Eu pat mingea/ Eu bat mingea”) în anumite contexte cotidiane; Jocuri de mișcare pentru exersarea corectă a actului respirator (de exemplu: „Acvariul cu peștișori”, „Strămbăturile”); Activități de depistare și corectare a unor erori din cuvinte și enunțuri; Determinarea acțiunilor efectuate (de exemplu: ruperea hârtiei, lovirea cu creionul în masă); Jocuri didactice (de exemplu: „Telefonul fără fir”, „Adevărat – Fals”, „Reprezintă ce ai auzit”, „Deschide urechea bine” etc.); Stabilirea mărimii și a depărtării unor obiecte după sunetele produse; Clasificarea imaginilor (obiecte, însușiri, acțiuni etc.); Jocuri didactice (de exemplu: „Cine va găsi mai multe ...?”, „Ce fel de timp este astăzi?” etc.); Executarea diferitor însărcinări potrivit mesajului audiat: „Grupează!”, „Unește!”, „Așază!”, „Încercuiește!”, „Compară!”;</p>	<p>DLC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 382, 383, 384, 385.</p> <p>DPSE <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 230.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 315, 319.</p> <p>DFSIP <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 38,39.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 104, 105.</p> <p>DC <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 584.</p>

	<p>Realizarea consecutivă a 2-3 sarcini necorelate între ele (de exemplu: „Dă-mi cartea ta și închide dulapul.”);</p> <p>Exerciții de recunoaștere a tipului de mesaj după intonație: întrebare, rugămintă, nedumerire, cerință etc.;</p> <p>Punerea în corespondență a mesajelor audiate cu imagini/carduri, simboluri corespunzătoare;</p> <p>Semnalare prin răspuns non-verbal/verbal a înțelegerii mesajului/textului audiat;</p> <p>Dezlegarea ghicitorilor prin demonstrarea obiectului;</p> <p>Înțelegerea sensului cuvintelor, expresiilor (de exemplu: „dinte”, „pâine”, „Cine știe carte are patru ochi”, „A lua apă în gură” etc.);</p> <p>Activități de percepere a sensului unor cuvinte („ac de cusut/acul albinei/acul ariciului/acul bra-dului” etc.);</p> <p>Exprimarea interesului pentru ascultarea și discutarea unor genuri și specii literare diferite (poezii, povești, snoave etc.);</p> <p>Activități de utilizare a resurselor educaționale digitale interactive;</p> <p>Etc.</p>	<p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere).</p> <p><i>Indicatori:</i> 594, 596, 598.</p>
<p>Competența specifică 2. Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, non-verbal, paraverbal, în diverse contexte</p> <p>2.1. Pronunțarea independentă, clară, a tuturor sunetelor limbii materne, a grupurilor de sunete în cuvinte, expresii mai dificile.</p>		<p>DLC</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne.</p> <p><i>Indicatori:</i> 448, 449, 451, 452.</p>

<p>2.2. Crearea, susținerea unui dialog în situații de comunicare cunoscute, folosind întrebări deschise și răspunsuri desfășurate.</p> <p>2.3. Producerea de mesaje clare, logice, folosind expresivitatea verbală, non-verbală, paraverbală (intensitate, ritm, intonație, accent, gesturi, mimică etc.).</p> <p>2.4. Descrierea detaliată, logică, clară, a unor obiecte, imagini/carduri, vieți, personaje, după diferite criterii, aspecte.</p> <p>2.5. Prezentarea de informații logice referitoare la sine și la universul imediat.</p> <p>2.6. Expunerea logică, coerentă, creativă, a anumitor evenimente.</p> <p>2.7. Formularea enunțului dezvoltat, respectând ordinea corectă a părților de propoziție (subiect, predicat și alte părți de propoziție).</p> <p>2.8. Manifestarea dorinței de a relaționa cu persoanele din mediul apropiat, respectând normele elementare de etichetă verbală.</p>	<p>Completearea cuvintelor (de exemplu: „cra...”, „în...”, „în...”, „bl...”, „tra...” etc.);</p> <p>Compunerea cuvintelor noi (de exemplu: „floare – florăreasă, înflorit” etc.) și construirea propozițiilor;</p> <p>Alcătuirea întrebărilor (de exemplu: „Explozia stelară”, „Cine va alcătui mai multe ...” etc.);</p> <p>Construire și susținere de dialoguri;</p> <p>Respectarea etichetei comunicării în dialog;</p> <p>Situații-problemă (de exemplu: „Ce-ai face dacă ...”, „De ce dorești să devii medic?”, „Eu întreb, tu răspunzi”, „Potrivește întrebarea” etc.);</p> <p>Jocuri de rol (de exemplu: „La bibliotecă”, „Interviul”, „Convorbire la telefon”);</p> <p>Conversații pe diverse teme;</p> <p>Reproducerea mesajelor cu alternarea ritmului și intonației, gesturilor și mimicii;</p> <p>Discuție liberă despre faptele, întâmplările din viața personală;</p> <p>Prezentare logică, coerentă, corectă, din punct de vedere gramatical, a unei informații;</p> <p>Caracterizare și descriere a obiectelor, viețuitoarelor, persoanelor etc.;</p> <p>Verbalizare logică, coerentă a imaginii, a șirului de imagini cu subiectul;</p> <p>Clasificarea obiectelor după anumite criterii etc.;</p> <p>Povestirea unui episod, respectând succesiunea evenimentelor etc.;</p> <p>Exerciții de aplicare a gradelor de comparație;</p> <p>Utilizarea corectă a numărului, genului, cazului substantivului (de exemplu: întrebările cazului genitiv – „Al, a, ai, ale cui?”);</p>	<p>Standard 2. Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. Indicatori: 401, 402, 403, 404, 405, 407, 408, 410, 411, 412, 413.</p> <p>Standard 3. Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. Indicatori: 430, 431, 432, 433, 434, 435.</p> <p>Standard 5. Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. Indicatori: 470, 471, 472, 474, 478, 479, 481.</p> <p>DPES</p> <p>Standard 1. Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. Indicatori: 194, 196.</p> <p>Standard 3. Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. Indicatori: 229, 231.</p> <p>Standard 5. Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. Indicatori: 271.</p> <p>Standard 8. Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. Indicatori: 317, 318.</p> <p>DC</p> <p>Standard 1. Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni. Indicatori: 558, 559.</p>
--	--	---

	<p>✎ Activități de utilizare a timpului verbului („Azi desenez ... , ieri am desenat ... , mâine voi desena ... ”);</p> <p>✎ Povestire detaliată despre sine, despre persoanele apropiate;</p> <p>✎ Prezentarea autoportretului, a portretului altor persoane;</p> <p>✎ Relatarea unor evenimente (de exemplu: „La culesul strugurilor” etc.), respectând consecutivitatea lor;</p> <p>✎ Crearea începutului/conținutului/sfârșitului textului (poveste, povestire);</p> <p>✎ Compunerea povestirii în baza genericului dat;</p> <p>✎ Modificarea comportamentului unei persoane într-o anumită situație creată;</p> <p>✎ Alcătuire de numărători/poezii/ghicitori;</p> <p>✎ Crearea mesajelor, felicitărilor, pentru un anumit eveniment;</p> <p>✎ Jocuri verbale (de exemplu: „Ghici cine este ...”);</p> <p>✎ Folosirea diferitor tipuri de pronume (personal, posesiv, demonstrativ);</p> <p>✎ Discuții libere despre fapte, întâmplări din viața personală;</p> <p>✎ Relatarea coerentă și logică a povestirilor în baza benzilor desenate/unei suite de imagini (utilizarea verbelor la timpul: trecut, prezent, viitor);</p> <p>✎ Verbalizarea/prezentarea imaginii cu subiect dat;</p> <p>✎ Participare activă la discuțiile dintr-un grup;</p> <p>✎ Întreținere de dialoguri în perechi, în grup;</p> <p>✎ Inițiere, susținere a dialogului pe diverse teme, cu respectarea normelor elementare de etichetă verbală;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 567, 568, 569, 570.</p> <p>DFSIP</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 38, 39.</p>
--	---	---

Competența 3. Receptarea și reproducerea conținutului emotiv și ideatic al unui text literar, apreciind valoarea educativă a acestuia

<p>3.1. Perceperea conținutului emoțional-expresiv al textului în baza imaginilor/creațiilor ecranizate și reproducerea unor secvențe/textului.</p> <p>3.2. Alcătuirea de întrebări și formularea de răspunsuri complete, detaliate, la întrebările adresate în baza textului.</p> <p>3.3. Analizarea comportamentului personajelor și corelarea lui cu întâmplările din viața personală.</p> <p>3.4. Reproducerea logică, coerentă, expresivă, creativă a textelor literare.</p> <p>3.5. Manifestarea dorinței de a reda conținutul textului prin diferite forme.</p>	<p>☞ Stabilirea denumirii cărții și a autorului acesteia;</p> <p>☞ Corelarea conținutului fragmentelor din texte cu imagini/propuse;</p> <p>☞ Desprinderea ideii unui text;</p> <p>☞ Reconstituirea imaginii (puzzle) și verbalizarea/prezentarea imaginii finale;</p> <p>☞ Deosebirea poveștii de poezie/povestire/ghicitoare/numărătoare;</p> <p>☞ Jocuri verbale: „Spune ce este...?”, „Continuă ce ai auzit”, „Ghici ghicitoarea meal”, „Adevărat – Fals” etc.;</p> <p>☞ Vizionarea textelor ecranizate și redarea expresivă a unor fragmente;</p> <p>☞ Deosebirea genurilor și speciilor literare (povește, poezia, povestirea, ghicitoarea, numărătoarea, frământarea de limbă etc.);</p> <p>☞ Jocul „Spune ce ai auzit?”;</p> <p>☞ Răspunsuri complete și detaliate la diverse întrebări;</p> <p>☞ Alcătuirea întrebărilor în baza textului;</p> <p>☞ Jocuri verbale: „Explozia stelară”, „Eu întreb, tu răspunde” etc.;</p> <p>☞ Dezlegarea și alcătuirea ghicitorilor;</p> <p>☞ Dezlegarea întrebărilor de logică;</p> <p>☞ Caracterizarea detaliată a personajelor (prin diverse tehnici: „Cubul”, „Diagrama Venn” etc.);</p> <p>☞ Aprecierea comportamentului personajului;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 401, 403, 404, 406, 409, 410, 411, 412, 413.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 432, 435.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 473, 474, 476, 475, 480.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 505, 506, 507, 508, 510, 511.</p> <p>DPSE</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 194, 196.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 216, 236.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 271.</p>
---	--	---

<p>Determinarea personajului și a textului după enunțurile propuse, audiate (de exemplu: „Unde-i oare vulpoaica cea hâtră, care m-a pus să șed o noapte întregă cu coada în iaz. Las' că acuș mă răzbun eu!” etc.);</p> <p>Jocuri verbale: „Cubul”, „Bulgărul de zăpadă”;</p> <p>Transpunere în situația personajului, identificându-se cu el, trăind aceleași întâmplări și sentimente;</p> <p>Modificarea comportamentului unui personaj dintr-o poveste/povestire;</p> <p>Simularea mișcărilor personajelor și caracterizarea lor;</p> <p>Jocuri verbale: „Îmi place acest personaj, deoarece ...”;</p> <p>Recitarea expresivă a poeziilor din folclor;</p> <p>Jocuri, cum ar fi: „Numește personajul străin”, „Cu cine vrei să te asemeni?”, „Ce învățăminte tragem?”;</p> <p>Repovestirea, pe fragmente sau integral, a textului;</p> <p>Deosebirea genurilor și speciilor literare (poezie, poveste, povestire, snoavă, ghicitoare, proverbe etc.);</p> <p>Crearea unor jocuri de rol;</p> <p>Jocuri diverse: „Telefonul fără fir”, „Microfonul magic”, „Interviul”, „De vorbă cu o frunză”, „Dialog cu Moș Crăciun”, „Interviu cu fata babei” etc.;</p> <p>Povestirea în lanț;</p> <p>Folosirea, în limbaj, a formulelor de început și de sfârșit ale poveștilor;</p>	<p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 317.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 106.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 567, 568, 570.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte. <i>Indicatori:</i> 575.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni. <i>Indicatori:</i> 558, 559.</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 567.</p>	
--	--	--

	<p>Introducerea unor personaje noi într-o poveste, povestire cunoscută;</p> <p>Jocuri creative: „Lădița cu imagini” (de exemplu, extragerea a 2-3 imagini și alcătuirea unui text în baza lor);</p> <p>Activități de utilizare a resurselor educaționale digitale interactive;</p> <p>Demonstrarea diverselor tipuri de teatru pentru colegi (teatru de umbre, teatru cu marionete etc.);</p> <p>Jocul „Noi suntem actori”;</p> <p>Jocuri de rol: „Întâlnire cu personajul preferat” etc.;</p> <p>Numirea expresiilor din text. Jocul „Cele mai frumoase expresii”;</p> <p>Exprimarea curiozității de a cunoaște texte noi;</p> <p>Participare la serbări, întâlniri cu scriitorii, matinee literare (de exemplu: „De vorbă cu Guguță”, „În lumea poveștii/poeziei” etc.);</p> <p>Participare la concursul „Cel mai bun recitator”;</p> <p>Etc.</p>	
Competența 4. Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diverse contexte		
<p>4.1. Recunoașterea diferitor tipuri de cărți (pliante, cu imagini, cu povești, cu versuri, pentru desen etc.) și a componentelor lor.</p> <p>4.2. Identificarea unor cuvinte uzuale din mediul apropiat, scrise cu litere mari de tipar.</p>	<p>Deosebirea diferitor tipuri de cărți – carte cu povești, carte cu versuri, carte pliantă, carte cu imagini etc. – și a componentelor acestora;</p> <p>Jocul „Ce are cartea?”;</p> <p>Determinarea titlului unei cărți în funcție de imaginea de pe copertă, a tipului de carte;</p> <p>Diferențierea unui text în proză de unul în versuri;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură.</p> <p><i>Indicatori:</i> 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să efectueze corespondențe între sunet și literă.</p> <p><i>Indicatori:</i> 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528.</p>

<p>4.3. Desprinderea semnificației globale dintr-o imagine/serie de imagini care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente cunoscute.</p> <p>4.4. Identificarea semnificației unor simboluri/semne care transmit mesaje de necesitate imediată, din mediul familiar.</p> <p>4.5. Manifestarea interesului pentru decodarea mesajelor scrise.</p>	<p>Realizarea diverselor tipuri de cârticele;</p> <p>Recunoașterea și numirea literelor mari de tipar de pe diferite suporturi;</p> <p>Asocierea literelor cu sunetele (de exemplu: o imagine care reprezintă un lup ce scoate sunete, alături fiind date literele: U-U-U-U); o imagine reprezentând o mamă care-și leagăna copilul și cântă: „A-a-a; A-a-a”; imaginea unei ciorii care își cheamă puii: „Car-r-r, car-r-r.” etc.);</p> <p>Jocuri verbale (de exemplu: „Continuă/formează cuvântul” – sunt date imaginile unui obiect și ale unei litere corespunzătoare inițialei obiectului reprezentat: urs și litera U; măr – M; boboc și litera B etc.);</p> <p>Jocuri verbale: „Spune cuvinte ce încep cu sunetul ...” „Ce sunet se aude la sfârșitul cuvântului?”;</p> <p>Citirea globală a etichetelor. Corelarea etichetelor cu denumirea obiectelor;</p> <p>Jocuri: „Ce este scris?”, „Da – Nu”;</p> <p>Jocuri de identificare, cum ar fi: „Arată dulapul prietenului tău!”;</p> <p>Jocuri care au cuvinte scrise sub imagine, precum: „Loto”, „Domino”;</p> <p>Găsirea cuvintelor scrise cu litere de tipar;</p> <p>Corelarea cuvintelor compuse din una-două silabe cu imaginile corespunzătoare;</p> <p>Lectura unei serii de imagini: „Regimul zilei”;</p> <p>Ordonarea imaginilor potrivit conținutului lor și verbalizarea acestora;</p> <p>Joc didactic: „Cine-i și din ce poveste este? (de exemplu: într-o imagine este reprezentat ursul din povestea „Ursul păcălit de vulpe”, în alta – ursul din povestea „Mașa și ursul”);</p>	<p>DPES <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 229.</p> <p>DFFS <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 85, 86, 87, 88.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 105, 107.</p>
---	--	--

	<p>☞ Denumirea semnificației unor simboluri întâlnite în situații cotidiene (de exemplu: „+” – farmacie; zebra – trecere de pietoni etc.);</p> <p>☞ Decodificarea semnificației simbolurilor pentru vreme și a calendarului naturii etc.;</p> <p>☞ Realizarea corespondenței dintre unele simboluri/imagini și anumite mesaje/cuvinte (modelarea propoziției, modelarea cuvântului);</p> <p>☞ Exerciții de mnemotehnică;</p> <p>☞ Jocul de rol „La librărie” (prezentarea conținutului cărții de către copii);</p> <p>☞ Determinarea conținutului cărții după imaginea sau titlul cărții;</p> <p>☞ Decodificarea imaginilor din anumite cărți cu povești/povestiri;</p> <p>☞ Discuții cu colegii despre ce au aflat din cărți în baza imaginilor;</p> <p>☞ Etc.</p>	
Competența 5. Producerea mesajelor scrise simple, manifestând interes și creativitate		
<p>5.1. Reproducerea unor mesaje scrise simple în contexte uzuale de comunicare.</p> <p>5.2. Trasarea elementelor grafice și a conturilor literelor, folosind resurse variate.</p> <p>5.3. Exprimarea de idei, trăiri personale și informații prin intermediul limbajelor neconvenționale.</p>	<p>☞ Confecționarea biletelelor, invitațiilor, felicitărilor etc.;</p> <p>☞ Efectuarea diferitor exerciții de dezvoltare a musculaturii fine a mâinii (de exemplu: hașurare, colorare în interiorul unui contur; improvizare a torsului lânii; decorare a literelor mari decupate cu semințe, crupe colorate, petale etc.);</p> <p>☞ Scrierea combinațiilor de pregrafisme pe spații mari și mici (de exemplu: gardul din linii oblice, bastonul umbrelei etc.);</p> <p>☞ Modelarea literei din diferite materiale: sârmă moale, ață, hârtie etc.;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 535, 536, 537, 538.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549.</p>

<p>5.4. Manifestarea interesului pentru schimbul de mesaje scrise.</p>	<p>✎ Scrierea biletelelor, mesajelor, folosind diverse desene, simboluri (de exemplu: „Scrisoare lui Moș Crăciun”, „Felicitare” etc.);</p> <p>✎ Redarea conținutului unei întrebări sau a unui enunț prin diverse desene, tipuri de linii, simboluri;</p> <p>✎ Etichetarea originală a unor obiecte personale;</p> <p>✎ Realizarea unui panou: „Peretele vorbitor” (copiii propun diverse mesaje și informații pe o anumită temă);</p> <p>✎ Joc creativ: „Ghici: ce ți-am scris?”;</p> <p>✎ Participare la concurs: „Cel mai interesant poster” creat din diverse desene, cuvinte și simboluri;</p> <p>✎ Crearea, în grup, a povestirilor și scrierea acestora de către educator/educatoare;</p> <p>✎ Crearea ecusoanelor, medalioanelor etc.;</p> <p>✎ Desenarea emoticoanelor (vesel, trist, îngândurat);</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine.</p> <p><i>Indicatori:</i> 65.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații).</p> <p><i>Indicatori:</i> 86, 87.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și adapteze trăirile și să-și controleze pornirile impulsive.</p> <p><i>Indicatori:</i> 208.</p>
---	---	--

Creaiii literare orientative

Poezii: „Dragu-mi-i să cânt” de V. Rusnac, „Care-i anotimpul?” de An. Ciocanu, „Pui de stea” de I. Hadârcă, „Vine iarna” de L. Deleanu, „Ghiocelul” de M. Garaz, „Floare pentru mămică” de Iu. Filip, „Darul”, „Am un plai ca din poveste” de Gr. Vieru, „Curcubeul”, „Biografia verii” de A. Blandiana, „Vine, vine Moș Crăciun!” de O. Cazimir, „Leneșul Păcală” (snoavă), „Săptămâna florilor” de E. Dragoș, „Cățelușul Șchiop” (fragment) de E. Frago, „Zgârcitul” de P. Cărare, „Șoricelul educat” de I. Turcanu, „O singură literă” de I. Turcanu, „Luci, soare, luci” – creație populară, „Paparuda” – creație populară, „Colind”, „Florile dalbe”, „Ștefănică” de I. Anton etc.;

Povești: „Motanul, cucoșul și vulpea” – poveste populară rusească, „Spicușorul”, „Fata ciobanului cea înțeleaptă”, „Vulpea, motanul și cucoșul”, „Frații”, „Sarea în bucate”, „Fata moșului cea cuminte” de P. Ispirescu etc.;

Culegeri: „Învățăm împreună limba română” – culegere de povești, snoave și povestiri, Chișinău, 2016; „Culegere de texte” (Supliment pentru proiectarea activităților integrate în instituțiile preșcolare), Chișinău, 2012 etc.

4.4. Științe și tehnologii

FORMAREA
REPREZENTĂRIILOR
ELEMENTARE
MATEMATICE

EDUCAȚIE
PENTRU MEDIU

EDUCAȚIE PENTRU
SOCIETATE

Competențe specifice

1. Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare.
2. Integrarea numerelor naturale, a șirurilor numerice și operațiilor aritmetice, în diverse situații de învățare, dând dovadă de atenție, corectitudine și coerență.
3. Estimarea și măsurarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri, valorificând simțurile și instrumentele de măsură.
4. Identificarea și construirea formelor geometrice, demonstrând inițiativă, curiozitate și creativitate.
5. Determinarea și localizarea în spațiu și timp a obiectelor, evenimentelor, manifestând interes și perseverență.
6. Emiterea unor soluții creative și logice în rezolvarea problemelor, argumentând propriile idei și decizii.

1. Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor, din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice.
2. Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare-investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor.
3. Adoptarea unui comportament adecvat în mediul înconjurător, manifestând responsabilitate și atitudine pozitivă față de acesta.

1. Recunoașterea și aplicarea tehnologiilor, resurselor digitale interactive, în diferite contexte educaționale și cotidiene, dând dovadă de responsabilitate față de securitatea personală.

4.4.1. Formarea reprezentărilor elementare matematice

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare</p> <p>1.1. Identificarea principalelor însușiri ale obiectelor: formă, mărime, culoare ș.a.</p> <p>1.2. Trierea și gruparea corpurilor în funcție de un anumit criteriu (mărime, culoare, categorie).</p>	<p>✎ Activități de selectare a jucăriilor, fructelor, legumelor, animalelor preferate;</p> <p>✎ Activități și jocuri de descriere a corpurilor conform principalelor însușiri;</p> <p>✎ Jocuri de grupare a obiectelor, jucăriilor, ființelor, plantelor etc. („Mingile la coș”, „În livadă”, „Grădina de flori”, „Trenulețul”, „Cuburi mari – cuburi mici”, „Păpuși mari și mici” ș.a.);</p> <p>✎ Activități de comparare a unor cantități;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DC <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere). <i>Indicatori:</i> 588, 589. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi. <i>Indicatori:</i> 655.</p> <p>DFFS <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 98.</p> <p>DLC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 395.</p>

Competența specifică 2. Integrarea numerelor naturale, a șirurilor numerice, operațiilor aritmetice, în diverse situații de învățare, dând dovadă de atenție, corectitudine și coerență	
2.1. Compararea unor cantități, utilizând cuvintele: „mult/puțin”.	<p>Activități de apreciere a unor cantități;</p> <p>Activități de numărare a jucăriilor preferate, a obiectelor plantelor, animalelor ș.a.;</p> <p>Numărarea corpurilor din mediul înconjurător în orice moment al zilei (atât în cadrul instituției preșcolare, cât și în afara ei);</p> <p>Pauze dinamice, cântece ce cuprind numere naturale și numărarea;</p> <p>Etc.</p>
2.2. Numărarea obiectelor până la trei.	<p>Activități de apreciere a unor cantități;</p> <p>Standard 6. Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice.</p> <p>Indicatori: 601, 602.</p>
Competența specifică 3. Estimarea și măsurarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri, valorificând simțurile și instrumentele de măsură	
3.1. Estimarea mărimii unor obiecte.	<p>Jocuri de estimare a mărimii unor corpuri („Ghicește: cum este – mare/mic?”);</p>
3.2. Ordonarea corpurilor după mărimea acestora.	<p>Jocuri de stabilire a asemănarilor și deosebirilor dintre două obiecte, ființe;</p> <p>Jocuri de comparare a două corpuri de același tip (mare/mic);</p> <p>Activități și jocuri de ordonare a două sau mai multe corpuri în funcție de mărimea acestora (de la cel mai mare către cel mai mic și invers, respectând relațiile spațiale în ordonarea obiectelor într-un șir);</p> <p>Etc.</p>
	<p>Standard 7. Copilul va fi capabil să utilizeze unitățile de măsură la determinarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri.</p> <p>Indicatori: 616, 617.</p> <p>Standard 11. Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de investigare a măsurii înconjurător.</p> <p>Indicatori: 680, 681.</p>
Competența specifică 4. Identificarea și construirea formelor geometrice, demonstrând inițiativă, curiozitate și creativitate	
4.1. Identificarea formei obiectelor.	<p>Jocuri de recunoaștere a formei unor jucării (de exemplu: rotunde), a unor corpuri („Săculețul fermecat”, „Cum sunt eu?” ș.a.);</p>
4.2. Asamblarea unor forme din 3-4 piese.	<p>Jocuri de potrivire a formelor;</p> <p>Activități de asamblare a puzzle-urilor din 3-4 piese;</p> <p>Jocuri de construcții;</p>
	<p>Standard 8. Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător.</p> <p>Indicatori: 626, 627.</p>

	<p>Jocuri cu piese de diferite culori, forme, mărimi; Jocuri de masă; Activități în care sunt implicate diverse jucării interactive; Etc.</p>	<p>DFFS <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 72. <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 97.</p>
Competența specifică 5. Determinarea și localizarea în spațiu și timp a obiectelor, evenimentelor, manifestând interes și perseverență		
<p>5.1. Determinarea părților zilei (zi/noapte) și succesiunii acestora.</p> <p>5.2. Distingerea asemănărilor/deosebirilor dintre două acțiuni, evenimente de același tip.</p> <p>5.3. Identificarea și poziționarea unor obiecte în spațiu.</p>	<p>Jocuri de determinare a părților zilei (zi, noapte), a stării vremii (însorit, înnorat, cald, frig etc.); Utilizarea cartonașelor și imaginilor ce implică semnele caracteristice fiecărei părți a zilei. Compararea acestora prin identificarea elementelor distinctive; Jocuri de comparare a acțiunilor copiilor, evenimentelor la care iau parte, prin stabilirea asemănărilor și deosebirilor dintre ele; Jocuri de amplasare a unor obiecte/jucării în dreapta și stânga copilului; Activități de selectare a unor obiecte potrivit indicației, fie din dreapta sau stânga preșcolarului; Etc.</p>	<p>DC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 563. <i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu. <i>Indicatori:</i> 639, 640. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevăzute. <i>Indicatori:</i> 656.</p> <p>DFFS <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 96.</p>

		<p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 372.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 530.</p>
Competența specifică 6. Emiterea unor soluții creative și logice în rezolvarea problemelor, argumentând propriile idei și decizii		
<p>6.1. Recunoașterea soluțiilor unor probleme, bazându-se pe experiența acumulată anterior.</p> <p>6.2. Acordarea răspunsurilor la întrebări logice, utilizând cuvintele: <i>da</i> și <i>nu</i>.</p>	<p>Jocuri care solicită identificarea mai multor soluții („Să construim un castel”, „Găsește soluția” ș.a.);</p> <p>Utilizarea întrebărilor deschise pentru a-l orienta pe copil să găsească soluții: „Ce trebuie să facem ca să finisăm construcția? Cum vei continua?”;</p> <p>Activități de recunoaștere a situațiilor, aserțiunilor adevărate și neadevărate (pentru situațiile adevărate, afirmă prin „da”, iar pentru cele false – prin „nu”). Lucrul cu imagini;</p> <p>Activități bazate pe jocuri logice („De-a adevăratelea”, „Formează perechile”, „Sunt la fel?”);</p> <p>Etc.</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte. <i>Indicatori:</i> 572, 573.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 578, 579, 580.</p>
		<p>DPES</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 217.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 310.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 324.</p>

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SîDC
<p>Competența specifică 1. Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare</p>		
<p>1.1. Determinarea relațiilor cantitative dintre două grupuri de obiecte, utilizând expresiile: <i>mult/unu, mai mult/mai puțin/tot atât</i>.</p> <p>1.2. Trierea și gruparea obiectelor în mulțimi în funcție de 1-2 criterii (formă, mărime, culoare, lungime, lățime, grosime, înălțime etc.).</p> <p>1.3. Clasificarea corpurilor în baza unui criteriu dat.</p>	<p>Jocuri și exerciții de apreciere globală a cantității și de determinare a egalității/inegalității dintre grupuri;</p> <p>Folosirea, în cadrul activităților de comparare a mulțimilor de obiecte, a limbajului aferent: <i>unu/mult, mai mult/tot atât/mai puțin</i>;</p> <p>Realizarea corespondențelor între mulțimi echivalente (cu aceeași cantitate);</p> <p>Jocuri și exerciții de triere a corpurilor după culoare, mărime, formă ș.a.;</p> <p>Jocuri și exerciții de grupare, clasificare a corpurilor după formă (<i>rotundă, triunghiulară, pătrată</i>), mărime (<i>mare, mică, mijlocie</i>), culoare (<i>roșu, galben, albastru, verde, cenușiu</i>), lungime (<i>lung, scurt</i>), lățime (<i>lat, îngust</i>), grosime (<i>gros, subțire</i>), înălțime (<i>înalt, scund</i>);</p> <p>Activități de formare a mulțimilor din 1-5 corpuri;</p> <p>Activități de formare a puzzle-urilor cu mulțimi;</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise și închise;</p> <p>Etc.</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere).</p> <p><i>Indicatori:</i> 590, 591, 592, 593.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 607.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi.</p> <p><i>Indicatori:</i> 660.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine.</p> <p><i>Indicatori:</i> 62.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.</p> <p><i>Indicatori:</i> 119, 120.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.</p> <p><i>Indicatori:</i> 400.</p>

Competența specifică 2. Integrarea numerelor naturale, a șirurilor numerice, operațiilor aritmetice, în diverse situații de învățare, dând dovadă de atenție, corectitudine și coerență	
<p>2.1. Recunoașterea numerelor naturale 1-3 (5).</p> <p>2.2. Numărarea până la 3 (5) în șir crescător și descrescător.</p> <p>2.3. Raportarea numărului la cantitate și invers.</p> <p>2.4. Modelarea numerelor naturale din diverse materiale.</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice. <i>Indicatori:</i> 603, 604, 605, 606, 607, 608.</p> <p>Activități ludice de recunoaștere a numerelor naturale; Pauze dinamice, cântece și poezii simple cu numere; Jocuri și exerciții de distingere a poziției fiecărui număr în șirul numerelor naturale 1-5; Jocuri și exerciții de numărare în ordine crescătoare și descrescătoare a jucăriilor, florilor, copacilor, rechizitelor, veșelei, animalelor etc.; Jocuri și exerciții de raportare a numărului la cantitate, de efectuare a corespondențelor între cantitate și număr; Activități practice de formare a unor mulțimi de obiecte în baza numărului propus; Jocuri de masă cu numere; Activități de modelare a cifrelor din diverse materiale (ață, sârmă, bețișoare, plastilină etc.); Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise și pe jocuri interactive; Etc.</p>
Competența specifică 3. Estimarea și măsurarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri, valorificând simțurile și instrumentele de măsură	
<p>3.1. Estimarea și compararea masei unor corpuri.</p> <p>3.2. Compararea obiectelor prin suprapunere și juxtaponere, în funcție de mărimea, lungimea, lățimea, grosimea și înălțimea acestora.</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere). <i>Indicatori:</i> 592, 593. <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze unitățile de măsură la determinarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri. <i>Indicatori:</i> 618, 619, 620.</p> <p>Jocuri și exerciții de estimare a mărimii, lungimii, lățimii, grosimii, înălțimii și masei corpurilor; Activități practice și exerciții de recunoaștere și comparare a masei unor corpuri în raport de 1 la 4; Exerciții de comparare a două obiecte prin intermediul celui de al treilea – măsură convențională;</p>

<p>3.3. Ordonarea în șir crescător și descrescător a obiectelor, în conformitate cu diferite criterii, utilizând terminologia aferentă matematicii.</p>	<p>Activități practice de comparare a obiectelor prin supra-punere și juxtaponere, în funcție de mărime, lungime, lățime, înălțime și grosime, utilizând terminologia aferentă (<i>lung/scurt/de aceeași lungime, lat/îngust/de aceeași lățime, înalt/scund/de aceeași înălțime, gros/subțire/de aceeași grosime, mare/mic/de aceeași mărime</i>); Jocuri și exerciții de triere și aranjare a cel mult 5 obiecte în ordine crescătoare/descrescătoare, după mărime, lungime, lățime, grosime, înălțime; Etc.</p>	<p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător. <i>Indicatori:</i> 631. DFFS <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 61, 62.</p>
<p>Competența specifică 4. Identificarea și construirea formelor geometrice, demonstrând inițiativă, curiozitate și creativitate</p>		
<p>4.1. Recunoașterea figurilor geometrice (cerc, pătrat, triunghi).</p>	<p>Jocuri și exerciții de recunoaștere a figurilor geometrice în modelele oferite: cerc, triunghi, pătrat; Jocuri de sortare a figurilor geometrice după mărime și culoare;</p>	<p>DC <i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător. <i>Indicatori:</i> 628, 629, 630, 631.</p>
<p>4.2. Compararea figurilor geometrice, stabilind asemănările și deosebirile dintre ele.</p>	<p>Jocuri și exerciții de ordonare a figurilor geometrice de același tip în șir crescător/descrescător după mărime; Exerciții și activități de grupare a obiectelor după formă (de exemplu: o farfurie, un ceas, o roată sunt obiecte de formă rotundă și se aseamănă cu cerul);</p>	<p>DFFS <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 77, 78, 84.</p>
<p>4.3. Ordonarea figurilor geometrice în baza unui model/criteriu propus.</p>	<p>Activități de construire a figurilor geometrice din diferite materiale (ață, sârmă, bețișoare, chibrituri, plastilină etc.);</p>	
<p>4.4. Crearea construcțiilor și desenelor, folosind forme geometrice.</p>	<p>Activități practice de construire a desenelor din figuri geometrice cunoscute; Activități bazate pe jocuri logice de formare a mulțimilor, de aranjare a pieselor în tablou, de formare de perechi; Activități în care sunt utilizate jocuri de construcții și jocuri de masă; Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise și pe jucării interactive; Etc.</p>	

Competența specifică 5. Determinarea și localizarea în spațiu și timp a obiectelor, evenimentelor, manifestând interes și perseverență

5.1. Recunoașterea caracteristicilor unui eveniment, acțiuni, fenomen.	✎ Jocuri de evidențiere a caracteristicilor unor evenimente; ✎ Exerciții și jocuri de stabilire a duratei unor evenimente, fenomene, acțiuni; ✎ Exerciții și jocuri de recunoaștere a părților zilei în baza regimului zilei, a poziției spațiale a soarelui pe parcursul zilei și apariției stelelor și a lunii;	DC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 565, 566.
5.2. Determinarea părților zilei (dimineață, amiază, seară, noapte) și a succesiunii acestora în baza activităților zilnice și a schimbărilor existente în natură.	✎ Activități bazate pe conversație în baza imaginii: „Ce fac oamenii ziua, dar noaptea?”, „Cum este afară dimineața, la amiază, seara sau noaptea?”; ✎ Jocuri și exerciții de ordonare a părților zilei conform consecutivității acestora;	<i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu. <i>Indicatori:</i> 641, 642, 643, 644. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi. <i>Indicatori:</i> 663.
5.3. Compararea unor evenimente, fenomene, acțiuni, identificând asemănări și deosebiri dintre ele.	✎ Activități de determinare a asemănărilor și deosebirilor dintre diferite evenimente, fenomene, acțiuni; ✎ Activități practice de diferențiere a momentului desfășurării acțiunii în raport cu viteza de deplasare, timpul petrecut și a duratei unor evenimente (de exemplu: „Acum mâncăm, mai apoi dormim.”; „Melcul merge încet, iar pisica – mai repede.”; „Spălatul pe față este o acțiune care necesită mai puțin timp, decât baia.”); ✎ Jocuri și exerciții de identificare a poziției copilului în raport cu sine și invers;	DFFS <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 26, 28, 35.
5.4. Descrierea, în baza activităților practice, a noțiunilor <i>acum/mai apoi, repede/încet</i> .	✎ Activități practice de diferențiere a momentului desfășurării acțiunii în raport cu viteza de deplasare, timpul petrecut și a duratei unor evenimente (de exemplu: „Acum mâncăm, mai apoi dormim.”; „Melcul merge încet, iar pisica – mai repede.”; „Spălatul pe față este o acțiune care necesită mai puțin timp, decât baia.”); ✎ Jocuri și exerciții de identificare a poziției copilului în raport cu sine și invers;	<i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 82.
5.5. Identificarea poziției în spațiu a unor obiecte, utilizând terminologia aferentă (<i>stânga/dreapta, sus/jos, în față/în spate, înainte/înapoi</i>).	✎ Activități de plasare a unor obiecte în spațiu, în raport cu copilul care se orientează în spațiu; ✎ Jocuri de formare a deprinderilor de a se orienta în spațiu, pornind de la schema corporală și utilizând prepozițiile și adverbele de loc;	DLC <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 426, 428.
5.6. Localizarea obiectelor în spațiu în raport cu sine.	✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise; ✎ Etc.	<i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 468.

Competența specifică 6. Emiterea unor soluții creative și logice în rezolvarea problemelor, argumentând propriile idei și decizii

<p>6.1. Recunoașterea soluțiilor adecvate situațiilor de problemă propuse.</p> <p>6.2. Soluționarea unor problemele prin emiteri de idei.</p> <p>6.3. Explicarea propriilor acțiuni și decizii.</p>	<p>✘ Activități individuale și de grup privind rezolvarea situațiilor-problemă;</p> <p>✘ Activități în care sunt introduse elemente necunoscute/inedite pentru a descoperi noi soluții;</p> <p>✘ Exerciții provocatoare cu variate soluții;</p> <p>✘ Conversații în baza unor imagini, filme vizionate, povești, povestiri audiate sau citite etc.;</p> <p>✘ Activități bazate pe studii de caz;</p> <p>✘ Activități de emiteri a unor idei prin explicarea acestora;</p> <p>✘ Activități bazate pe formulare de răspunsuri în baza întrebărilor: „Cum ai reușit?“, „Cum ai procedat?“, „De ce consideri astfel?“ ș.a., în scopul argumentării propriilor decizii;</p> <p>✘ Activități bazate pe jocuri logice de construire a mulțimilor, de aranjare a pieselor în tablou, de diferențiere, de formare a perechilor;</p> <p>✘ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise;</p> <p>✘ Etc.</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 581, 582.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 327, 328.</p>
--	---	--

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
<p>Competența specifică 1. Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare</p> <p>1.1. Distingerea relațiilor dintre întreg și părțile lui.</p> <p>1.2. Explorarea modalităților de formare, clasificare, sortare și seriere a obiectelor după 2-3 criterii (formă, mărime, culoare, dimensiune, număr, masă, capacitate, poziție spațială etc.).</p> <p>1.3. Compararea mulțimilor de obiecte, utilizând semnele de comparație (<, >, =).</p>	<p>Activități practice de împărțire a obiectelor în părți egale, a mulțimilor în două submulțimi, utilizând cuvintele: <i>întreg, jumătate, o parte din întreg</i>;</p> <p>Exerciții și jocuri de alipire, înlăturare și egalare a mulțimilor de obiecte, de stabilire a legăturii și relațiilor între întreg și părțile lui componente;</p> <p>Exerciții și jocuri de formare și egalare a mulțimilor cu un element <i>mai mult/puțin</i> decât cele propuse;</p> <p>Exerciții și jocuri de formare a mulțimilor, utilizând operatori logici (conjunția, disjuncția și negația);</p> <p>Exerciții de intuire a mulțimii vide, ca mulțime fără niciun element;</p> <p>Jocuri și exerciții de distribuire a unei mulțimi în submulțimi, în concordanță cu 1-2 criterii;</p> <p>Activități practice de sortare a obiectelor de același tip după culoare, mărime etc.;</p> <p>Exerciții de seriere și alternare, într-o anumită ordine, a obiectelor din 2 sau 3 grupuri diferite (după formă, culoare, mărime, poziție spațială etc.);</p> <p>Exerciții și jocuri de utilizare a semnelor de comparație (<, >, =);</p> <p>Activități de comparare a mulțimilor, aplicând procedee de suprapunere, juxtapunere și formare de perechi;</p> <p>Activități bazate pe jocurile de masă (cu legume, fructe, jucării, animale, forme geometrice etc.);</p> <p>Activități în care sunt integrate puzzle-uri cu imagini;</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise și pe jocuri interactive;</p> <p>Etc.</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere).</p> <p><i>Indicatori:</i> 594, 595, 596, 597, 598.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător.</p> <p><i>Indicatori:</i> 636.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi.</p> <p><i>Indicatori:</i> 667.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să recunoască beneficiile unei alimentații sănătoase.</p> <p><i>Indicatori:</i> 123.</p>

Competența specifică 2. Integrarea numerelor naturale, a șirurilor numerice, operațiilor aritmetice, în diverse situații de învățare, dând dovadă de atenție, corectitudine și coerență

<p>2.1. Distingerea aspectului cardinal și ordinal al numerelor naturale 0-10.</p> <p>2.2. Identificarea și scrierea numerelor naturale 0-10.</p> <p>2.3. Determinarea modalităților de compunere și descompunere a numerelor naturale în limita lui 10.</p> <p>2.4. Identificarea numerelor vecine.</p> <p>2.5. Realizarea numărării în șir crescător/descrescător în limita 1-10 (20).</p> <p>2.6. Compararea numerelor naturale, utilizând semnele de comparație.</p> <p>2.7. Efectuarea operațiilor de adunare și scădere cu 1-2 unități.</p>	<p>Exerciții și jocuri de raportare a numărului la cantitate și invers;</p> <p>Activități ludice de identificare a numerelor naturale în limita 0-10;</p> <p>Pauze dinamice, cântece, poezii, numărători și povești cu utilizarea numerelor;</p> <p>Activități practice de ordonare a numerelor naturale;</p> <p>Exerciții de completare a șirurilor de numere;</p> <p>Exerciții lacunar (cu numere/semne lipsă);</p> <p>Labirinte cu numere;</p> <p>Activități de modelare și scriere a numerelor naturale în limita 0-10;</p> <p>Exerciții și jocuri de abordare a modalităților de compunere și descompunere a numerelor naturale în două numere;</p> <p>Activități cu rigletele;</p> <p>Exerciții și jocuri de identificare a numerelor vecine, a numărului precedent sau următor;</p> <p>Exerciții și jocuri de numărare în ordine crescătoare și descrescătoare, sub aspect cardinal și ordinal, cu o unitate, 2 unități;</p> <p>Exerciții și jocuri de comparare a numerelor naturale, utilizând materiale didactice;</p> <p>Exerciții de alăturare și înlăturare a unei părți dintr-un întreg;</p> <p>Exerciții și jocuri ce presupun efectuarea operației de adunare și scădere cu ajutorul materialului intuitiv;</p> <p>Activități de recunoaștere a simbolurilor matematice: <i>plus, minus, egal</i>.</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise și pe jocuri interactive;</p> <p>Activități desfășurate prin metode interactive (<i>Ciorchinele, Piramida, RAJ</i>);</p> <p>Etc.</p>	<p>DC <i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice. <i>Indicatori:</i> 609, 610, 611, 612, 613, 614.</p> <p>DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 184.</p> <p>DLC <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 433, 434.</p>
--	---	--

Competența specifică 3. Estimarea și măsurarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri, valorificând simțurile și instrumentele de măsură	
<p>3.1. Determinarea lungimii, lățimii, înălțimii, grosimii, masei, capacității unor corpuri, cu ajutorul unităților nestandarde de măsură.</p> <p>3.2. Recunoașterea instrumentelor de măsurare (metrul, rigla, cântarul, cana gradată).</p> <p>3.3. Măsurarea lungimii, lățimii, înălțimii, grosimii, masei, capacității (m, cm, kg. l) unor corpuri cu unități standarde.</p> <p>3.4. Estimarea valorii unor bunuri/servicii și operarea cu unitățile monetare (lei, bani).</p>	<p>Jocuri și activități practice de determinare a lungimii, lățimii, grosimii, înălțimii, masei și capacității corpurilor, cu ajutorul unităților nestandarde de măsură (pasul, șchioapa, cotul, panglica, lingura, borcanul, sticla, căușul, sacul etc.);</p> <p>Activități de distingere a corpurilor fluide și friabile;</p> <p>Activități de dezvoltare a simțului baric;</p> <p>Activități de comparare a două obiecte prin intermediul celui de al treilea – măsură convențională;</p> <p>Exerciții și jocuri de triere și ordonare în șir crescător/descrescător a corpurilor după lungime, lățime, grosime, înălțime, masă, capacitate;</p> <p>Activități de dezvoltare a terminologiei aferente lungimii (<i>lung/scurt/de aceeași lungime</i>), lățimii (<i>lat/îngust/de aceeași lățime</i>), înălțimii (<i>înalt/scund/de aceeași înălțime</i>), grosimii (<i>gros/subțire/de aceeași grosime</i>), masei (<i>greu/ușor</i>), capacității (<i>plin/gol</i>), valorii (<i>scump/ieftin</i>) și utilizarea gradelor de comparație;</p> <p>Activități practice de familiarizare cu noțiuni de conștință:</p> <p>Jocuri de recunoaștere a instrumentelor de măsurare a dimensiunii (rigla, metrul și diversitatea lui), masei (cântarul și diversitatea lui), capacitatea (cana gradată), valoarea (bancnotele și monedele);</p> <p>Jocuri și activități practice de determinare a lungimii, lățimii, grosimii, înălțimii, masei și capacității corpurilor, cu ajutorul unităților standarde de măsură (m, cm, kg. l);</p>
	<p>DC Standard 7. Copilul va fi capabil să utilizeze corect unitățile de măsură la determinarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri. <i>Indicatori:</i> 621, 622, 623, 624.</p> <p>DFFS Standard 2. Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 65.</p>

	<p>Activități practice în centrele Nisip și Apă, Joc de masă, Joc de rol;</p> <p>Activități practice de estimare a valorii unor bunuri;</p> <p>Jocuri de recunoaștere și operare cu bancnotele și monedele caracteristice Republicii Moldova;</p> <p>Jocuri referitoare la crearea bugetului și gestionarea banilor;</p> <p>Activități axate pe metode interactive (<i>Bula dublă, Acvariul</i>);</p> <p>Etc.</p>	
Competența specifică 4. Identificarea și construirea formelor geometrice, demonstrând inițiativă, curiozitate și creativitate		
<p>4.1. Identificarea formele geometrice în modele și în forma obiectelor mediului înconjurător (cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi, sferă, cub).</p> <p>4.2. Distingerea asemănărilor și deosebirilor dintre formele geometrice.</p> <p>4.3. Combinarea figurilor geometrice pentru realizarea altor forme geometrice, figuri, creații.</p> <p>4.4. Crearea unor șiruri de forme geometrice după o anumită regulă.</p>	<p>Jocuri și exerciții de identificare a figurilor geometrice în modele date și în forma obiectelor lumii înconjurătoare: cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi și a corpului geometric (cubul și sfera);</p> <p>Activități de recunoaștere a formelor geometrice amplasate în diferite poziții spațiale;</p> <p>Exerciții și jocuri de determinare a mărimii formelor geometrice;</p> <p>Activități de comparare a figurilor geometrice între ele, precum și a unei figuri cu un corp geometric, evidențiind asemănările și deosebirile dintre ele;</p> <p>Activități de construire a figurilor geometrice din diferite materiale (bețișoare igienice, elastice, hârtie, sârma, chibrituri, plastilină, materiale reciclabile etc.);</p> <p>Activități practice și jocuri de asamblare a unor figuri geometrice din alte figuri, a unor corpuri din figuri geometrice;</p> <p>Activități practice de realizare a figurilor, colajelor, desenelor din figuri geometrice cunoscute;</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice forme geometrice în modelele date și în mediul înconjurător.</p> <p><i>Indicatori:</i> 632, 633, 634, 635, 636.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații).</p> <p><i>Indicatori:</i> 86, 87, 88.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 537.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme.</p> <p><i>Indicatori:</i> 547, 549.</p>

	<p>Jocuri și exerciții de ordonare, seriere și alternare a formelor geometrice după un model propus sau criteriu;</p> <p>Activități bazate pe puzzle cu forme geometrice, inclusiv jocul <i>Tangram</i>;</p> <p>Activități în care sunt integrate jocuri de masă cu forme geometrice, jocuri de construcții;</p> <p>Activități realizate prin metode interactive (<i>Pătrate divizate, Cubul, Trierea aserțiunilor, Bula dublă, Comunicarea rotativă, Piramida, Ciorchinele</i> ș.a.);</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise și pe jocuri interactive;</p> <p>Etc.</p>	
Competența specifică 5. Determinarea și localizarea în spațiu și timp a obiectelor, evenimentelor, manifestând interes și perseverență		
<p>5.1. Identificarea succesiunii evenimentelor, zilelor (ieri/azi/mâine), zilelor săptămânii, lunilor anului și anotimpurilor.</p> <p>5.2. Utilizarea instrumentelor și unităților de măsură a timpului (ziua, săptămână, lună, anotimp, oră, minut) pentru a stabili durata unor acțiuni/evenimente.</p> <p>5.3. Distingerea direcției de mișcare și de deplasare a unor ființe/corpuri.</p>	<p>Activități practice, jocuri și exerciții de identificare a zilelor săptămânii, lunilor anului, anotimpurilor;</p> <p>Activități practice de determinare a duratei unor acțiuni cu ajutorul ceasului;</p> <p>Activități practice, exerciții și jocuri de stabilire a consecutivității evenimentelor, zilelor săptămânii, lunilor anului și anotimpurilor;</p> <p>Jocuri de denumire a lunilor anului conform tradiției populare;</p> <p>Activități bazate pe conversație în baza imaginilor, filmelor vizionate ș.a.;</p> <p>Activități de observare, în mediul înconjurător, a trăsăturilor semantice ale fiecărei unități de timp vizate;</p> <p>Poezii, cântece, povestiri, povești, legende, ghicitori, pauze dinamice relevante pentru noțiunile de timp (zilele săptămânii, lunile anului, anotimpurile ș.a.);</p>	<p>DC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe.</p> <p><i>Indicatori:</i> 567, 568, 569.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să se orienteze în timp și spațiu.</p> <p><i>Indicatori:</i> 645, 646, 647, 648, 649.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevăzute.</p> <p><i>Indicatori:</i> 671, 672.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 38, 39.</p>

<p>5.4. Determinarea și poziționarea în spațiu a unor obiecte în raport cu alte obiecte/ ființe, utilizând terminologia specifică (<i>sus/jos, stânga/dreapta, în față/în spate, înaintea/înapoi, pe/sub/între, interior/exterior, aproape/depart, vertical/orizontal/oblic</i>).</p> <p>5.5. Orientarea și executarea unor mișcări în spațiu și pe suprafață plană.</p>	<p>Exerciții și jocuri de recunoaștere a instrumentelor de măsurare a timpului (calendarul, ceasul și diversitatea lor);</p> <p>Exerciții și jocuri de determinare a direcției de mișcare și deplasare a unor ființe/corpuri;</p> <p>Exerciții și jocuri de identificare a poziției relative a unor obiecte față de alte obiecte;</p> <p>Activități practice, exerciții și jocuri de identificare și localizare a unor obiecte față de alte ființe (copii, adulți, personaje din povești, animale);</p> <p>Activități practice și jocuri de orientare și mișcare a copilului în spațiu închis și deschis, utilizând prepozițiile și adverbele de loc (dictări grafice, labirinte);</p> <p>Jocuri și exerciții de traversare a străzilor;</p> <p>Activități realizate prin metode interactive (<i>Stabilirea succesiunii evenimentelor, Locuri celebre, Harta cu fișuri, Benzi desenate, Jurnalul grafic, Turnirul întrebărilor, Explozia stelară</i> ș.a.);</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise și pe jocuri interactive;</p> <p>Etc.</p>	<p>Standard 4. Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 107, 109.</p> <p>DPES</p> <p>Standard 1. Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 185, 195.</p> <p>DLC</p> <p>Standard 3. Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 433, 434.</p> <p>Standard 5. Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 479.</p> <p>Standard 8. Copilul va fi capabil să efectueze corepondențe între sunet și literă. <i>Indicatori:</i> 525.</p> <p>Standard 10. Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 549.</p>
<p>Competența specifică 6. Emiterea unor soluții creative și logice în rezolvarea problemelor, argumentând propriile idei și decizii</p>		
<p>6.1. Identificarea unor soluții creative în rezolvarea problemelor, dezvoltând gândirea critică și logică.</p>	<p>Activități individuale și de grup, ce țin de rezolvarea problemelor;</p> <p>Activități de selectare a ideilor, a celor mai potrivite și originale soluții;</p>	<p>DC</p> <p>Standard 4. Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 583, 584, 585, 586.</p>

<p>6.2. Compunerea și rezolvarea, în formă intuitivă, a problemelor simple de adunare și scădere.</p> <p>6.3. Argumentarea acțiunilor, ideilor și a deciziilor.</p>	<p>Jocuri și activități ce solicită emiterea unor soluții creative;</p> <p>Activități de identificare a situațiilor problematice, provocatoare;</p> <p>Activități axate pe conversații în baza unor imagini, a unor filme vizionate, povești, povestiri audiate sau citite etc.;</p> <p>Jocuri și activități de determinare a valorii de adevăr a unei aserțiuni;</p> <p>Jocuri logice de construire a mulțimilor, de aranjare a pieselor în tablou, de găsire a diferențelor, de formare a perechilor, de transformări, cu cercuri, cu mulțimi echivalente;</p> <p>Activități și jocuri de rezolvare a problemelor simple de adunare și scădere, preluate din viața reală (la magazin, în livadă, în pădure etc.);</p> <p>Activități de compunere a unor probleme după imagini sau în baza unor situații concrete;</p> <p>Activități de argumentare a ideilor, soluțiilor și deciziilor luate;</p> <p>Activități de dezvoltare a toleranței și respectului față de opiniile colegilor;</p> <p>Activități realizate prin metode interactive (<i>Studiul de caz, Brainstorming-ul, Trierea aserțiunilor, Comunicarea rotativă, RAJ, Minicazurile, Mai multe capete la un loc</i> ș.a.);</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse deschise/închise;</p> <p>Etc.</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 330, 331, 335.</p>
---	---	--

4.4.2. Educație pentru mediu

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SîDC
Competența specifică 1. Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice		
1.1. Recunoașterea principalelor stări ale vremii.	Activități de denumire a stării vremii: <i>soare, vânt, ploaie</i> etc.;	DC <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi.
1.3. Explicarea relației cauză-efect în interacțiune cu obiecte, fenomene.	Activități de determinare a stării vremii prin completarea calendarului naturii; Jocuri prin care sunt descoperite fenomenele naturii (<i>ploaie, ninsoare, vânt</i>), utilizând simțurile, imagini, softuri educaționale, filme etc. („Pic-pic, poc-poc, vâj-vâj”, „Cum este vremea?”, „Cald sau frig?”);	DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 172.
1.4. Recunoașterea și descrierea a 2-3 animale/plante.	Activități de explicare, pe bază de cauzalitate, a anumitor schimbări ale fenomenelor (de exemplu: „Dacă e înnorat – va ploua, dacă plouă – trebuie să iau umbrela” etc.);	DLC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 372.
1.5. Denumirea, în baza imaginilor, a corpurilor cerești (Soarele, Luna, stelele).	Jocuri și exerciții de diferențiere a corpurilor vii și inerte (<i>corpuri vii</i> – omul, animalele, plantele; <i>corpuri nevi</i> – jucării, obiecte de uz casnic, piatra etc.); Activități de recunoaștere a părților corpului uman în bază imaginilor;	<i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 393, 394, 395.
1.6. Denumirea unor părți ale corpului uman.	Activități bazate pe conversație („Numește părțile componente ale corpului uman. Prin ce se deosebește omul de alte ființe?”); Activități bazate pe jocuri interactive; Etc.	

Competența specifică 2. Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare-investigare a mediului înconjurător, dând dovadă de interes și curiozitate în colectarea rezultatelor		
<p>2.1. Recunoașterea obiectelor, fenomenelor, ființelor în baza observărilor.</p> <p>2.2. Distingerea asemănărilor și deosebirilor dintre obiecte cu ajutorul organelor de simț.</p> <p>2.3. Formularea întrebărilor despre lumea înconjurătoare.</p>	<p>☒ Jocuri de familiarizare cu trăsăturile obiectelor, ființelor;</p> <p>☒ Jocuri de comparare a acțiunilor, obiectelor, ființelor, fenomenelor, prin stabilirea asemănărilor și deosebirilor dintre ele („De-a pirajii”, „Căutătorii de comori”, „Pot să afl”, „Tare-moale” etc.);</p> <p>☒ Activități bazate pe jocuri senzoriale;</p> <p>☒ Activități de recunoaștere a obiectelor, fenomenelor, ființelor, prin formulare de întrebări („Ce este ...?”, „Cum este ...?”);</p> <p>☒ Etc.</p>	<p>DC <i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 680, 681, 682.</p> <p>DPES <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 175, 176.</p> <p>DLC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 394.</p>
Competența specifică 3. Adoptarea unui comportament adecvat în mediul înconjurător, manifestând responsabilitate și atitudine pozitivă față de acesta		
<p>3.1. Recunoașterea regulilor de protecție a mediului înconjurător în baza imaginilor.</p> <p>3.2. Menținerea ordinii în mediul înconjurător.</p> <p>3.3. Manifestarea atitudinii pozitive față de plante, animale.</p>	<p>☒ Jocuri de recunoaștere a principalelor reguli de protecție a mediului înconjurător în baza imaginilor;</p> <p>☒ Activități practice de menținere a ordinii în mediul înconjurător;</p> <p>☒ Activități de dezvoltare a dragostei față de ființele care îi înconjoară;</p> <p>☒ Etc.</p>	<p>DC <i>Standard 12.</i> Copilul va fi capabil să descopere omul ca parte a mediului înconjurător și ființă socială. <i>Indicatori:</i> 696.</p> <p>DFFS <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 149, 150.</p>

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SDC
Competența specifică 1. Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice		
1.1. Evidențierea semnelor caracteristice fiecărui anotimp.	Jocuri de identificare a semnelor caracteristice fiecărui anotimp; Povestiri despre anotimpuri;	DC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni. <i>Indicatori:</i> 552.
1.2. Aprecierea stării vremii, utilizând semnele convenționale.	Activități de distingere a schimbărilor survenite în viața omului, a plantelor și animalelor în fiecare anotimp; Dezlegarea ghicitorilor despre plante, animale, fenomene ale naturii;	<i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi. <i>Indicatori:</i> 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666.
1.3. Explicarea acțiunii factorilor mediului asupra organismelor.	Exerciții de recunoaștere a stării vremii, a fenomenelor naturii (<i>soare, vânt, viscol, ploaie</i> etc.) în momentul producerii lor;	DFFS <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 62.
1.4. Identificarea diversității plantelor, animalelor, în raport cu mediul lor de trai.	Jocuri de asociere a stării vremii cu simbolurile caracteristice acesteia;	<i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 80.
1.5. Distingerea părților componente ale plantelor/animalelor.	Activități de explicare, pe bază de cauzalitate, a anumitor schimbări în natură și în lumea înconjurătoare; Exerciții și jocuri de clasificare a plantelor/animalelor (<i>domestică/sălbatică/exotică; călătoare/sedentare; de grădină/cameră/pădure; fructe/legume ș.a.</i>);	
1.6. Recunoașterea unor corpuri cerești (Soarele, Luna, stelele) în mediul natural.	Activități de recunoaștere, în baza imaginilor, a părților componente ale plantelor/animalelor (de exemplu: la plante – <i>rădăcină, tulpină, frunză, floare</i> ; la animale – <i>cap, corp și membre</i>);	DLC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 400.
1.7. Recunoașterea și descrierea părților componente ale corpului uman.	Activități de distingere a rolului plantelor și animalelor în viața omului;	

	<p>Activități bazate pe vizionarea emisiunilor, desenele animate, a prezentărilor Power Point, consultarea enciclopediilor la diverse teme: <i>Anotimpurile, Plantele, Animalele, Corpurile cerești</i> ș.a.;</p> <p>Jocuri de recunoaștere a corpurilor cerești;</p> <p>Jocuri și activități de identificare a părților corpului uman, de descriere a organelor de simț;</p> <p>Jocuri de reconstituire a corpului uman din părți componente;</p> <p>Activități bazate pe conversație („Numește părțile componente ale corpului uman. Prin ce se deosebește omul de alte ființe?” ș.a.);</p> <p>Activități bazate pe jucării și jocuri interactive;</p> <p>Etc.</p>	
<p>Competența specifică 2. Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare-investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor</p>		
<p>2.1. Determinarea și explicarea relațiilor/interacțiunilor care cauzează anumite efecte.</p> <p>2.2. Observarea diferitor procese, fenomene, relații, componente ale mediului înconjurător.</p> <p>2.3. Utilizarea instrumentelor specifice (lupa, rigla ș.a.) și a simțurilor în explorarea componentelor, fenomenelor naturii.</p> <p>2.4. Realizarea experiențelor simple în scopul înțelegerii mediului înconjurător.</p>	<p>Activități de evidențiere a proprietăților comune, a diferențelor între obiecte, fenomene, ființe etc.;</p> <p>Jocuri de comparare a obiectelor, fenomenelor, ființelor ș.a.;</p> <p>Jocuri, exerciții și activități de explorare a mediului înconjurător prin valorificarea organelor de simț;</p> <p>Activități de observare, în aer liber și/sau în sala de grupă, a plantelor, animalelor din zona grădiniței, a corpurilor neviei (apă, aer, sol), a fenomenelor naturii, caracteristice fiecărui anotimp, a etapelor de evoluție a unor corpuri vii, a influenței schimbărilor în natură asupra vieții animalelor, plantelor și a omului, a impactului apei, hrănilor, luminii asupra creșterii și dezvoltării unor ființe, asupra activității oamenilor;</p>	<p>DC <i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 683, 684, 685, 686, 687.</p> <p>DFFS <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 99.</p> <p>DPES <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 265, 266, 267.</p>

<p>2.5. Modelarea corpurilor din diferite materiale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Activități de explorare a mediului înconjurător, utilizând lupa, rigla și alte instrumente; ✘ Activități experiențiale simple (de exemplu: dizolvarea sării/zahărului în apă, înghețarea apei, scufundarea unor corpuri în apă, fierberea apei etc.); ✘ Activități de creare a modelelor unor corpuri din natură din diferite materiale; ✘ Etc. 	<p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să-și asume responsabilități, să negocieze și să participe la luarea deciziilor. <i>Indicatori:</i> 325.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 379.</p>
<p>Competența specifică 3. Adoptarea unui comportament adecvat în mediul înconjurător, manifestând responsabilitate și atitudine pozitivă față de acesta</p>		
<p>3.1. Recunoașterea nevoilor de bază ale ființei umane (apă, aer, hrană, adăpost, lumină).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Activități de descriere a activităților agricole, realizate de către om în diverse anotimpuri; ✘ Activități de descriere a modului de viață a omului; 	<p>DC</p> <p><i>Standard 12.</i> Copilul va fi capabil să descriere omul ca parte a mediului înconjurător și ființă socială. <i>Indicatori:</i> 697, 698.</p>
<p>3.2. Determinarea rolului plantelor, animalelor în viața omului.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Demonstrarea, în baza imaginilor, a impactului acțiunilor umane asupra mediului înconjurător cu scopul de a atenționa/a conștientiza importanța păstrării ordinii și îngrijirii acestuia; 	
<p>3.3. Identificarea și descrierea activităților omului în natură (activități agricole, gospodărești etc.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Activități bazate pe studiul de caz și conversație în baza imaginilor (<i>Rolul plantelor/animalelor în viața omului</i> ș.a.); 	
<p>3.4. Identificarea regulilor de îngrijire a mediului ambiant.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Vizionarea filmelor, a prezentărilor Power Point despre regulile de protecție a mediului înconjurător; 	
<p>3.5. Menținerea unui mediu curat prin aplicarea unor reguli de îngrijire.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✘ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise; ✘ Etc. 	

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice</p> <p>1.1. Distingerea și descrierea fenomenelor naturii specifice celor patru anotimpuri.</p> <p>1.2. Aprecierea stării vremii prin completarea fișei de observare, calendarului naturii.</p> <p>1.3. Clasificarea corpurilor din natură după diferite criterii.</p> <p>1.4. Identificarea și descrierea plantelor și animalelor (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere) și a părților componente ale acestora.</p> <p>1.5. Explicarea relațiilor dintre plante, animale și mediile lor de viață.</p> <p>1.6. Recunoașterea diferitor forme de relief și bazine acvatice.</p> <p>1.7. Identificarea și descrierea corpurilor cerești (planete, stele, sateliți – Luna).</p> <p>1.8. Identificarea unor organe interne și funcțiile acestora.</p> <p>1.9. Determinarea rolului organelor de simț în cunoașterea lumii înconjurătoare.</p>	<p>✎ Activități de completare a calendarului naturii cu semne convenționale;</p> <p>✎ Jocuri și activități de identificare a fenomenelor și semnelor caracteristice fiecărui anotimp;</p> <p>✎ Joc de rol privind stabilirea prognozei meteo;</p> <p>✎ Activități de creare a calendarelor, cărților despre anotimpurile anului;</p> <p>✎ Exerciții și jocuri de clasificare a corpurilor din natură după diferite criterii (categorie, clasă, substanța din care este constituit, stare de agregare, hrană, formă, miros, gust, mediu de viață, mod de deplasare);</p> <p>✎ Jocuri și exerciții de comparare a corpurilor din natură prin identificarea asemănărilor și deosebirilor;</p> <p>✎ Activități bazate pe jocuri senzoriale;</p> <p>✎ Exerciții și jocuri de identificare și descriere a părților componente ale plantelor/animalelor (de exemplu: la plante – <i>rădăcină, tulpină, frunză, floare, fruct, sămânță</i>; la animale – <i>cap, corp, membre, coadă, gât</i> ș.a.);</p> <p>✎ Dezlegarea ghicitorilor despre obiecte, fenomene, ființe;</p> <p>✎ Activități de distingere a rolului plantelor, animalelor și fenomenelor naturii asupra mediului înconjurător și a acțiunilor de protecție a acestora;</p>	<p>DC <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi.</p> <p><i>Indicatori:</i> 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675.</p> <p>DFFS <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 38, 39.</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 65.</p> <p>DLC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 404, 405.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/țipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 536.</p>

✘	Activități de recunoaștere a plantelor și animalelor rare din Republica Moldova, evidențiind necesitatea protecției acestora;
✘	Jocuri de recunoaștere a diferitor forme de relief și bazine acvatice (câmpie, deal, munte, râu, iaz, mare, ș.a.);
✘	Jocuri și activități de identificare a unor organe interne și funcțiile acestora;
✘	Jocuri de determinare a rolului organelor de simț (ochi, ureche, limbă, nas) în cunoașterea lumii înconjurătoare;
✘	Vizionarea filmelor, emisiunilor despre prezentarea diferitor forme de relief, bazine acvatice, cosmos, planete, animale, plante și modul lor de viață;
✘	Activități de conversație în baza imaginilor;
✘	Jocuri și exerciții de identificare și descriere a corpurilor cerești;
✘	Activități desfășurate prin metode interactive (<i>Tehnica Lotus, Stabilirea succesiunii evenimentelor, Bula dublă, Cubul, Comunicarea rotativă, Schimbă perechea, Acvariul, Învățarea în cerc, Piramida, Giorchinele, Benzi desenate, Trierea aserțiunilor, Diagrama Venn, Jurnalul grafic, Turul galeriei, Turnurul întrebărilor, Explozia stelară ș.a.</i>);
✘	Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise și jocuri interactive;
✘	Etc.

Competența specifică 2. Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare-investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor	
<p>2.1. Utilizarea metodelor și instrumentelor de investigare a mediului înconjurător pentru colectarea informației despre lumea înconjurătoare.</p> <p>2.2. Explicarea și generalizarea rezultatelor unor observații, investigații.</p> <p>2.3. Modelarea corpurilor, fenomenele naturii din diverse materiale reciclabile.</p>	<p>☞ Activități practice de investigare a mediului înconjurător cu ajutorul instrumentelor: lupei, termometrului, microscopului, paharului gradat, pipetei ș.a.;</p> <p>☞ Activități de observare a relațiilor dintre animale, plante și om, a asemănărilor și deosebirilor dintre mediul lor de viață și cel uman;</p> <p>☞ Activități de observare a schimbărilor ce se produc pe parcursul dezvoltării corpurilor vii;</p> <p>☞ Activități de creare a unor grafice cu particularitățile copilor din grupă (înălțime, masă corporală, preferințe) la începutul și, respectiv, la sfârșitul fiecărui an școlar pentru a sesiza evoluția acestora;</p> <p>☞ Activități experiențiale referitoare la: proprietățile apei, formele ei în natură, aerul și proprietățile lui, mișcare, sol, plante, animale, etape de evoluție a unor corpuri vii, fiziologia și igiena copilului, procese ecologice, fenomene ale naturii etc.;</p> <p>☞ Activități de creare a modelelor unor corpuri, utilizând materiale naturale, reciclabile;</p> <p>☞ Etc.</p>
	<p>DC <i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 688, 689, 690, 691, 692, 693.</p> <p>DFFS <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 65.</p> <p>DLC <i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 474.</p>
Competența specifică 3. Adoptarea unui comportament adecvat în mediul înconjurător, manifestând responsabilitate și atitudine pozitivă față de acesta	
<p>3.1. Distingerea și descrierea condițiilor specifice vieții umane.</p> <p>3.2. Identificarea și argumentarea rolului omului în menținerea unui mediu ecologic.</p>	<p>☞ Activități de identificare a condițiilor specifice vieții umane;</p> <p>☞ Jocuri de descriere a modului de viață a omului;</p> <p>☞ Activități de elaborare a regulilor de îngrijire și ocrotire a mediului ambiant;</p> <p>☞ Activități bazate pe studiul de caz;</p>
	<p>DC <i>Standard 12.</i> Copilul va fi capabil să descriere omul ca parte a mediului înconjurător și ființă socială. <i>Indicatori:</i> 700, 701, 702, 703.</p>

<p>3.3. Participarea activă la îngrijirea și protecția mediului înconjurător.</p> <p>3.4. Explicarea, prin cuvinte proprii, a rolului plantelor, animalelor, fenomenelor naturii în mediul înconjurător.</p>	<p>Activități de comparare a comportamentului uman în natură;</p> <p>Vizionarea filmelor, softurilor educaționale, a prezentărilor Power Point despre regulile de protecție a mediului înconjurător;</p> <p>Activități axate pe conversație („De ce e nevoie să economisim resursele energetice?”, „Care este impactul mijloacelor de transport asupra mediului înconjurător?”, „Cum și de ce trebuie să ocrotim plantele, animalele?”, „De ce avem nevoie de plante sau animale?” ș.a.);</p> <p>Activități de determinare a avantajelor și dezavantajelor protecției mediului înconjurător;</p> <p>Activități practice de îngrijire și ocrotire a mediului înconjurător prin integrarea regulilor stabilite;</p> <p>Activități care evidențiază rolul omului în protecția mediului înconjurător (de exemplu: <i>Ziua Pământului, Ziua Mediului</i> etc.).</p> <p>Activități realizate prin metode interactive (<i>Tehnica viselor, Locuri celebre, Călătorie misterioasă, Harta cu figuri, Tehnica blazonului</i> ș.a.);</p> <p>Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise și jocuri interactive;</p> <p>Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.</p> <p><i>Indicatori: 476.</i></p>
--	--	--

4.4.3. Educație digitală

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea și aplicarea tehnologiilor, resurselor digitale interactive, în diferite contexte educaționale și cotidiane, dând dovadă de responsabilitate față de securitatea personală</p> <p>1.1. Recunoașterea și utilizarea tehnologiilor și resurselor educaționale digitale interactive.</p> <p>1.2. Respectarea regulilor de utilizare a TREDI.</p> <p>1.3. Identificarea pericolelor utilizării tehnologiilor digitale.</p>	<p>✘ Activități de recunoaștere a tehnologiilor educaționale digitate interactive (jucării interactive, dispozitive digitale ș.a.);</p> <p>✘ Jocuri digitale interactive cu caracter divers;</p> <p>✘ Activități bazate pe jucării digitale interactive;</p> <p>✘ Activități ce vizează încadrarea softurilor educaționale;</p> <p>✘ Jocuri cu aplicarea roboților interactivi;</p> <p>✘ Activități de distingere a posibilităților de utilizare a tehnologiilor digitale (tabletă, calculator, telefon, jucării digitale interactive ș.a.);</p> <p>✘ Activități de determinare a eventualelor pericole ale utilizării incorecte sau excesive a tehnologiilor digitale;</p> <p>✘ Activități de evidențiere a beneficiilor utilizării corecte a tehnologiilor digitale;</p> <p>✘ Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 163.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 194.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 354.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 383.</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 404.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să demonstreze interes față de carte și lectură. <i>Indicatori:</i> 505.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 690.</p>

4.5. Arte

EDUCAȚIE PLASTICĂ

EDUCAȚIE MUZICALĂ

Competențe specifice

1. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în natură, în imagini și compoziții plastice, manifestând interes și curiozitate în perceperea estetică a acestora.
2. Explorarea materialelor, instrumentelor și a tehnicilor de artă, în diverse activități, demonstrând creativitate și originalitate în realizarea imaginilor, compozițiilor plastice.
3. Aprecierea creațiilor personale și ale colegilor, a imaginilor plastice din opere de artă, dând dovadă de respect față de valorile artei populare.

1. Receptarea emoțională a creațiilor muzicale cu un caracter variat, demonstrând interes și curiozitate.
2. Participarea copiilor la diferite activități muzicale, manifestând expresivitate corporală în relație cu caracterul variat al muzicii.
3. Demonstrarea atitudinii pozitive față de creațiile muzicale, manifestând admirație pentru valorile muzicale naționale și universale.

4.5.1. Educație plastică

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SîDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în natură, în imagini și compoziții plastice, manifestând interes și curiozitate în perceperea estetică a acestora</p> <p>1.1. Recunoașterea culorilor primare în mediul înconjurător și în lucrările de artă.</p> <p>1.2. Determinarea particularităților specifice (formă, mărime) unor obiecte din artă sau realitate, propuse pentru examinare.</p>	<p>✎ Activități și jocuri de recunoaștere a culorilor primare ale obiectelor din mediul înconjurător (roșu, galben, albastru) și în lucrările de artă;</p> <p>✎ Jocuri de examinare tactică și vizuală a obiectelor pentru distingerea formei și mărimii acestora;</p> <p>✎ Jocuri și activități de observare a diversității naturii pentru a-și îmbogăți arsenalul de imagini vizuale în crearea compozițiilor plastice;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 372.</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 393.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 540.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să realizeze operații cu mulțimi de obiecte (grupare, clasificare, sortare, triere, comparare, ordonare, seriere). <i>Indicatori:</i> 589.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze unitățile de măsură la determinarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri. <i>Indicatori:</i> 616.</p>

		<p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător. <i>Indicatori:</i> 627.</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 680, 681.</p>
Competența specifică 2. Explorarea materialelor, instrumentelor și tehnicilor de artă, în diverse activități, demonstrând creativitate și originalitate în realizarea imaginilor, compozițiilor plastice		
<p>2.1. Recunoașterea materialelor și instrumentelor utilizate în desen, pictură, modelaj, colaj.</p> <p>2.2. Modelarea unor forme simple din argilă, plastilină, aluat și alte materiale.</p> <p>2.3. Utilizarea materialelor, a instrumentelor grafice și a celor picturale, în realizarea unor lucrări de artă.</p> <p>2.4. Realizarea unor colaje din diverse materiale.</p> <p>2.5. Respectarea normelor de igienă personală și de securitate a muncii în situații concrete.</p>	<p>☞ Activități de familiarizare cu diverse instrumente și materiale (creioane colorate, cariocă, cretă, acuarelă, pensulă, guașă, plastilină, cocă din aluat, zăpadă, hârtie de desen, foarfecă, hârtie colorată, burete etc.);</p> <p>☞ Activități bazate pe tehnici și procedee de artă în modelaj (aplatizare, rulare, bătăi repetate, presare între degetele mâinii, presare și rotunjire între podurile palmei ș.a.);</p> <p>☞ Activități de modelare a formelor simple (sfere, cilindre, biscuiți, bomboane, covrigi, șarpe, melc etc.);</p> <p>☞ Activități de remodelare a formelor (transferarea unei sfere într-un disc, a unui cilindru într-un inel etc.);</p> <p>☞ Activități de desen cu creioane colorate, carioci, cretă colorată etc.;</p> <p>☞ Activități picturale în acuarelă, guașă, utilizând diferite tehnici de artă (ștampilare, dactilopictură, amprentare, suflare ș.a.), cu și fără tematică;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 97, 98.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 149, 150.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 176.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să ceară ajutor adultului când are nevoie. <i>Indicatori:</i> 264.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de colorare pe un contur propus; ✎ Jocuri de trasare a liniilor, de formare a punctelor; ✎ Activități bazate pe tehnici de artă pentru realizarea colajelor (aplicarea formelor decupate din hârtie, colaj prin rupere și mototolire, colaj prin aplicarea materialelor din natură, vată, plastilină, colaj de tip mozaic etc.); ✎ Activități de familiarizare cu modalitățile de utilizare a materialelor, instrumentelor și tehnicilor de artă; ✎ Activități de inițiere a copiilor cu regulile de igienă personală și securitate a muncii în cadrul activităților de educație plastică; ✎ Etc. 	<p>DC</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să genereze soluții pentru diverse situații, probleme, întrebări. <i>Indicatori:</i> 580.</p>
<p>Competența specifică 3. Aprecieria creațiilor personale și ale colegilor, a imaginilor plastice, dând dovadă de respect față de valorile artei populare</p>		
<p>3.1. Aprecieria dirijată a propriilor lucrări.</p> <p>3.2. Manifestarea interesului pentru examinarea obiectelor de artă decorativă și aplicată etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de apreciere a propriilor creații; ✎ Jocuri și activități de familiarizare a copiilor cu diferite obiecte de artă decorativă; ✎ Demonstrarea unor lucrări de artă, care ar trezi interesul pentru frumosul din natură; ✎ Etc. 	<p>DPES</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 216, 217.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 540.</p>

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în natură, în imagini și compoziții plastice, manifestând interes și curiozitate în perceperea estetică a acestora</p> <p>1.1. Identificarea culorilor și a nonculorilor în mediul înconjurător și în lucrări de artă plastică.</p> <p>1.2. Distingerea formei, mărimii ale unor obiecte din natură sau confecționate.</p> <p>1.3. Perceperea imaginii plastice ca integritate compozițională.</p> <p>1.4. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic utilizate în crearea ornamentelor populare.</p>	<p>✎ Jocuri de identificare a culorii unor obiecte: primare (roșu, galben și albastru), binare (oranj, verde, violet) și a nonculorilor (alb, negru);</p> <p>✎ Jocuri de recunoaștere a formelor obiectelor din mediul înconjurător și a celor confecționate de către copii;</p> <p>✎ Jocuri de determinare a mărimii unor corpuri;</p> <p>✎ Activități de percepere a detaliilor unor imagini plastice și integrarea lor într-o unitate;</p> <p>✎ Activități de recunoaștere a liniilor (subțiri, groase, colorate, necolorate, drepte, frânte, curbe), a punctelor (mari, mici);</p> <p>✎ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/ deschise;</p> <p>✎ Etc.</p>	<p>DPES <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 179.</p> <p>DLC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 400.</p> <p>DC <i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător. <i>Indicatori:</i> 628. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevi. <i>Indicatori:</i> 660, 664, 665. <i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 683.</p>

Competența specifică 2. Explorarea materialelor, instrumentelor și tehnicilor de artă, în diverse activități, demonstrând creativitate și originalitate în realizarea imaginilor, compozițiilor plastice	
<p>2.1. Recunoașterea materialelor și a ustensilelor utilizate în activități picturale, grafice, de modelaj, a celor decorativ-aplicate.</p> <p>2.2. Identificarea și aplicarea unor norme de igienă personală și de securitate a muncii.</p> <p>2.3. Utilizarea materialelor grafice în realizarea unor imagini plastice.</p> <p>2.3. Aplicarea diferitor tehnici de lucru cu acuarela, guașă.</p> <p>2.4. Crearea unor colaje simple, utilizând diverse materiale și tehnici de artă.</p> <p>2.5. Modelarea unor forme simple, utilizând diferite materiale de artă.</p> <p>2.6. Decorarea formelor, utilizând materiale diferite.</p>	<p>Activități de recunoaștere a materialelor și instrumentelor de lucru (creioane colorate, creioane simple, cretă colorată, pastel, cariocă, acuarela, guașă, pensulă, plastilină, cocă din aluat, lut, slime, zăpadă, planșetă, hârtie de desen, hârtie colorată, hârtie facturată, hârtie creponată, burete, clei ș.a.);</p> <p>Activități de identificare a regulilor de igienă personală și securitate a muncii în cadrul activităților picturale, grafice, de modelaj, decorativ-aplicative;</p> <p>Activități de desen în creioane colorate, cerate, carioci, cretă colorată, pastel etc.;</p> <p>Exerciții de colorare în contur, cu completare de elemente, pentru crearea unor imagini complexe, de conturare a unor forme;</p> <p>Exerciții de trasare a liniilor și de formare a punctelor în contextul creării diferitor lucrări personale și prin cooperare;</p> <p>Jocuri de desenare a obiectelor de formă rotundă (mari și mici);</p> <p>Activități de redare a obiectelor casnice și din natură, a fenomenelor naturii, a evenimentelor importante ș.a.;</p> <p>Activități picturale în acuarela, guașă, utilizând tehnici de artă (ștampilare, dactilopictură, amprentare, poantilism, monotipie simetrică, pictură cu bastonașe igienice, pictură prin stropire, pictură prin imprimarea structurilor din natură, pictură prin suflare ș.a.);</p>
	<p>DFFS <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 62. <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84. <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 154, 157.</p> <p>DPES <i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 311.</p> <p>DLC <i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/țipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 531, 533. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 541.</p> <p>DC <i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să opereze cu numere și șiruri numerice. <i>Indicatori:</i> 608.</p>

<p>2.7. Coordonarea oculo-motorie în realizarea imaginilor plastice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de realizare a colajelor prin tehnici de artă (colaj prin aplicarea formelor decupate din hârtie; colaj prin rupere și mototolire; colaj prin rupere liberă; colaj prin aplicarea materialelor din natură (semințe, frunze, flori), a țesăturilor, vatei, plastilinei; colaj de tip mozaic, puzzle ș.a.); ✎ Activități de creare a imaginilor din 2-3 piese, respectând proporția și relațiile spațiale dintre ele; ✎ Activități de modelare prin tehnici și procedee de apăsare: aplatizare, netezire, rulare, bățai repetate, amprentare, presare între degetele mâinii, presare și rotunjire între podurile palmei, cu podul palmei și degetele pe un suport solid ș.a.; ✎ Activități de modelare a formelor din piese separate (de exemplu: fructe, legume, păsări, animale, șiraguri de mărgele ș.a.); ✎ Activități de realizare a ornamentelor; ✎ Activități de decorare a formelor plane și spațiale cu ornamente pictate, aplicate sau modelate; ✎ Exerciții de coordonare oculo-motorii; ✎ Activități de dezvoltare a motricității fine; ✎ Etc. 	<p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător. <i>Indicatori:</i> 630.</p> <p><i>Standard 11.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze metode și instrumente de integrare a mediului înconjurător. <i>Indicatori:</i> 687.</p>
<p>Competența specifică 3. Aprecierea creațiilor personale și ale colegilor, a imaginilor plastice, dând dovadă de respect față de valorile artei populare</p>		
<p>3.1. Aprecierea dirijată a lucrărilor de artă personale și ale colegilor/colegelor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de analiză și apreciere a lucrărilor create de ei înșiși și de colegi în baza unor criterii, fiind dirijați de către educator/educatoare; ✎ Activități de dezvoltare a interesului pentru realizarea lucrărilor comune; ✎ Activități de dezvoltare a interesului pentru desen, pictură, modelaj, artă populară ș.a.; 	<p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice. <i>Indicatori:</i> 182.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 225, 226.</p>

<p>3.2. Manifestarea interesului pentru artă în activitățile picturale, grafice, decorativ-aplicative și modelaj.</p> <p>3.3. Recunoașterea diferitor obiecte de artă decorativă în mediul înconjurător și exprimarea interesului pentru ele.</p>	<p>☞ Conversații despre unele obiecte de artă prezente (costum național, covor național, jucării confecționate manual, vase etc.);</p> <p>☞ Jocuri de receptare a frumosului în natură și în opere de artă;</p> <p>☞ Etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.</p> <p><i>Indicatori:</i> 467.</p>
---	---	--

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în natură, în imagini și compoziții plastice, manifestând interes și curiozitate în perceperea estetică a acestora</p> <p>1.1. Identificarea grupurilor de culori (primare, binare, nanculori, gama culorilor calde, reci) în diferite contexte artistico-plastice.</p> <p>1.2. Recunoașterea nuanțelor și amestecurilor de culori.</p> <p>1.3. Observarea și numirea trăsăturilor generale și a detaliilor unor corpuri (contur, formă, mărime, textură, ornamente ș.a.).</p>	<p>☞ Activități și jocuri de recunoaștere a culorilor primare, binare, calde/reci, cromatice/acromatice;</p> <p>☞ Activități de fuziune a culorilor;</p> <p>☞ Activități și exerciții de obținere a nuanțelor de culori;</p> <p>☞ Activități de recunoaștere și obținere a contrastelor: cald/rece, închis/deschis;</p> <p>☞ Jocuri de identificare a semnificației culorilor;</p> <p>☞ Activități de evidențiere a formei, mărimii, texturii și a motivelor ornamentale ale unor corpuri din natură;</p> <p>☞ Activități de îmbogățire a imaginilor vizuale prin explorarea senzorială a corpurilor;</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 104, 105.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană, unică cu caracteristici specifice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 186, 187.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.</p> <p><i>Indicatori:</i> 404.</p>

<p>1.4. Determinarea proporției formelor realizate în imagini plastice.</p> <p>1.5. Distingerea diversității punctelor, liniilor și a formelor din ornamentele populare.</p>	<p>☞ Activități de determinare a echilibrului dimensional dintre elemente și imaginea integră;</p> <p>☞ Activități și jocuri de recunoaștere a punctelor și liniilor (subțiri, groase, colorate, necolorate, drepte, frân-te, curbe, spirale, întrerupte, neîntrerupte, oblice, verticale, orizontale, închise, deschise ș.a.) în diferite ornamente, imagini plastice și obiecte de artă;</p> <p>☞ Activități de recunoaștere a ornamentarelor specifice poporului moldovenesc (ornamente țesute, brodate, vopsite, crestate etc.);</p> <p>☞ Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise și jocuri interactive;</p> <p>☞ Etc.</p>	<p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical. <i>Indicatori:</i> 432.</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală. <i>Indicatori:</i> 474.</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să efectueze coreșpondențe între sunet și literă. <i>Indicatori:</i> 528.</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/țipărit în activitățile zilnice. <i>Indicatori:</i> 538.</p> <p>DC</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să identifice formele geometrice în modelele date și în mediul înconjurător. <i>Indicatori:</i> 632, 633.</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile lumii vii și ale celei nevăzute. <i>Indicatori:</i> 667, 668, 673, 674.</p>
<p>Competența specifică 2. Explorarea materialelor, instrumentelor și tehnicilor de artă, în diverse activități, demonstrând creativitate și originalitate în realizarea imaginilor, compozițiilor plastice</p>		
<p>2.1. Identificarea și utilizarea conștientă a ustensilelor și a materialelor necesare pentru a desena, a modela și a crea colaje.</p> <p>2.2. Realizarea imaginilor plastice, utilizând tehnici de lucru în pictură și desen grafic.</p>	<p>☞ Activități de identificare a instrumentelor și materialelor utilizate în activități picturale, grafice, de modelaj, decorativ-aplicative (acuarelă, guașă, vopsele acrilice, pensulă, paletă, creioane colorate, cerate, cretă colorată, cărbune, pastel, carioci, marcher, corector, cerneală, tuș, plastilină, cocă din aluat, lut, săpun, formoplast, slime, zăpadă, material pentru papier-mâché, eboșoare, roller, hârtie de desen, hârtie colorată, hârtie adezivă, hârtie creponată, hârtie cartonată, burete, fetru, foarfecă, clei ș.a.);</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine. <i>Indicatori:</i> 65.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să realizeze compoziții plastice (desene, picturi, modelaje și aplicații). <i>Indicatori:</i> 85, 86, 87, 88.</p> <p><i>Standard 6.</i> Copilul va fi capabil să aplice regulile de menținere a sănătății și igienei personale. <i>Indicatori:</i> 141.</p>

<p>2.3. Utilizarea materialelor din natură și a celor reciclabile la crearea unor colaje și forme volumetrice.</p> <p>1.4. Modelarea unor forme, utilizând diverse tehnici de artă.</p> <p>1.5. Ornamentarea formelor plane și volumetrice, utilizând diferite tehnici și materiale.</p> <p>2.6. Dezvoltarea motricității fine în cadrul activităților de desen, pictură, aplicație, modelaj.</p> <p>2.7. Respectarea normelor de igienă personală și de securitate a muncii.</p>	<p>Activități de desen grafic în creioane colorate, cerate, carioci, cretă colorată, pastel, cărbune, marचे-re, corector, cerneală, tuș, săpun etc.;</p> <p>Activități picturale în acuarelă, guasă, vopsele acrilice, utilizând tehnici de artă (stampilare, dactilopictură, amprentare, poantilism, monotipie simetrică, monotipie cu firul de ață, pictură cu bastonașe igienice, pictură prin stropire, pictură prin imprimarea structurilor din natură, pictură prin suflare, pictură cu buretele, pictură pe hârtie șifonată, pictură prin scurgere liberă și dirijată, pictură pe umed, monotip cromatic, pictură în tehnici mixte ș.a.);</p> <p>Activități de trasare a liniei continue, prin care se redă imaginea (figura, conturul) unui obiect, dintr-o singură trasare, fără a ridica instrumentul de scris de pe foaia de desen;</p> <p>Activități de amplasare a obiectului în pagină;</p> <p>Activități de decupare a hârtiei după linie, oblic, de formă rotundă și ovală; metoda rotunjirii colțurilor;</p> <p>Activități de decupare a unor figuri identice din hârtie, strânse în formă de armonică și a celor simetrice;</p> <p>Activități de realizare a colajelor prin diferite tehnici de artă (colaj prin aplicarea formelor decupate exact; colaj prin rupere și mototolire, șifonare; colaj prin rupere liberă; colaj prin decupare simetrică, multiplă; colaj prin aplicarea materialelor din natură (semințe, frunze, flori ș.a.), țesăturilor, nasturilor, pieli, ambalajelor, lânăii, aței, penelor, vatei, crupeilor și materialelor reciclabile (ziare, plastic, hârtie ș.a.); colaj de tip mozaic, puzzle; colaje prin tehnici mixte, Origami, Quilling ș.a.);</p>	<p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să respecte regulile de securitate personală. <i>Indicatori:</i> 161.</p> <p>DPES</p> <p><i>Standard 8.</i> Copilul va fi capabil să perceapă regulile și efectele acestora. <i>Indicatori:</i> 319.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 549.</p>
--	--	--

	<p>✂ Activități de creare a imaginilor din mai multe piese, respectând proporția și relațiile spațiale dintre ele;</p> <p>✂ Activități de creare a cărților de povești;</p> <p>✂ Activități de creare a diferitor corpuri din natură, utilizând materiale reciclabile (hârtie, carton, saci de polietilenă, fenoplast ș.a.);</p> <p>✂ Activități de modelare prin apăsare, aplatizare, netezire, rulare, bății repetate, amprentare, presare între degetele mâinii, presare și rotunjire între podurile palmei, presare și rotunjire cu podul palmei, cu degetele pe un suport solid, presare și rotunjire între degetul arătător și degetul mare, prin adâncire, prin vibrarea suprafeței, prin incizare, scobire, sugrumare, ciupire ș.a.;</p> <p>✂ Activități de modelare a formelor din piese separate și dintr-o bucată de material;</p> <p>✂ Activități de modelare a vaselor din ceramică;</p> <p>✂ Activități de modelare în relief din plastilină, aluat, argilă;</p> <p>✂ Activități de identificare a regulilor de folosire a lutului; tehnica întinderii lutului la modelarea părților mărunte (ciocolă, păsării, tortița la cănuța pentru piticul din povești);</p> <p>✂ Activități de lucru cu aluatul: împletitul colacilor, sfinților, garnisirea bucatelor etc.;</p> <p>✂ Activități de alcătuire a ornamentelor din forme vegetale și geometrice în fâșii, cerc, pătrat, prin lipire consecutivă;</p> <p>✂ Activități de alcătuire a ornamentelor în modelaj;</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ✎ Activități de realizare a picturii pe diferite suprafețe (plastic, sticlă, lemn, țesătură ș.a.); ✎ Activități de decorare a vaselor și siluetelor cu ornamente pictate, crestate, aplicate și prin alte procedee; ✎ Activități de distingere a regulilor de organizare și amplasare a ornamentului pe margini, în mijloc, pe la capetele unor forme; ✎ Activități și exerciții de dezvoltare a motricității fine; ✎ Exerciții de coordonare a mâinilor și oculo-motorii; ✎ Activități în cadrul cărora sunt evidențiate și respectate reguli de lucru cu acuarela, guașa, materiale grafice, cu foarfecă și clei, spatulă, rulu; ✎ Activități bazate pe metode de economisire a materialelor; ✎ Etc. 	
Competența specifică 3. Aprecieria creațiilor personale și ale colegilor, a imaginilor plastice, dând dovadă de respect față de valorile artei populare		
<p>3.1. Aprecieria, prin cuvinte proprii, a operelor de artă, a lucrărilor personale, a colegilor/colegelor.</p> <p>3.2. Manifestarea emoțiilor, gândurilor prin crearea lucrărilor artistico-plastice.</p>	<p>Activități de analiză și apreciere a lucrărilor create de ei înșiși și de colegi prin examinarea culorilor, a formelor și liniilor;</p> <p>Jocuri de receptare a frumosului în natură și în opere de artă;</p> <p>Activități de dezvoltare a interesului pentru desen, pictură, modelaj, artă populară ș.a.;</p> <p>Activități de determinare a valorilor culturii naționale, meșteșugului popular din localități, motivelor populare;</p>	<p>DPES</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 196.</p> <p><i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții.</p> <p><i>Indicatori:</i> 228, 229, 232, 233, 234, 235, 236.</p> <p><i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.</p>

<p>3.3. Identificarea rolului diferitor genuri de artă și al meșteșugurilor populare pentru transmiterea valorilor naționale.</p> <p>3.4. Exprimarea sentimentelor în urma contactului cu operele de artă ale culturii naționale.</p>	<p>🎨 Activități bazate pe softuri educaționale din resurse închise/deschise; 🎨 Etc.</p>	<p><i>Indicatori:</i> 306. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 352.</p> <p>DLC <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de grafism: desene, semne, forme, pregrafisme. <i>Indicatori:</i> 545.</p> <p>DC <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe. <i>Indicatori:</i> 570.</p>
---	---	---

4.5.2. Educație muzicală

Unități de învățare (vârsta de 1,5-3 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Receptarea emoțională a creațiilor muzicale cu caracter variat, demonstrând interes și curiozitate</p> <p>1.1. Audierea, în liniște, a creațiilor muzicale.</p> <p>1.2. Reacționarea emoțională la creațiile muzicale audiate.</p> <p>1.3. Diferențierea sunetelor muzicale de sunete nemuzicale (zgomote).</p>	<p>🎧 Ascultarea dezmierdărilor, cântecelor de leagăn („Noapte bună, păpușică”, „Legănuș mititel” etc.);</p> <p>🎧 Ascultarea cântecelor pentru copii („Di, căluțele”, „Pisicuța”, „Cu trenul”, „Opincuța” etc.);</p> <p>🎧 Contemplarea imaginilor, desenelor adecvate mesajului muzical;</p> <p>🎧 Jocuri didactice de diferențiere a sunetelor și zgomotelor produse de diverse surse sonore, cum ar fi: „Cine cântă?” (Cocoșul), „Găsește jucăria care cântă!”;</p>	<p>DLC <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. <i>Indicatori:</i> 352. <i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. <i>Indicatori:</i> 371.</p>

<p>1.4. Verbalizarea experiențelor senzoriale auditive (încet, tare).</p> <p>1.5. Diferențierea jucărilor muzicale după timbrul lor (<i>zornăitoarea, ciocănașul muzical, clopoțelul, scărița muzicală</i>).</p>	<p>Jocuri senzoriale: „Cum cântă cocoșul – încet sau tare?”;</p> <p>Jocuri pentru dezvoltarea auzului muzical: „Ghici: al cui e glasul?”, „Cine te-a strigat pe tine?” etc.;</p> <p>Jocuri didactice, cum ar fi: „Recunoaște animalul după tropăit!”;</p> <p>Etc.</p>	<p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.</p> <p><i>Indicatori:</i> 432.</p>
<p>Competența specifică 2. Participarea copiilor la diferite activități muzicale, manifestând expresivitate corporală în relație cu caracterul variat al muzicii</p>		
<p>2.1. Interpretarea ghidată a cântecelor simple din folclorul copiilor.</p> <p>2.2. Coordonarea mișcărilor corpului sau părților corpului cu ritmul muzicii audiate.</p> <p>2.3. Respectarea regulilor muzicale elementare de tehnică a interpretării: articulație corectă a sunetelor, respirație corectă în timpul cântului.</p> <p>2.4. Efectuarea mișcărilor libere în ritmul muzicii, mișcărilor adecvate conținutului cântecelor și figurilor elementare de dans.</p>	<p>Cântatul, fără text, al silabelor muzicale (la-la, li-li, na-na, lu-lu, ta-ta, ma-ma);</p> <p>Fredonarea cântecelor simple din folclorul copiilor („Frumușelul mamei”, „Tăpușele”, „Grivei”, „Cărăbușul”);</p> <p>Fredonarea cântecelor pentru copii: „Gâza”, „Iepurașul Țup”, „Moș Crăciun”, „Fluierașul” etc.;</p> <p>Jocuri cu cântec: „Huța-huța” (legănarea brațelor în ritmul cântecului), „Iepurașii”, „Piticii”, „Mașinuțele”, „Fulguroșii”, „Top-top-topușor”, „Pușorii” etc.;</p> <p>Jocuri cu mișcări însoțite de cântec: „Băsmăluța”;</p> <p>Jocuri cu cântec, având la dispoziție doar linia melodică (negativul, cum ar fi, spre exemplu, karaoke);</p> <p>Exerciții de emisie: „Sufală păpădia”, „Ploaia cuminte”;</p> <p>Exerciții de articulație corectă a sunetelor și cuvintelor: „Limbușoara veselă”, „Văruim porțița”;</p> <p>Mișcări de joc ritmice, cum ar fi: tropăitul, bătaia palmelor, legănarea brațelor sau a corpului;</p> <p>Mișcări muzical-ritmice libere, realizate în baza unor melodii.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 23.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 2.</i> Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul.</p> <p><i>Indicatori:</i> 415.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne.</p> <p><i>Indicatori:</i> 412, 413.</p>

Competența specifică 3. Demonstrarea atitudinii pozitive față de creațiile muzicale, manifestând admirație pentru valorile muzicale naționale și universale	
<p>3.1. Manifestarea entuziasmului pentru repetarea unor fraze melodice.</p> <p>3.2. Manifestarea emoțiilor pozitive în procesul activităților muzicale colective.</p>	<p>Antrenarea copiilor în jocuri muzicale colective („lepurașii”, „Broscuțele”, „Rățuștele”, „Pisicile”, în care cântecul este interpretat către educator/educatoare, iar mișcările – de către copii).</p> <p>Vizionarea emisiunilor muzicale la canale de televiziune pentru copii;</p> <p>Participări la concursuri în cadrul grădiniței: <i>Ploaia steluțelor</i>, <i>Descoperim talente noi</i> etc.</p> <p>DFFS <i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice. <i>Indicatori:</i> 22, 91.</p>

Repertoriu muzical orientativ

Repertoriu muzical pentru audiții muzicale	Repertoriu muzical pentru interpretare vocală
<p><i>Cântec de leagăn</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Noapte bună, păpușică</i> muzică de D. Voiculescu; <i>Legănuș mîritel</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Di, căluțele</i> muzică de D. Voiculescu; <i>Pisicuța</i> muzică de V. Burlea; <i>Cu trenul</i> muzică de D. Radu; <i>Opincuța</i>, melodie populară; <i>Hora</i>, cântec popular; <i>Graiul animalelor</i>, melodie populară etc.</p>	<p><i>Frumușelul mamei</i>, cântec de leagăn de A. Tamazlăcaru; <i>Tăpușele</i> muzică de M. Ungureanu; <i>Grivei</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Gâza</i> din <i>Primul ghiocel</i> de D. Blajinu; <i>lepurașul Țup</i> muzică de Gh. Cornescu; <i>Moș Crăciun</i> muzică de D. Stanciu; <i>Cărăbușul</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Trenul</i>, cântec popular; <i>Fluierașul</i> muzică de I. Macovei etc.</p>

Unități de învățare (vârsta de 3-5 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SîDC
<p>Competența specifică 1. Receptarea emoțională a creațiilor muzicale cu caracter variat, demonstrând interes și curiozitate</p> <p>1.1. Audierea, în grup mic și grup mare, a creațiilor muzicale.</p>	<p>Ascultarea, cu atenție, a cântecelor pentru copii, jocurilor cu cântec, cântecelor din folclorul copiilor;</p> <p>Conversații, explicații referitoare la lucrările audiate, în vederea distingerii caracterului variat al muzicii: veselă, tristă;</p>	<p>DPES <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 211.</p>

<p>1.2. Receptarea conținutului emoțional al creațiilor audiate.</p> <p>1.3. Determinarea caracterului variat al creațiilor muzicale audiate.</p> <p>1.4. Interpretarea/susținerea ritmică a melodiilor audiate la instrumentele muzicale și pseudoinstrumentele.</p> <p>1.5. Recunoașterea instrumentelor muzicale pentru copii după sunetele produse.</p>	<p>Exerciții de audiere muzicală a două lucrări cu scopul comparării caracterului muzical al acestora;</p> <p>Exerciții, jocuri pentru dezvoltarea auzului melodic, armonic, timbral;</p> <p>Desenarea dispoziției în baza melodiei audiate;</p> <p>Interpretarea/susținerea ritmică a melodiilor audiate la instrumentele muzicale și pseudoinstrumentele: fluiet, trompetă, vioară etc.;</p> <p>Activități de recunoaștere a sunetelor tobei, xilofonului, violei, trioulului, maracasului sau ale altor instrumente folosite în grădiniță, deosebindu-le de sunetele nemuzicale, produse de materiale și obiecte uzuale cunoscute de către copii (lemn, sticlă, cărămidă, hârtie);</p> <p>Jocuri didactice, cum ar fi: „Ce se aude?” (recunoașterea tobei și a clopoțelului), „Eu cânt după paravan, tu ghicește instrumentul”;</p> <p>Etc.</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 99.</p>
<p>Competența specifică 2. Participarea copiilor la diferite activități muzicale, manifestând expresivitate corporală în relație cu caracterul variat al muzicii</p>		
<p>2.1. Interpretarea cântecelor în grup mare, mic, individual.</p> <p>2.2. Respectarea regulilor muzicale inițiale de tehnică a interpretării: pronunțare exactă a sunetelor, a cuvintelor cântecelor învățate; emisiune curată, cu gura bine deschisă, cântând cu gura întregă.</p>	<p>Murmurarea/intonarea sau îngânarea melodiei cântecelor cunoscute de către copii, făcându-i să simtă frumusețea melodiei;</p> <p>Interpretarea cântecelor simple, de 2-3 sunete muzicale, la înălțimea sunetelor <i>sol</i>, <i>mi</i>, <i>la</i>, cu gura bine deschisă, sincronizată cu educatoarea și cu toți copiii din grupă, (de exemplu: cântecul „Ploaia” interpretat prin imitarea picăturilor, lovind ușor cu degetele în masă; cântecul „Grădinița”);</p> <p>Interpretarea jocurilor cu cântec („Ninge” – imitarea căderii zăpezii cu brațele);</p>	<p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 33.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 98.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 9.</i> Copilul va fi capabil să folosească limbajul scris/tipărit în activitățile zilnice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 507.</p>

<p>2.3. Recunoașterea sunetelor muzicale după timbrul lor (instrumente muzicale cunoscute, materiale cu sunet specific).</p> <p>2.4. Sesizarea, prin comparație, a înălțimii extreme (gros, subțire) și a intensității extreme (tare, încet).</p> <p>2.5. Efectuarea mișcărilor/muzical-ritmice.</p> <p>2.6. Dramatizarea jocurilor cu cântec.</p> <p>2.7. Executarea combinațiilor de dans, în baza mișcărilor muzical-ritmice cunoscute.</p> <p>2.8. Demonstrarea expresivității corporale și a limbajului non-verbal.</p>	<p>Jocuri orientate spre formarea respirației corecte între cuvinte, cum ar fi: „Trece trenul” – prin mers cu respirație lungă;</p> <p>Jocuri senzoriale, orientate spre sesizarea înălțimii sunetelor muzicale: „Eu cânt ca mama, tu cântă ca puișorul”;</p> <p>Exerciții muzical-didactice pentru respirația corectă: „Mirosim florile”, „Umflăm balonul” etc.;</p> <p>Jocuri didactice asociative pentru memorarea cuvintelor;</p> <p>Mișcări imitative din ce în ce mai precise, orientate spre coordonarea și sincronizarea mișcării grupei întregi;</p> <p>Exerciții de imitare a mișcărilor simple, realizate de către educator/educatoare sau sugerate de textul jocurilor cu cântec, prin antrenarea sincronică a copiilor individual și/sau în grup;</p> <p>Exerciții de mișcare organizată pe silabe ritmice;</p> <p>Jocuri cu cântec, orientate spre executarea mișcărilor de dans diferite: „Toba bate”, „Cu căluțul la plimbare”, „Beu-beu-curcubeu” (mișcări de dans diferite, în funcție de culoarea curcubeului demonstrată de educator/educatoare);</p> <p>Jocuri în perechi, de exemplu: „Iarnă, să te duci”;</p> <p>Jocuri de antrenare a mersului egal, bine ritmat, ușor, alternând mersul obișnuit cu cel pe vârfuri, mersul individual cu mersul în perechi, cu o ținută frumoasă, naturală (de exemplu: jocul „Mergem cu trenuțul”, jocul „Bate gongul”, jocul „Țica-taca”);</p>
--	---

	<p>Jocuri imitative, cum ar fi: „Imită transportul cu care mergi la bunica”;</p> <p>Exerciții cu pantomime pentru dezvoltarea mimicii, gesticii și expresivității corporale (de exemplu: jocul cu cântec „Ursul și vulpea”);</p> <p>Activități de antrenament în executarea mișcărilor de dans: „Dansul fulgilor de nea”, „Dansul cu stropitoarele”, „Brosuțele”, „Dansul cu panglici”, „Dansul cu coșuri”, „Alunelul” etc.</p>	
Competența specifică 3. Demonstrarea atitudinii pozitive față de creațiile muzicale, manifestând admirație pentru valorile muzicale naționale și universale		
3.1. Exprimarea sentimentelor de bucurie față de creațiile muzicale audiate sau interpretate cu vocea.	<p>Demonstrarea materialelor video, analiza comparativă a dansurilor cu un caracter contrastant: hora și sârba;</p> <p>Vizionarea emisiunilor, concertelor, spectacolelor, cu scopul manifestării admirației pentru valorile muzicale naționale;</p> <p>Antrenarea copiilor în organizarea unor sărbători naționale: <i>Ziua Limbii Române, Ziua Independenței</i> etc.</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.</p> <p><i>Indicatori:</i> 439.</p>
3.2. Demonstrarea interesului față de dansurile populare naționale.		
3.3. Participarea la diferite festivități, manifestări, concursuri.		

Repertoriu muzical orientativ

Repertoriu muzical pentru audiții muzicale	Repertoriu muzical pentru interpretare vocală
<p><i>Hai, Rița</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Cântec de toamnă</i> muzică de M. Ungureanu; <i>Vals</i> muzică de E. Mamot; <i>Căluțul</i> muzică de Z. Tcaci; <i>Rățoiul</i> muzică de E. Doga; I. Macovei; <i>Cântec de leagăn</i> muzică de I. Macovei; <i>Vine Tricolorul</i> de C. Porumbescu; <i>Moldovioară, floare rară</i> muzică de I. Macovei; <i>Vine toamna, vine</i> muzică de E. Doga; <i>Un moș și o babă sub zăpada</i>, melodie populară; <i>Bradule, prietene</i> muzică de Iu. Țibulschi; <i>Iepuraș</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Careta cu clopoței</i> muzică de Al. Sochireanschi etc.</p>	<p><i>Ploaia</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Cușoșel cu gățul gal</i>, creație din folclorul copiilor; <i>Graiul meu</i> muzică de D. Radu; <i>Primăvara</i> muzică de D. Gheorghităș; <i>Vino, vino, ploaie</i> muzică de G. Ritenco; <i>Ieduțul</i> muzică de M. Ungureanu; <i>Brosuțele</i>, cântec popular; <i>Veverița</i> muzică de M. Ungureanu etc.</p>

Unități de învățare (vârsta de 5-7 ani)

Unități de competență	Exemple de activități de învățare	Standarde și indicatori din SÎDC
<p>Competența specifică 1. Receptarea emoțională a creațiilor muzicale cu caracter variat, demonstrând interes și curiozitate</p> <p>1.1. Audierea, cu interes, a diverselor genuri de muzică.</p> <p>1.2. Distingerea stărilor emoționale exprimate prin muzica audiată.</p> <p>1.3. Identificarea, după auz, a genurilor de muzică audiate: <i>cântec, dans, marș</i>.</p> <p>1.4. Recunoașterea cântecelor audiate după melodia lor, recunoașterea sunetelor muzicale după timbrul lor (voce, instrumente muzicale cunoscute, materiale cu sunet specific).</p> <p>1.5. Improvizarea motivelor ritmico-melodice la instrumente muzicale pentru copii.</p>	<p>👉 Audierea operelor muzicale de diverse genuri: <i>cântec, dans, marș</i>;</p> <p>👉 Recunoașterea cântecelor audiate prin reproducerea melodiei murmurând sau zumzăind;</p> <p>👉 Elaborarea unor desene (colaje, aplicații) inspirate din muzica audiată;</p> <p>👉 Jocuri didactice de recunoaștere a timbrului muzical, cum ar fi: „Cine interpretează ... ?”, „Unde se aude ... ?”, „Arată direcția de unde se aude sunetul”;</p> <p>👉 Jocuri de imitare a sunetului/sunetelor muzicale în limita posibilității/capacității vocale a copiilor („Imită instrumentul”, „Imită cioroiul-bunel, cioroiul-tată, cioroiul-copil”);</p> <p>👉 Demonstrarea instrumentelor muzicale pentru copii și a modalităților de interpretare a melodiilor de către educator/educatoare;</p> <p>👉 Exerciții de antrenament la instrumentele de percuție pentru copii: tobiță, triunglu, maracas (de exemplu: „Bate toba în ritmul piesei audiate”);</p> <p>👉 Exerciții pentru distingerea diverselor instrumente muzicale pentru copii, cu improvizarea unor scurte motive ritmico-melodice individual și în ansamblu cu alți copii;</p> <p>👉 Jocuri de recunoaștere, după timbrul sunetului, a diferitor instrumente muzicale folosite în grădiniță („La ce instrument am interpretat melodia preferată?”); a melodiilor cunoscute, executate la diferite instrumente („Numește instrumentul care seamănă cel mai mult cu vocea fetițelor/băiețelor”);</p>	<p>DFFS <i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor. <i>Indicatori:</i> 105.</p> <p>DPES <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 212.</p>

	<p>Jocuri muzicale de recunoaștere a vocii copiilor din grupă (de exemplu: „Ghici: al cui e glasul?”, „Cine te-a strigat pe nume?” etc.);</p> <p>Etc.</p>	
Competența specifică 2. Participarea copiilor la diferite activități muzicale, manifestând expresivitate corporală în relație cu caracterul variat al muzicii		
<p>2.1. Interpretarea expresivă a unei melodii simple cu un diapazon limitat (6-8 sunete) în grup mare, în grup mic, individual.</p> <p>2.2. Aplicarea deprinderilor muzicale inițiale de tehnică a executării.</p> <p>2.3. Manifestarea expresivității: dicție frumoasă, pronunțare corectă, emisiune curată și frumoasă (voce naturală, fără încordări).</p> <p>2.4. Exersarea mersului după oricare dintre comenzile obișnuite (versuri, cântec vocal sau instrumental, bătaia tobei, a palmelor).</p> <p>2.5. Improvizarea mișcărilor în diferite combinații de dans și jocuri muzicale.</p> <p>2.6. Respectarea mișcării variate, a tempoului caracteristic anumitor cântece sau jocuri, trecând de la tempoul lent la cel vior, de la o mișcare energică la mișcare lină.</p>	<p>Interpretarea cântecelor și jocurilor cu cântec, fără încordare (de la re de sub prima linie până la re de pe linia a 4-a), cu voce curată și naturală;</p> <p>Jocuri muzicale din folclorul copiilor: „Castelul”, „Paparuda”, „Drăgaicele”, „Ghicește dirijorul” etc.;</p> <p>Interpretarea cântecelor variate, cu intensitate diferită (încet/tare) și caracter diferit (vesel/trist/energic/duios);</p> <p>Exerciții de disciplină la cânt: poziția corectă, luarea tonului, începerea la semnal, respirația corectă, pronunțarea exactă și sincronică; intrarea sau încetarea la semnal; interpretarea omogenă a cântecului; respectarea pauzelor și a acompaniamentului, a semnalelor de intensitate (piano, forte), a creșterii sau descreșterii treptate a intensității (crescendo, decrescendo);</p> <p>Reproducerea, la doriința copiilor, în colectiv, în grupuri mici și individual, a cântecelor și a jocurilor muzicale învățate, precum și a fragmentelor caracteristice din melodia cântecelor;</p> <p>Mersul în perechi, cu întoarceri, cu învârtiri, cu ușoare sărituri în formații diferite (cerc mare, cerc mic, lanț, și-ruri paralele, steluțe, cercuri concentrice);</p> <p>Mersul colectiv, pe fundal muzical, în mai multe variante: pe talpă, pe vârfuri, tropăit sau liniștit, însoțit de bătaia palmelor sau scandarea versurilor;</p>	<p>DLC</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să pronunțe corect sunete, cuvinte ale limbii materne.</p> <p><i>Indicatori:</i> 423.</p> <p>DFFS</p> <p><i>Standard 1.</i> Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice.</p> <p><i>Indicatori:</i> 42.</p> <p><i>Standard 4.</i> Copilul va fi capabil să-și controleze și dirijeze propriile mișcări prin utilizarea adecvată a simțurilor.</p> <p><i>Indicatori:</i> 104.</p> <p>DLC</p> <p><i>Standard 5.</i> Copilul va fi capabil să utilizeze diferite modalități de comunicare verbală, non-verbală și paraverbală.</p> <p><i>Indicatori:</i> 446.</p>

<p>3.1. Utilizarea cuvintelor și expresiilor potrivite pentru descrierea dispoziției și a mesajului piesei muzicale audiate sau interpretate.</p> <p>3.2. Exprimarea sentimentelor de bucurie și încredere, de prietenie și dragoste, de curaj și optimism, în baza audierii unor melodii din folclorul copiilor.</p> <p>3.3. Participarea, cu plăcere, inițiativă și curiozitate, la activitățile muzicale și evenimentele cultural-artistice.</p>	<p>Mersul ritmic, de diferite feluri: cu pas obișnuit, săltat, legănat, pe toată talpa sau pe vârfuri, cu pas simplu și cu pas schimbat, modificând felul mersului după comanda muzicală;</p> <p>Mișcări muzical-ritmice și dansuri de tipul „Șoriceii”, „Coasa”, „Dansul cu umbrele”, „Marinarii” etc.;</p> <p>Exerciții de imitație, mimând acțiuni de joc, de muncă, sentimente de bucurie, de tristețe, executând mișcări diferite, în ritmul muzicii, după text sau fără acesta, respectând măsura dată (2/4, ¾, 4/4);</p> <p>Exerciții de coordonare a bății palmelor în ritmul specific anumitor cântece;</p> <p>Jocuri muzical-ritmice, însoțite de bății la instrumente muzicale de percuție pentru copii.</p>	<p>Competența specifică 3. Demonstrarea atitudinii pozitive față de creațiile muzicale, manifestând admirație pentru valorile muzicale naționale și universale</p> <p>DPES <i>Standard 3.</i> Copilul va fi capabil să recunoască și să exprime adecvat o varietate de emoții. <i>Indicatori:</i> 217. <i>Standard 7.</i> Copilul va fi capabil să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni. <i>Indicatori:</i> 289. <i>Standard 10.</i> Copilul va fi capabil să coopereze cu ceilalți. <i>Indicatori:</i> 332.</p>
--	---	--

<p>3.4. Aprecierea evenimentelor muzicale prezentate în spectacole, emisiuni TV etc.</p> <p>3.5. Asocierea creației muzicale populare cu portul popular.</p>	<p>☒ Convorbiri cu copiii despre emisiunile TV vizionate;</p> <p>☒ Exerciții de asociere a melodiilor populare cu portul popular: „Îmbracă păpușa care va interpreta un cântec popular”;</p> <p>☒ Etc.</p>
--	--

Repertoriu muzical orientativ

<p>Repertoriu muzical pentru audiții muzicale</p>	<p>Repertoriu muzical pentru interpretare vocală</p>
<p><i>Marșul păpușilor mecanice</i> muzică de B. Dubosarschi; <i>Pui de lei</i> muzică de I. Brătianu; <i>Cântecul ciocârliei</i> muzică de P. Cealkovski; <i>Cântecul vechi francez</i> muzică de P. Cealkovski; tabloul muzical <i>Moldova</i> de C. Rusnac; <i>Dans german</i> de W. A. Mozart; <i>Dimineața în sat</i>, melodie populară; <i>Dimineața</i> muzică de S. Prokofiev; <i>Fusul</i> muzică de M. Negrea; <i>Oastea lui Papuc</i> muzică de M. Negrea.</p>	<p><i>Vine toamna</i>, vine versuri de I. Ungureanu, muzică de E. Doga; <i>Bună dimineața</i> versuri de Gr. Vieru, muzică de V. Vilinciu; <i>A, U, O!</i> versuri de Gr. Vieru, muzică de T. Zgureanu; <i>Cine-ascultă muzica</i> versuri de Gr. Vieru, muzică de B. Dubosarski; <i>Casa mea</i> versuri de Gr. Vieru, muzică de Iu. Țibulski; <i>Dragu-mi-i să cânt</i> versuri de Vl. Rusnac, muzică de T. Sobolevski-Corj; <i>Tricolorul</i> versuri și muzică de Gr. Vieru; <i>Educațoa-re</i> de I. Macovei; <i>La școală</i> muzică de Z. Tcaci etc.</p>

5. SUGESTII DE ORGANIZARE A PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE TIMPURIE

Organizarea programelor de educație timpurie se realizează din mai multe perspective: organizatorică, proiectivă, strategică și evaluativă.

5.1. Dimensiunea organizatorică

Programul zilei, într-o IET, include o varietate de oportunități de creare a contextelor de învățare și dezvoltare, în funcție de vârsta și necesitățile individuale și de grup ale copiilor.

În Instituțiile de Educație Timpurie, pot fi organizate și desfășurate următoarele activități: *activități de dezvoltare personală*, *activități integrate (activități pe domenii de activitate)* și *activități extracurriculare*. La rândul lor, fiecare tip de activitate include o serie de activități, precum:

Tabloul 5.1. Diversitatea activităților din IET

ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ	ACTIVITĂȚI INTEGRATE/ ACTIVITĂȚI PE DOMENII DE ACTIVITATE	ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE
<p>Rutine și tranziții În 1-a parte a zilei și după-amiază avem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Activități recreative și de relaxare (plimbări în aer liber și jocuri distractive); 2. Activități de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale; 3. Activități recuperatorii. <p>Activități opționale (<i>dans, limbi moderne, bunele maniere, oratorica, educație de gen, educație financiară, karate, înot etc.</i>).</p>	<p>Activități comune</p> <ol style="list-style-type: none"> a) activități specifice unui domeniu (educație fizică, educație muzicală etc.); b) activități integrate pe domenii: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Eu, familia și societatea</i> • <i>Sănătate, securitate și motricitate</i> • <i>Limbaj și comunicare</i> • <i>Științe</i> • <i>Arte</i> <p>Activități în centre de interes:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Bibliotecă; b) Științe; c) Arte; d) Construcții; e) Joc de rol; f) Apă și Nisip. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matinee festive; • Distracții; • Sezători; • Concursuri; • Jocuri sportive; • Teatru de păpuși etc.

ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ

Activitățile de dezvoltare personală sunt desfășurate în orice moment al zilei, cu scopul de a crea confort și siguranță necesare copilului, pentru dezvoltarea personalității lui. Ele încadrează toate rutinele și tranzițiile utilizate de către cadrul didactic pe parcursul zilei, dar și secvențe din activitățile de învățare din domeniul *Dezvoltare personală*.

Rutina zilei creează un cadru clar, în care se derulează evenimentele pe parcursul zilei, ceea ce le oferă copiilor siguranța și independența indispensabile pentru starea de bine. Rutina zilei înglobează activități ce acoperă nevoile de bază ale copilului, de exemplu: *sosirea și plecarea la/de la grădiniță, servitul meselor, pauzele pentru recreere sau somn, activitățile în aer liber, igiena, discuțiile cu părinții, gimnastica matinală, întâlnirea de dimineață* etc.

Gimnastica matinală reprezintă o activitate desfășurată de către cadrul didactic cu preșcolarii în toată dimineața, pe o perioadă de timp stabilită, în concordanță cu vârsta copiilor. Astfel, pentru copiii de vârstă mică, gimnastica durează 5-6 min, pentru cei de vârstă mijlocie – 6-8 minute, iar pentru copiii de vârstă mare – 8-10 minute. Gimnastica matinală constă dintr-un complex de activități fizice, selectate conform nivelului de dezvoltare fizică a copiilor, în scopul fortificării sănătății acestora.

Întâlnirea de dimineață se realizează, de obicei, prin activități ce includ *salutul, discuții* care se referă la *completarea panourilor* (calendarul zilei, calendarul naturii, bursa muncii ș.a.) a *mesajul zilei* etc. Cadrul didactic poate valorifica momentele spontane de interes al copiilor pentru lucruri noi, în scopul extinderii învățării lor. Activitățile vizate sunt organizate în formă de cerc (pe scăunele, pe pernuțe, în picioare), având ca scop dezvoltarea abilităților sociale, crearea unei predispoziții pentru activitatea de pe parcursul zilei. Durata activității desfășurate în cerc mare poate varia de la o zi la alta și va depinde de atenția și interesul copiilor, întrucât o importanță primordială îi revine calității interacțiunilor și stării de bine a copiilor (aproximativ 5-7 minute).

Tranzițiile sunt activități de scurtă durată, necesare pentru trecerea de la momentele de rutină ale zilei la alte activități și invers. Tranzițiile reușite oferă coerență, organizare și utilizare eficientă a timpului în cadrul programului zilnic, ceea ce permite cadrului didactic de a se concentra pe nevoile individuale ale copiilor.

Activitățile din 1-a și a doua parte a zilei prevăd proiectarea jocurilor, programe distractive, activități de formare a unor deprinderi de autoservire și igienă personală, plimbări, spectacole, jocuri în aer liber etc. desfășurate pe tot parcursul zilei.

În funcție de obiectivul fundamental proiectat, putem distinge 3 categorii de activități:

- ✓ **activități recreative și de relaxare**, care au scopul activizării preșcolarilor, al trezirii interesului pentru cunoaștere și acțiune liberă, independentă, fără excluderea regulilor sociale ale grupei, care sunt, în continuare, respectate. Copilul este, câteodată, obligat să negocieze cu ceilalți, pentru a organiza un joc colectiv sau pentru a împărți jucăriile grupei, pe care vrea să le folosească. La început, cadrul didactic poate propune activități variate (*jocuri în aer liber, plimbări, spectacole, pauze de relaxare* etc.), dar trebuie să rămână deschis la orice propunere sau cerere parvenite din partea copiilor.
- ✓ **activități de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale**, care permit copiilor să-și valorifice cunoștințele, abilitățile și aptitudinile într-un domeniu anumit (aptitudini muzicale, de desen, sportive etc.). În timpul acestor activități, cadrul didactic va avea ocazia să propună copiilor activități structurate pe abilități ce trebuie dezvoltate. Finalitățile ce țin de cultivarea performanțelor și de educația compensatorie sunt formulate de către educator/educatoare, în majoritatea cazurilor, în cadrul activităților pe centre de interese, iar prin diferențiere și individualizare și în activitățile comune.
- ✓ **activități recuperatorii**, ce se organizează cu copiii care, din diverse motive, au lipsit o perioadă mai îndelungată de la grădiniță sau au fost înscriși mai târziu, ori sunt copii cu CES, care au rămas în urmă din cauza unor inabilități (de văz, auz, motricitate, deficiență sau ritm lent al dezvoltării psihice). În aceste cazuri, proiectarea va cuprinde activități de recuperare (logopedie, exerciții motrice speciale, formarea unor deprinderi de comportare în colectiv, desen, muzică, lucru manual etc.), sarcini de lucru pentru copii, suport didactic corespunzător, procedee de muncă individualizată.

Activitățile opționale sunt activități cu caracter facultativ, se prestează contra plată, la solicitarea părinților, suplimentar la cele prevăzute în CET, CRET și SÎDC. Acestea pot fi prestate de instituția de educație timpurie sau de către asociații obștești, ori prestatori privați, conform Curricula/Programelor educaționale, aprobate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și deciziei Consiliului de administrație și a Consiliului metodic al instituției.

Activitățile educaționale extracurriculare/extrașcolare/opționale, complementare, precum *limbi străine, arta vorbirii, șah, fotbal, arte marțiale, acrobatică, înot, educație financiară, educație anticorupție* etc. se propun doar copiilor cu vârsta de 5-7 ani, iar activitățile organizate la calculator – copiilor de la vârsta de 6 ani, în conformitate cu normele sanitare stabilite de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

ACTIVITĂȚI INTEGRATE

Activitățile integrate fuzionează componentele procesului instructiv-educativ desfășurat în instituțiile de educație timpurie, cu scopul formării competențelor specifice mai multor domenii de activitate, prin intermediul căreia personalitatea copilului este prezentată într-o anumită unitate și impune o valorificare globală a acestuia. Orice activitate integrată se conturează în jurul unui domeniu de activitate dominant, iar celelalte dețin un rol secundar, deoarece vin să completeze conținutul prezentat, abordându-l, astfel, holistic. Activitățile integrate conțin atât activități comune cu copiii, cât și activități în centrele de interes.

Activitățile comune reprezintă cele mai riguroase și coerente modalități de realizare a finalităților educației timpurii. Prin specificul lor, acestea permit copiilor să achiziționeze un ansamblu de competențe care vor îmbogăți conținuturile celorlalte activități, sugerându-le teme noi pentru jocuri sau activități în grupuri mici (activități pe centre de interese) și oferindu-le activități practice mai elocvente.

Durata activităților comune poate varia în funcție de vârsta copiilor (la copiii de vârstele mici – 10-15 minute, iar la cei mari – 20-30 de minute, chiar 40 de minute, cu mici pauze pentru a merge la WC și a bea apă).

Pentru realizarea activităților comune, cadrul didactic va organiza un *scenariu captivant și integrat*, având un subiect comun pentru toți copiii, ce urmează a fi investigat și elucidat în cadrul activităților, realizându-se, astfel, obiectivele propuse. Printre modalitățile de organizare a acestor activități, putem enumera:

- *activități în formă de cerc* pentru organizarea unui joc de rol, a unei conversații sau pentru găsirea soluțiilor pentru o eventuală situație-problemă etc.;
- *activități pe covoraș* pentru a citi sau a nara copiilor o poveste sau pentru a analiza comportamentele personajelor etc.;
- *activități la flichart* pentru a analiza/povesti în baza unor imagini sau pentru a aranja fișele pe flanelograf (fișe cu cifre, litere, obiecte etc.);
- *activități în grupuri/echipe* (a câte 4-6 copii) pentru a realiza o sarcină anumită;
- *activități la mese* pentru a însuși unele deprinderi elementare de scriere, citire, muncă artistică;
- etc.

Oportunitățile de învățare propuse în **activitățile integrate trebuie să aibă un caracter deschis, pentru a lăsa spațiu pentru creativitatea copiilor și cooperarea între ei**. În același timp, prin sarcinile pe care le realizează copiii, este **stimulată dezvoltarea armonioasă a acestora în toate domeniile**.

Activitățile din centrele de interes se realizează în funcție de tema zilei, obiectivele operaționale planificate de către educator/educatoare și de vârsta copiilor (3-7 centre deschise concomitent, în funcție de obiectivele propuse, resursele disponibile, iar în unele cazuri – și de numărul de copii prezenți). Copiilor li se vor oferi oportunități de a face propria alegere (unde să lucreze/să se joace, cu cine să lucreze/să se joace, ce materiale să utilizeze, cum să facă un anumit lucru/activitate

(modalitatea de acțiune). Durata lucrului în centre va depinde de vârsta și interesul copiilor.

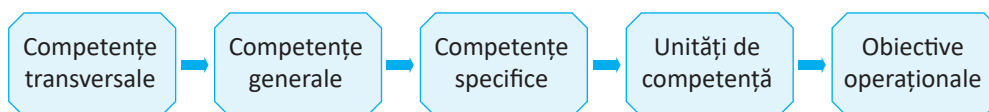
Accentul se va pune pe construirea relațiilor de cooperare (între copii cu vârsta de 5-7 ani) sau pe lucrul individual, dar nu pe competiție și produs (Cine mai repede ... ? Cine mai frumos ... ? Cine mai bine ... ?), pentru a respecta ritmul propriu de învățare și dezvoltare al fiecărui copil. Centrele vor fi deschise toată ziua, se va reveni la ele ori de câte ori va dori copilul. Unele sarcini/activități din centre pot fi transferate după-amiază (în cazul în care nu s-a reușit de dimineață sau la dorința/solicitarea copiilor, la propunerea cadrului didactic etc.).

ACTIVITĂȚI EXTRACURRICULARE

Activitățile extracurriculare sunt desfășurate cu copiii în timpul liber. Scopul principal al acestora este delectarea și relaxarea copiilor. Scenariile activităților extracurriculare sunt compuse de către educator/educatoare și sunt organizate cu copiii, în baza tipului de activitate: serată distractivă, concurs literar, matinee festive, șezătoare, jocuri sportive etc. Activitățile vizate se organizează, de regulă, o dată în trimestru.

5.2. Dimensiunea proiectivă

Proiectarea activităților din IET se realizează eșalonat, în concordanță cu documentele reglatorii procesului instructiv-educativ, caracteristic educației timpurii. Pe orizontală, proiectarea didactică trebuie să vizeze următoarea succesiune:

Pentru *educație timpurie*, sunt caracteristice mai multe tipuri de proiectări: *proiectarea tematică, zilnică și a unei activități de învățare.*

Proiectul nu este o întreprindere a copilului, ci o întreprindere comună educatorului și copilului.
W. H. Kilpatric

Proiectarea tematică reprezintă o activitate centrată pe o temă care derivă din necesitățile și interesele copiilor, fiind abordată prin prisma mai multor domenii de activitate. Un proiect tematic poate fi propus în rezultatul evaluării copiilor, în cazul atestării unor lacune sau ca răspuns la interesul manifestat de către copii. Subiectele pot fi sugerate de către aceștia, în urma unor discuții sau aplicării unor metode.

La realizarea proiectelor, vor fi implicați și părinții. Fiecare proiect se va finaliza cu organizarea și desfășurarea spectacolelor muzicale, expozițiilor, pieselor de teatru,

precum și prin realizarea diferitor produse, care vor fi păstrate în portofoliile copiilor etc.

Proiectarea zilnică reprezintă un proces complex, ce îmbină armonios o suită de activități de predare – învățare – evaluare cu activități distractive și de mișcare, în scopul realizării competențelor specifice domeniilor de activitate, bazate pe respectarea regimului zilnic.

Proiectarea unei activități de învățare constituie o activitate anticipativă, ce prefigurează acțiunile cadrului didactic și ale copilului în raport cu obiectivele preconizate, competențele specifice și unitățile de competență ale domeniilor de activitate, strategiile de predare și evaluare. Această proiectare este realizată din perspectiva abordării integrate a prevederilor curriculare aferente domeniilor de activitate, aflate în corelare cu domeniile de dezvoltare caracteristice *Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*. Fiecare domeniu de activitate acoperă toate domeniile de dezvoltare, dar gradul de acoperire este diferit. Acesta depinde de conținutul domeniului.

Proiectarea unei activități de învățare are la bază realizarea competențelor specifice domeniilor de activitate și se recomandă a fi realizată prin alegerea unui model (vezi anexa 3):

- **Modelul învățării secvenționale a cunoștințelor** propus de către R. M. Gagné, care este structurat pe o serie de evenimente instrucționale, realizate în concordanță cu obiectivele prevăzute și finalitățile urmărite.
- **Modelul „Evocare – Realizarea sensului – Reflecție – Extindere” (ERRE)** propus de către J. L. Meredith și K. S. Steele, care se axează pe dezvoltarea gândirii critice.

Pentru realizarea competențelor specifice domeniilor de activitate, cadrul didactic va formula obiectivele operaționale după modelul ACCM propus de către R. F. Mager. Grilele cu verbe necesare pentru operaționalizare vor fi racordate la taxonomiile lui B. S. Bloom pentru domeniul cognitiv, ale lui D. Krathwohl – pentru domeniul afectiv și ale lui E. J. Simpson – pentru domeniul psihomotor.

Proiectarea unei activități de învățare se va realiza de către cadrele didactice tinere, în vederea obținerii unor experiențe profesionale.

5.3. Dimensiunea strategică

În scopul realizării finalităților educației timpurii, cadrul didactic este în drept să-și selecteze individual strategiile de abordare a prevederilor curriculare. Dat fiind faptul că noul curriculum este axat pe satisfacerea nevoilor și intereselor copilului, metodele, mijloacele didactice și formele de organizare utilizate în demersul didactic trebuie să fie orientate spre abordarea holistică, în premisa centrării pe subiectul educației.

Cu toate că jocul reprezintă activitatea primordială caracteristică vârstei preșcolare, cadrul didactic poate utiliza și alte metode:

- *Metode de comunicare* (conversația euristică și catihetică, problematizarea, povestirea, descrierea, explicația ș.a.);
- *Metode de explorare directă și indirectă* (observația, studiul de caz, experimentul, demonstrația, modelarea ș.a.);
- *Metode de acțiune reală și simulativă* (exerciții, lucrări practice, activități creative, joc de rol, învățarea prin simulare ș.a.).

Noua tendință a învățământului solicită integrarea, în actul educațional din IET, a *metodelor interactive* (*Floarea de nufăr, Ciorchinele, Bula dublă, Trierea aserțiunilor, Comunicarea rotativă, Învățarea în cerc, Explozia stelară* etc.). Acestea vor fi integrate în demersul educațional, în concordanță cu particularitățile de vârstă ale copiilor și conținutul temelor abordate.

5.4. Dimensiunea evaluativă

Evaluarea reprezintă o componentă a procesului educațional desfășurat în IET, care se realizează pe tot parcursul anului și are rolul de a spori potențialul intelectual al copilului și de a înlătura lacunele depistate.

În IET, cadrul didactic utilizează 3 tipuri de evaluări: *inițială/predictivă, continuă/formativă, finală/sumativă*.

Evaluarea inițială/predictivă constituie o condiție hotărâtoare pentru reușita activității de învățare, oferind posibilitatea de a cunoaște potențialul de învățare al copiilor la începutul anului, de a ști care sunt premisele de la care se vor proiecta activitățile de învățare. Cadrele didactice vor observa copiii în timpul diferitor momente ale programului zilnic și vor dialoga atât cu părinții, cât și cu copiii, în vederea obținerii unor informații cât mai relevante despre nivelul de dezvoltare a acestora și indispensabile pentru ulterioara planificare.

Evaluarea continuă/formativă se realizează permanent de către cadrul didactic prin observarea comportamentelor, reacțiilor copiilor în diverse situații (spontane și/sau solicitate), prin discuții individuale, analiza produselor activității copilului (desene, postere, evaluări artistice etc.)

Evaluarea finală/sumativă reflectă, global, progresele în dezvoltarea și învățarea copilului și se realizează la sfârșit de an și la sfârșitul perioadei de predare – învățare. Aprecierea progresului se face prin comparație cu achizițiile înregistrate anterior (la evaluarea inițială). Aceasta va viza stabilirea pașilor care urmează să fie întreprinși în următorul an.

Pentru monitorizarea dezvoltării copiilor de vârstă timpurie și preșcolară, sunt utilizate *Instrumentele de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC*⁶. Monitorizarea este realizată pe 3 perioade de vârstă (1,5-3 ani, 3-5 ani și 5-7 ani), efectuându-se două evaluări pe parcursul acestora: evaluarea inițială și sumativă.

La începutul fiecărei perioade de vârstă, pe durata 15 septembrie – 15 octombrie, se efectuează evaluarea inițială a copiilor pentru a constata nivelul de performanță a fiecărui preșcolar pe cele 4 domenii de dezvoltare. Rezultatele copiilor sunt înregistrate în *Fișa individuală* și permit proiectarea activității viitoare cu scopul obținerii unor progrese mai mari.

La finele perioadei de vârstă (15 aprilie – 15 mai), se va realiza evaluarea sumativă, care furnizează informații despre schimbările survenite în procesul dezvoltării personalității fiecărui copil. Aceste rezultate permit, totodată, efectuarea unei comparații între achizițiile atinse la sfârșitul perioadei de vârstă și nivelul inițial de dezvoltare. Luna mai va servi drept perioadă de recuperare și va permite atingerea performanțelor dorite de către copii prin înlăturarea lacunelor.

Pe parcursul perioadei de monitorizare, în scopul observării reacțiilor și comportamentelor copiilor în diverse situații, spontane sau create, evaluările formative se vor realiza de către educator/educatoare.

În cadrul fiecărei perioade, rezultatele evaluării preșcolarilor vor fi consemnate în fișe individuale, prin aplicarea unei scale din 3 nivele: *Realizat, În curs de realizare, Nerealizat*.

În cazul copiilor nou-veniți în grupă, după perioada de adaptare (2-3 săptămâni), se va recurge la procesul de evaluare conform metodologiei descrise. În momentul observării unor comportamente nespecifice vârstei, cu manifestarea unor semne de risc pentru dezvoltarea copilului, vor fi anunțați părinții și situația se va comunica Serviciului raional/municipal de asistență psihopedagogică.

Pentru realizarea evaluării copiilor, se vor selecta metode de evaluare, luând în considerare particularitățile de vârstă și caracteristicile individuale ale preșcolarilor. Dintre metodele de evaluare specifice vârstei preșcolare, se pot evidenția: observația, chestionarea orală, probele practice/orale/scrise, portofoliul etc.

⁶ Vezi *Metodologia de monitorizare/evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC*, 2018.

BIBLIOGRAFIE

Cadrul legal și normativ

1. *Cadrul de referință al curriculumului național*, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 432 din 29 mai 2017.
2. *Cadrul de referință al educației timpurii*, aprobat la CNC, 25 octombrie 2018, MECC, Chișinău, 2018.
3. *Codul Educației al Republicii Moldova*, modificat LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401, intrat în vigoare 01.07.16.
4. *Curriculumul educației copiilor în instituții preșcolare de diferite tipuri*. Chișinău: Lumina. 1997.
5. *Curriculumul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova*. Chișinău: ME, 2006.
6. *European quality framework – EQF – 5*. 2014. <http://ec.europa.eu>
7. *ISCED – Clasificarea Internațională Standard a Educației*, UNESCO, 2011.
8. *Regulamentul cu privire la organizarea obligatorie a pregătirii copiilor pentru școală de la vârsta de 5 ani*, aprobat prin decizia Colegiului Ministerului Educației și Tineretului nr. 6.3 din 27 aprilie 2006, Buletin informativ, nr. 3/2006, p. 5.
9. *Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*, aprobate de către CNC, 25 octombrie 2018.
10. *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația 2020”*.

Studii/rapoarte

11. *Învățământul preșcolar și protecția copilului în Europa: eliminarea inegalităților sociale și culturale – Studiu transnațional privind politicile naționale cu privire la serviciile de educație și îngrijire timpurie existente în Europa*, efectuat de către Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA P9 Eurydice), 2009.

Literatură în domeniu

12. Andon C. *Teoria și metodologia familiarizării copiilor cu natura*. Chișinău, 2000.
13. Antonovici Ș., Jalbă C., Nicu G. *Jocuri didactice pentru activitățile matematice din grădiniță*. Culegere. București: Aramis Print, 2005.
14. Anghelache V., Barna I., Bențea C. *Metodica activităților instructiv-educative din grădiniță. Ghid pentru examanele de definitivativ și grade didactice*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2017.
15. Bolboceanu A. *Accesul, relevanța și calitatea educației în instituțiile de educație timpurie: Studiu de politici publice*. Chișinău: Lexon-Prim, (Tipografia Reclama), 2014.
16. Botiș A., Mihalca L. *Dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani*. Buzău: Alpha MDN, 2007.
17. Breben S. ș.a. *Metode interactive de grup*. București: ARVES, 2002.
18. Bulboacă M., Alecu M. *Metodica activităților matematice în grădiniță și clasa I*. București: Sigma, 1996.
19. Capcelea V. *Tradiții naționale*. Chișinău, Editura „Evrice”, 1994.
20. Cemortan S. (coord. șt.), Racu J., Cuznețov L. et al. *Metodologia proiectării procesului educației la copiii de 3-5 ani în instituțiile preșcolare*. Chișinău: IȘE (Tipogr. „Print-Caro” SRL), 2010.
21. Cemortan S. (coord. șt.), Racu J., Cuznețov L. et al. *Metodologia proiectării procesului educației la copiii de 5-7 ani în instituțiile preșcolare*. Chișinău: Print Caro, 2011.
22. Danii C., Platon D., Coadă N. *Ghid de educație nonformală în domeniul sănătății*. Chișinău, 2009.
23. Clichici V. ș.a. *Educație Timpurie: dezvoltări curriculare*. Chișinău: IȘE (Tipogr. Print Caro), 2018.

24. Costea C., Popescu A., Popescu D. *Ghidul elevului: jurnal de dezvoltare personală*. București: Point Max Publishing, 2015.
25. Duminică S., Dascal A. *Metodologia proiectării curriculare a activităților în instituțiile de educație timpurie. Ghid teoretico-metodologic pentru cadrele didactice*. Chișinău: Tipografia Reclama, 2017.
26. Dumitru A., Dumitru V. G. *Activități transdisciplinare pentru grădinițe și ciclul primar*. Pitești, Editura „Paralela”, 2004.
27. Gînju S. ș.a. *Didactica educației preșcolare. Sinteze*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2012.
28. Gînju S., Carabet N, Haheu E. *Activități investigațional-practice de cunoaștere a mediului*. UPS „Ion Creangă”, 2013.
29. Glava A., Tătaru L., Chiș O. *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*. Pitești: Editura Diamant, 2014.
30. Haheu-Munteanu E. *Metode ludice de studiere a mediului ambiant*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2014.
31. Jelescu P., Jelescu R. *Valorificarea și exersarea experienței afective la copiii de vârstă preșcolară mare și școlară mică*. Chișinău, 2004.
32. Jelescu P., Jelescu R. *Ești gata pentru școală? Probe de verificare, apreciere și exersare*. Chișinău, 2005.
33. Lavric M. S. *Metodica dezvoltării vorbirii preșcolariilor*. Chișinău: Lumina, 1992.
34. Lupu C. *Didactica matematicii pentru învățământul preșcolar și primar*. București: Caba, 2006.
35. *Manual de educație pentru sănătate*. Donația Fundației SOROS.
36. Mitu F., Antonovici Ș. *Metodica activităților de educare a limbajului în învățământul preșcolar*. Ed. a 2-a, rev. București: Humanitas Educațional, 2005.
37. Mocanu L. *Învăță jucându-te, jocuri și exerciții verbale pentru cei mici*. Chișinău: Ruxanda, 1998.
38. Mocanu L. *Jocuri verbale în grădiniță*. Chișinău: Lumina, 1996.
39. Neagu M., Beraru G. *Activități matematice în grădiniță*. Iași: Polirom, 1997.
40. Negură I. *Psihologia limbajului*. Disponibil la: <https://psyexcelsior.files.wordpress.com/2016/02/ion-negurc483-psiologia-limbajului-note-curs-2016.pdf> (vizitat 30.03.2017).
41. Neveanu-Popescu P. *Studii psihopedagogice privind dezvoltarea copiilor între 3 și 7 ani*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1990.
42. Pascari V. *Proiectarea procesului educațional în instituția preșcolară*. Chișinău: CEP USM, 2008.
43. Păduraru V. *Activități matematice în învățământul preșcolar*. Iași: Polirom, 1999.
44. Pereteatcu M. *Strategii de stimulare a abilităților matematice la vârsta timpurie*. Bălți, 2017.
45. Petrovici C. *Didactica activităților matematice în grădiniță*. Iași: Polirom, 2014.
46. Stan L. *Pedagogia preșcolarității și școlarității mici*. Iași: Polirom, 2014.
47. Vasian T. ș.a. *Aspecte ale politicilor educaționale în educația timpurie. Studiu analitic*. Chișinău: IȘE, 2018.
48. Vrânceanu M. (coord. șt.). *1001 de idei pentru educație timpurie de calitate: Ghid pentru educatori*. Chișinău: Centrul educațional Pro Didactica, 2010.
49. Wallon P., Cambier A., Engelhrt D. (tradus din limba franceză de Baltă N.) *Psihologia desenului la copil*. București: Trei, 2008.
50. Zepca V., Bahnarel I., Cerbușca P., Ilco A. *Viața are prioritate. Ghidul elevului: Siguranța vieții umane*. Chișinău, 2013.
51. Столяр А. А. *Формирование элементарных математических представлений у дошкольников*. Москва: Просвещение. 1991.
52. Эльконин Д. Б. *Психология игры. Педагогика*. Москва. 1978.